

VÌ NHÀ NƯỚC PHÁP QUYỀN XHCN VIỆT NAM!

Pháp luật

CƠ QUAN CỦA BỘ TƯ PHÁP VIỆT NAM

SỐ 61
(9.601)
2/3/2025

XUẤT BẢN TỪ NĂM 1985

CHỦ NHẬT

<https://baophapluat.vn>

Đề dạy thêm, học thêm không "lách luật"

Ảnh chỉ có tính chất minh họa. (Nguồn: TTXVN, Báo DT, Báo NN, maudon.net)

Trang: 4 + 5 + 6 + 7 + 8

PHÁT HÀNH CHỦ NHẬT HÀNG TUẦN TRÊN TOÀN QUỐC - GIÁ: 7.300Đ

Mạnh dạn đổi mới, cải cách thủ tục hành chính về đăng ký hộ tịch

Ở nước ta, vấn đề đăng ký và quản lý hộ tịch được thực hiện từ rất sớm (thời nhà Trần). Sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, công tác đăng ký và quản lý hộ tịch được Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tiếp tục duy trì và phát triển.

Ngày 08/5/1956, Chính phủ ban hành Nghị định số 764/TTg kèm theo Bản Điều lệ hộ tịch. Ngày 16/1/1961, Hội đồng Chính phủ ban hành Nghị định số 04/CP kèm theo Bản Điều lệ đăng ký hộ tịch mới thay thế Nghị định số 764/TTg. Bước vào thời kỳ đổi mới, căn cứ vào quy định của Bộ luật Dân sự, Luật Hôn nhân và Gia đình và các luật liên quan khác, Chính phủ đã ban hành 8 Nghị định điều chỉnh lĩnh vực hộ tịch (cả hộ tịch trong nước và hộ tịch có yếu tố nước ngoài). Thực hiện các văn bản nêu trên, công tác đăng ký và quản lý hộ tịch ở nước ta đã có những bước phát triển ổn định, đạt được những kết quả quan trọng.

Trong bối cảnh đất nước bước sang giai đoạn phát triển mới, tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế diễn ra ngày càng sâu rộng, với việc dịch chuyển dân cư trong nước và quốc tế ngày càng gia tăng, công tác đăng ký và quản lý hộ tịch của Bộ, ngành Tư pháp cũng chuyên minh, mạnh dạn đổi mới, nhất là cải cách, đơn giản hóa các thủ tục hành chính (TTHC). Cải cách TTHC về hộ tịch có ý nghĩa hết sức quan trọng vì nó đảm bảo tính chính xác và độ tin cậy của hồ sơ hộ tịch, nâng cao tính chính xác của dữ liệu và nâng cao hiệu quả tổng thể của hệ thống hộ tịch, góp phần phát triển kinh tế - xã hội cũng như bảo đảm ngày một tốt hơn quyền, lợi ích hợp pháp của công dân.

Đáng chú ý, việc triển khai Đề án số 06 về “Phát triển ứng dụng dữ liệu về dân cư, định danh và xác thực điện tử phục vụ việc chuyên đổi số quốc gia giai đoạn 2022 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030” (ban hành kèm theo Quyết định số 06/QĐ-TTg ngày 6/1/2022 của Thủ tướng Chính phủ) được ngành Tư pháp thực hiện quyết liệt. Bộ Tư pháp đã chủ động xây dựng và hướng dẫn UBND tỉnh, TP trực thuộc Trung ương tái cấu trúc quy trình thực hi 3 dịch vụ công thiết yếu trong lĩnh vực hộ tịch: đăng ký khai sinh (ĐKKS), đăng ký kết hôn (ĐKKH), đăng ký khai tử theo hướng: cho phép sử dụng dữ liệu công dân, bao gồm dữ liệu về cư trú trong cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư (CSDLQGVC) thay thế việc nộp/xuất trình thành phần hồ sơ là giấy tờ chứng minh nơi cư trú (không phải xuất trình giấy tờ, tài liệu xác nhận về cư trú mà cần khai thác thông tin trong CSDLQGVC).

Từ ngày 01/01/2023, theo quy định của Luật Cư trú, sổ hộ khẩu, sổ tạm trú giấy sẽ hết hiệu lực. Thực hiện trách nhiệm được giao, Cục Hành chính tư pháp (trước 1/3/2025 là Cục Hộ tịch, Quốc tịch, Chứng thực - HTQTCT) - Bộ Tư pháp đã tiến hành rà soát 5 văn bản quy phạm pháp luật điều chỉnh lĩnh vực hộ tịch; ban hành theo trình tự thủ tục rút gọn Thông tư số 09/2022/TT-BTP ngày 30/12/2022 bãi bỏ một số nội dung tại các Thông tư trong lĩnh vực hộ tịch, trợ giúp pháp lý (có hiệu lực thi hành từ ngày 1/1/2023). Việc rà soát, sửa đổi, bổ sung các văn bản quy phạm pháp luật điều chỉnh lĩnh vực hộ tịch được tiến hành khẩn trương, kịp thời, đáp ứng yêu cầu triển khai quy định của Luật Cư trú

KẾT HÔN KHÔNG CẦN GIẤY XÁC NHẬN TÌNH TRẠNG HÔN NHÂN:

Bảo đảm khai thác dữ liệu đạt hiệu quả như mong muốn

● Người dân thực hiện thủ tục về hộ tịch tại Bộ phận một cửa. (Ảnh minh họa: backan.gov.vn)

Thực hiện chức năng, nhiệm vụ được giao trong quản lý nhà nước về công tác đăng ký và quản lý hộ tịch, Bộ, ngành Tư pháp luôn chú trọng đổi mới, cải cách thủ tục hành chính đối với công tác này. Đặc biệt, Bộ đã kịp thời quán triệt, hướng dẫn triển khai quy định về việc bỏ Giấy xác nhận tình trạng hôn nhân (của công dân Việt Nam trong hồ sơ ĐKKH tại UBND cấp xã, UBND cấp huyện); khi đăng ký khai sinh không cần xuất trình Giấy chứng nhận kết hôn... tại Nghị định số 07/2025/NĐ-CP, bảo đảm khai thác dữ liệu hộ tịch đạt hiệu quả như mong muốn, đem lại sự thuận tiện tối đa cho người dân.

● Ông Nhâm Ngọc Hiến, Phó Cục trưởng Cục Hành chính Tư pháp, Bộ Tư pháp (Ảnh: Hương Giang)

Theo ông Nhâm Ngọc Hiến, Phó Cục trưởng Cục Hành chính Tư pháp, Bộ Tư pháp, việc xác minh về TTHN được thực hiện theo 2 phương thức, tùy theo thực trạng cung cấp dịch vụ công của Hệ thống giải quyết TTHC cấp tỉnh.

Nếu Hệ thống giải quyết TTHC cấp tỉnh (nơi tiếp nhận hồ sơ và nơi sẽ gửi yêu cầu xác minh) đều đã triển khai quy trình liên thông ĐKKH - Xác nhận TTHN thì yêu cầu và kết quả xác minh được gửi, nhận thông qua Hệ thống đăng ký, quản lý hộ tịch điện tử.

Các trường hợp còn lại, do không gửi được thông qua Hệ thống điện tử nên cơ quan đăng ký hộ tịch thực hiện việc gửi văn bản đề nghị phối hợp xác minh và xử lý theo quy định tại Thông tư số 04/2020/TT-BTP.

về bỏ sổ hộ khẩu, sổ tạm trú giấy trong thủ tục đăng ký hộ tịch.

Gần đây nhất, trên cơ sở tham mưu đề xuất của Bộ Tư pháp, Chính phủ đã ban hành Nghị định số 07/2025/NĐ-CP (gọi tắt là Nghị định 07) sửa đổi, bổ sung một số điều của các Nghị định trong lĩnh vực hộ tịch, quốc tịch, chứng thực. Trong đó, đáng chú ý, Nghị định 07 đã sửa đổi, bổ sung quy định về xuất trình, nộp giấy tờ khi đăng ký hộ tịch, cấp bản sao trích lục hộ tịch theo hướng khi ĐKKH công dân không cần nộp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân (TTHN); khi ĐKKS không cần xuất trình Giấy chứng nhận kết hôn (GCNKH)... cơ quan đăng ký hộ tịch có trách nhiệm tra cứu, khai thác dữ liệu hiện có trong các CSDL (CSDLQGVC, CSDLHTĐT). Triển khai Nghị định 07, Bộ Tư pháp cũng đã ban hành Công văn 481/BTP-HTQTCT đề nghị UBND tỉnh, TP trực thuộc Trung ương chỉ đạo Sở Tư pháp phối hợp với các sở, ngành liên quan phổ biến, quán triệt nội dung của Nghị định 07 tới cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan.

Việc ban hành Nghị định 07 theo hướng giảm bớt nộp, xuất trình giấy tờ, tăng cường khai thác dữ liệu điện tử vừa bảo đảm thực hiện Nghị quyết số 58/NQ-CP của Chính phủ về việc đơn giản hóa TTHC, giấy tờ công dân liên quan đến quản lý dân cư thuộc phạm vi chức năng quản lý nhà nước của Bộ Tư pháp, vừa phù hợp chủ trương khai thác dữ liệu dân cư theo Đề án 06. Việc triển khai Nghị định 07, Công văn 481 của Bộ Tư pháp bước đầu nhận được sự đồng tình, đánh giá cao của người dân.

Tháo gỡ vướng mắc ở tất cả các khâu

Tuy nhiên, do thông tin người dân có/cung cấp trong một số trường hợp chưa đúng, chưa đủ; dữ liệu trong các CSDL một số trường hợp chưa được số hóa, chuẩn hóa, cập nhật kịp thời (nhiều địa phương chưa hoàn tất việc số hóa dữ liệu hộ tịch lịch sử, chưa đối chiếu rà soát để gán số định danh cá nhân, thông tin về TTHN của công dân trong CSDLQGVC chưa được người dân cập nhật...) nên việc tra cứu, khai thác dữ liệu chưa đạt hiệu quả như mong muốn.

Thực tế cũng đã phát sinh vướng mắc ngay từ khâu tiếp nhận hồ sơ, đến khâu tra cứu dữ liệu và xác minh. Qua tổng hợp, Cục HTQTCT đề nghị Sở Tư pháp các tỉnh, TP trực thuộc Trung ương chỉ đạo các cơ quan đăng ký hộ tịch nghiên cứu triển khai và thực hiện một số nội dung liên quan theo hướng:

Về tra cứu thông tin về TTHN (khi giải quyết hồ sơ ĐKKH), thông tin GCNKH của cha, mẹ trẻ (khi giải quyết hồ sơ ĐKKS), công chức Bộ phận một cửa có trách nhiệm tra cứu thông tin của công dân trên CSDLQGVC thông qua kết nối giữa Hệ thống giải quyết TTHC cấp tỉnh với CSDLQGVC, nếu thấy thông tin phù hợp (đúng thông tin về TTHN: chưa kết hôn/đang có vợ, có chồng) thì tiếp nhận hồ sơ, chuyển hồ sơ vào Hệ thống đăng ký, quản lý hộ tịch điện tử để công chức làm công tác hộ tịch kiểm tra, xử lý; nếu thấy thông tin không phù hợp thì yêu cầu công dân bổ sung hoặc từ chối tiếp nhận hồ sơ (tùy thuộc tình trạng thông tin thiếu, không đầy đủ, hoặc không đúng thực tế). Công chức làm công tác hộ tịch tra cứu thông tin về TTHN/GCNKH trên Phần mềm quản lý hộ tịch thông qua nghiệp vụ cấp bản sao trích lục hộ tịch.

Trường hợp không tra cứu được (do lỗi hệ thống, do không có dữ liệu) hoặc tra cứu được nhưng thông tin không đầy đủ, không chứng minh được đúng TTHN (ví dụ: tra cứu trong CSDL chỉ có thông tin: đã có vợ/có chồng, nhưng không đủ thông tin về nhân thân, về thời gian, cơ quan ĐKKH, số, ngày cấp GCNKH...) hoặc có dấu hiệu cho thấy thông tin người yêu cầu cung cấp không đúng sự thật thì cơ quan đăng ký hộ tịch thực hiện việc xác minh theo quy định tại điểm c khoản 3 Điều 2 Nghị định 07. Nếu việc xác minh không có kết quả thì cho phép công dân có văn bản cam đoan về TTHN của mình theo quy định tại Điều 4, Điều 5 Thông tư số 04/2020/TT-BTP ngày 28/5/2020...

Cũng theo Cục HTQTCT, để thực hiện các nội dung về ĐKKS, đăng ký khai tử, Sở Tư pháp cần trao đổi với cơ quan quản lý Hệ thống giải quyết TTHC cấp tỉnh thực hiện điều chỉnh e-form tiếp nhận hồ sơ ĐKKS, ĐKKH, ĐKKT để có thông tin về TTHN của cha, mẹ trẻ đối với hồ sơ ĐKKS mà cha, mẹ trẻ đã ĐKKH, mã số Giấy chứng sinh, mã số Giấy báo tử; không yêu cầu bắt buộc đính kèm Giấy chứng sinh, GCNKH (đối với hồ sơ ĐKKS); Giấy xác nhận TTHN của công dân Việt Nam thường trú trong nước (đối với hồ sơ ĐKKH); Giấy báo tử (đối với hồ sơ đăng ký khai tử mà người chết chết tại cơ sở y tế).

Đối với trường hợp công dân Việt Nam đã được cấp Giấy xác nhận TTHN để kết hôn tại cơ quan có thẩm quyền ở nước ngoài, nay có yêu cầu kết hôn với người khác mà không nộp lại được Giấy xác nhận TTHN đã được cấp trước đây thì UBND cấp xã không gửi hồ sơ đề nghị Cục HTQTCT xác minh theo hướng dẫn tại Công văn số 784/HTQTCT-HT ngày 27/7/2017. Trong trường hợp này, cơ quan đăng ký hộ tịch thực hiện tra cứu thông tin về TTHN của người yêu cầu theo quy định tại Nghị định 07.

Trường hợp người yêu cầu ĐKKH được cấp Giấy xác nhận TTHN trước thời điểm Nghị định 07 có hiệu lực, nếu Giấy xác nhận TTHN có giá trị sử dụng, còn giá trị chứng minh về TTHN của người yêu cầu thì cơ quan đăng ký hộ tịch vẫn chấp nhận cho sử dụng giấy xác nhận TTHN đó trong hồ sơ ĐKKH.

DOÃN SƠN

KẾT HÔN KHÔNG CẦN GIẤY XÁC NHẬN TÌNH TRẠNG HÔN NHÂN:

Người dân phấn khởi đón nhận

Đây là quy định được đánh giá giảm bớt phiền hà cho người dân khi thực hiện thủ tục hành chính. Để làm thủ tục liên quan, các cơ quan đăng ký hộ tịch sẽ sử dụng hệ thống cơ sở dữ liệu để xác minh thông tin của người dân.

Có thể mất đến 23 ngày

Tháng 1/2023, chị A.T (ở Tây Hồ, Hà Nội) làm thủ tục xin giấy xác nhận tình trạng hôn nhân (hay còn gọi là giấy xác nhận độc thân) để đăng ký kết hôn. Tuy nhiên, do thay đổi địa chỉ thường trú vào năm 20 tuổi, cán bộ địa phương yêu cầu chị A.T phải quay về nơi ở cũ để xin xác nhận trong khoảng thời gian từ 18 - 20 tuổi không đăng ký kết hôn với ai. Tại phường cũ, chị A.T phải xin giấy xác nhận cư trú để chứng minh mình từng sinh sống trên địa bàn vì đây là thời gian sổ hộ khẩu giấy vừa bị bãi bỏ. Sau khi phát sinh thêm thủ tục này, chị A.T rất "vất vả" mới xin được giấy xác nhận tình trạng hôn nhân.

Chị T chỉ là một trong số nhiều trường hợp rất gian nan khi xin giấy xác nhận tình trạng hôn nhân theo Nghị định số 123/2015/NĐ-CP.

Cụ thể, theo Nghị định 123/2015, về thủ tục giấy tờ xác nhận tình trạng hôn nhân (chứng nhận độc thân), nếu người dân chỉ đăng ký thường trú tại 1 địa phương, quá trình này diễn ra rất đơn giản. Người dân chỉ cần đến UBND xã nơi đăng ký thường trú hoặc làm thủ tục online nộp các loại giấy tờ: Tờ khai cấp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân (nếu người có yêu cầu lựa chọn nộp hồ sơ theo hình thức trực tiếp); Mẫu điện tử tương tác cấp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân (do người yêu cầu cung cấp thông tin theo hướng dẫn trên Cổng dịch vụ công nếu người có yêu cầu lựa chọn nộp hồ sơ theo hình thức trực tuyến).

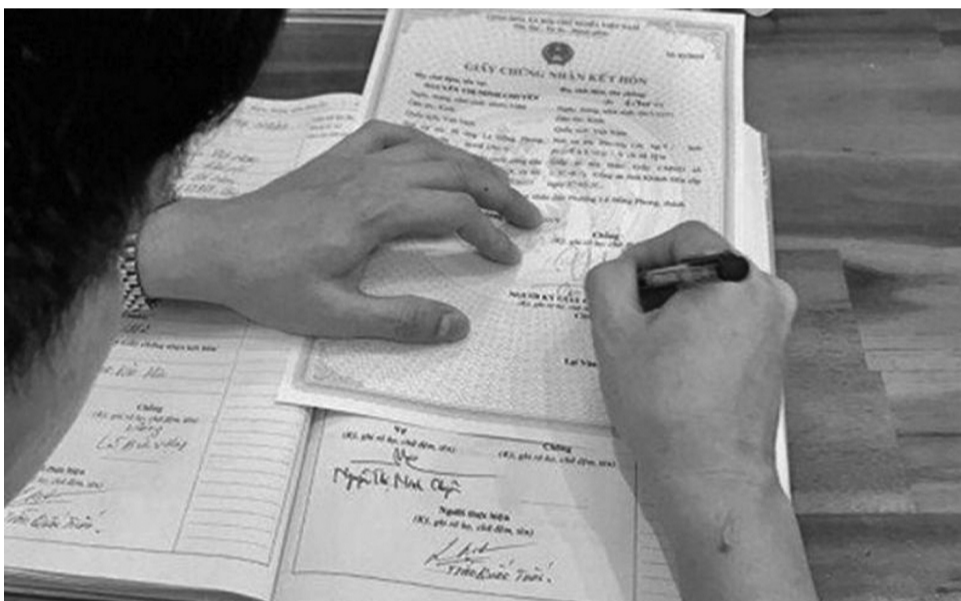
Trong thời hạn 3 ngày làm việc, kể từ ngày nhận đủ hồ sơ hợp lệ, công chức tư pháp - hộ tịch kiểm tra, xác minh tình trạng hôn nhân của người có yêu cầu. Nếu người yêu cầu có đủ điều kiện, việc cấp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân là phù hợp quy định pháp luật thì công chức tư pháp - hộ tịch trình Chủ tịch UBND ký cấp 1 bản giấy xác nhận tình trạng hôn nhân cho người có yêu cầu. Nội dung giấy xác nhận tình trạng hôn nhân phải ghi đúng tình trạng hôn nhân của người có yêu cầu và mục đích sử dụng giấy xác nhận tình trạng hôn nhân.

Tuy nhiên, trường hợp người yêu cầu xác nhận tình trạng hôn nhân (độc thân) đã từng đăng ký thường trú tại nhiều nơi khác nhau như chị T thì khó khăn hơn vì họ có trách nhiệm chứng minh về tình trạng hôn nhân của mình.

Chỉ khi người đó không chứng minh được thì công chức tư pháp - hộ tịch báo cáo Chủ tịch UBND cấp xã có văn bản đề nghị UBND cấp xã nơi người đó đã từng đăng ký thường trú tiến hành kiểm tra, xác minh về tình trạng hôn nhân của người đó. Trong thời hạn 3 ngày làm việc, kể từ ngày nhận được văn bản đề nghị, UBND cấp xã được yêu cầu tiến hành kiểm tra, xác minh và trả lời bằng văn bản cho UBND cấp xã yêu cầu về tình trạng hôn nhân của người đó trong thời gian thường trú tại địa phương.

● Ngày càng đơn giản việc giải quyết các yêu cầu về hộ tịch của người dân. (Ảnh: plo.vn)

● Người dân từ nay không phải xin giấy xác nhận độc thân khi đăng ký kết hôn.

(Ảnh minh họa: phaplyvatruyenthong.vn)

Nếu kết quả kiểm tra, xác minh cho thấy người yêu cầu có đủ điều kiện, việc cấp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân là phù hợp quy định pháp luật, hoặc sau thời hạn 20 ngày kể từ ngày gửi văn bản yêu cầu xác minh mà không nhận được văn bản trả lời thì cho phép người yêu cầu cấp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân có văn bản cam đoan về tình trạng hôn nhân của mình.

Thời gian cấp giấy chứng nhận độc thân là 3 ngày làm việc; trường hợp phải xác minh thì thời hạn giải quyết không quá 23 ngày.

Công dân không cần nộp giấy xác nhận độc thân khi đăng ký kết hôn

Tất cả sự nhiễu nhương đã chấm dứt bởi quy định tại Nghị định 07/2025/NĐ-CP (có hiệu lực kể từ ngày 9/1) sửa đổi, bổ sung một số điều của các Nghị định trong lĩnh vực hộ tịch, quốc tịch, chứng thực đã có những quy định mới liên quan đến các thủ tục hành chính đăng ký hộ tịch của người dân như đăng ký kết hôn, khai sinh, khai tử...

Theo đó, Nghị định 07/2025 đã sửa đổi, bổ sung khoản 1, khoản 2 Điều 2 Nghị định 123/2015 quy định về xuất trình, nộp giấy tờ khi đăng ký hộ tịch, cấp bản sao trích lục hộ tịch như sau: Người yêu cầu đăng ký hộ tịch, cấp bản sao trích lục hộ tịch xuất trình bản chính một trong các giấy tờ là hộ chiếu, chứng minh nhân dân, thẻ căn cước công dân, thẻ căn cước, căn cước điện tử, giấy chứng nhận căn cước hoặc giấy tờ khác

có dán ảnh và thông tin cá nhân do cơ quan có thẩm quyền cấp, còn giá trị sử dụng để chứng minh về nhân thân.

Người yêu cầu đăng ký khai sinh phải nộp giấy chứng sinh hoặc giấy tờ thay giấy chứng sinh theo quy định tại khoản 1 Điều 16 của Luật Hộ tịch; người yêu cầu đăng ký khai tử phải nộp giấy báo tử hoặc giấy tờ thay giấy báo tử theo quy định tại khoản 1 Điều 34 của Luật Hộ tịch và tại khoản 2 Điều 4 của Nghị định 07/2025. Trường hợp người yêu cầu đã nộp bản điện tử giấy chứng sinh, giấy báo tử hoặc cơ quan đăng ký hộ tịch đã khai thác được dữ liệu điện tử có ký số của giấy chứng sinh, giấy báo tử thì không phải nộp bản giấy.

Như vậy, khi đăng ký kết hôn công dân không cần nộp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân; khi đăng ký khai sinh không cần giấy chứng nhận kết hôn...

Quy định mới đã giảm bớt phiền hà, mang lại sự thuận tiện hơn cho người dân khi thực hiện các thủ tục như đăng ký kết hôn, đăng ký khai sinh. Người dân không phải mất thời gian, không tốn chi phí, phương tiện đi lại về nơi thường trú trước đây.

Chị N.H.Q (quê gốc ở Hà Tĩnh, nay thường trú tại Hà Nội) chia sẻ sắp tới sẽ kết hôn, ban đầu nghe một số anh chị đi trước nói về thủ tục xin xác nhận tình trạng hôn nhân với những trường hợp như chị khá rắc rối nên cũng hơi lo lắng. Nhưng với quy định mới này khiến chị rất vui mừng khi trong bối cảnh chuyển đổi số, Nhà nước đã số hóa giấy tờ để giảm bớt thủ tục cho người dân.

Triển khai quy định mới, với trường hợp đăng ký kết hôn, UBND các xã, phường, thị trấn không yêu cầu người dân nộp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân như theo quy định cũ mà UBND trực tiếp thực hiện tra cứu cho người dân. Chỉ với trường hợp người yêu cầu xác nhận tình trạng hôn nhân đã từng đăng ký thường trú tại nhiều nơi khác nhau, người yêu cầu phải cung cấp các giấy tờ chứng minh tình trạng hôn nhân tại nơi thường trú trước đây (nếu có).

Trên cơ sở các thông tin được cung cấp, cơ quan đăng ký hộ tịch tra cứu thông tin về tình trạng hôn nhân của người yêu cầu xác nhận tình trạng hôn nhân trên Hệ thống thông tin giải quyết thủ tục hành chính cấp tỉnh thông qua kết nối với Cơ sở dữ liệu hộ tịch điện tử, Cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư. Trường hợp không tra cứu được do chưa có thông tin trong Cơ sở dữ liệu thì cơ quan đăng ký hộ tịch phối hợp với các cơ quan có liên quan thực hiện việc xác minh.

Về chính quyền địa phương, quy định mới cũng giúp chính quyền địa phương giảm bớt lượng hồ sơ lưu trữ các giấy tờ của người dân. Quy định này còn giúp cải cách hành chính, tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước và cải thiện chất lượng dịch vụ công. Đồng thời, góp phần thúc đẩy việc ứng dụng công nghệ thông tin trong các lĩnh vực hành chính, tạo thêm niềm tin và sự hài lòng của người dân với chính quyền.

Để bảo đảm triển khai thực hiện thống nhất quy định của Nghị định số 07/2025, Bộ Tư pháp đã ban hành Công văn 481/BTP-HTQTCT ngày 4/2 đề nghị UBND tỉnh, TP trực thuộc Trung ương chỉ đạo Sở Tư pháp phối hợp với các sở, ngành liên quan phổ biến, quán triệt nội dung của Nghị định số 07/2025 tới cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan. Trong đó tập trung lưu ý khi tiếp nhận yêu cầu đăng ký khai sinh, cơ quan đăng ký hộ tịch không yêu cầu xuất trình giấy chứng nhận kết hôn của cha, mẹ trẻ em (nếu cha, mẹ trẻ đã đăng ký kết hôn, trừ trường hợp cha, mẹ trẻ là người nước ngoài); khi tiếp nhận yêu cầu đăng ký kết hôn, cơ quan đăng ký hộ tịch không yêu cầu nộp giấy xác nhận tình trạng hôn nhân, trích lục ghi chú ly hôn (đối với công dân Việt Nam) mà thực hiện tra cứu thông tin về tình trạng hôn nhân của cha, mẹ trẻ, tra cứu thông tin về tình trạng hôn nhân của người yêu cầu đăng ký kết hôn trên Hệ thống thông tin giải quyết thủ tục hành chính cấp tỉnh thông qua kết nối với Cơ sở dữ liệu hộ tịch điện tử, Cơ sở dữ liệu Quốc gia về dân cư. Trường hợp không tra cứu được tình trạng hôn nhân do chưa có thông tin trong Cơ sở dữ liệu, cơ quan đăng ký hộ tịch tiến hành xác minh theo quy định tại điểm c khoản 3 Điều 2 Nghị định số 07/2025.

Đồng thời, đảm bảo các điều kiện về hạ tầng, kỹ thuật, triển khai kết nối giữa Hệ thống thông tin giải quyết thủ tục hành chính của địa phương với Hệ thống thông tin đăng ký, quản lý hộ tịch điện tử dùng chung của Bộ Tư pháp để tiếp nhận, giải quyết các thủ tục đăng ký khai sinh, đăng ký kết hôn, xác nhận tình trạng hôn nhân đúng quy định...

Các hồ sơ chứng thực, hộ tịch, quốc tịch tiếp nhận trước ngày Nghị định có hiệu lực mà chưa giải quyết xong thì tiếp tục được giải quyết theo quy định của Nghị định số 23/2015/NĐ-CP, Nghị định số 123/2015/NĐ-CP, Nghị định số 87/2020/NĐ-CP, Nghị định số 16/2020/NĐ-CP. Trong quá trình triển khai thực hiện, nếu phát sinh vướng mắc, đề nghị phản ánh về Bộ Tư pháp (Cục Hộ tịch, Quốc tịch, Chứng thực) để được hướng dẫn giải quyết kịp thời. **UYÊN SAN**

ĐỂ DẠY THÊM, HỌC THÊM KHÔNG "LÁCH LUẬT"

Không còn học thêm để "đẹp lòng" thầy cô

Ngày 30/12/2024, Bộ GD&ĐT ban hành Thông tư số 29 quy định về dạy thêm, học thêm, với nhiều điểm mới được cho là khắc phục được những tồn tại, tiêu cực về "căn bệnh" trầm kha làm "nóng" dư luận xã hội lâu nay.

Tại Ngày hội "Tự tin vào lớp 10" diễn ra vào ngày 23/2/2025, PGS.TS Nguyễn Xuân Thành, Vụ trưởng Vụ Giáo dục Trung học, Bộ GD&ĐT nhận định: "Dạy thêm, học thêm là do nhu cầu của cả người học lẫn người dạy. Tuy nhiên, có bộ phận học sinh có nhu cầu và tự nguyện học thêm, cũng có tình trạng các em dù không muốn nhưng vẫn học thêm ở các lớp do chính thầy cô, trường học của mình tổ chức. Một bộ phận học sinh đi học thêm vì không muốn bị lạc lõng với bạn bè, không áy náy với thầy cô, hay chỉ để làm quen với một dạng bài kiểm tra".

Theo Thông tư 29, các trường hợp không được dạy thêm, tổ chức dạy thêm gồm: Không tổ chức dạy thêm đối với học sinh tiểu học, trừ các trường hợp: bồi dưỡng về nghệ thuật, thể dục thể thao, rèn luyện kỹ năng sống. Giáo viên đang dạy học tại các nhà trường không được dạy thêm ngoài nhà trường có thu tiền của học sinh đối với học sinh mà giáo viên đó đang được nhà trường phân công dạy học theo kế hoạch giáo dục của nhà trường. Giáo viên thuộc các trường công lập không được tham gia quản lý, điều hành việc dạy thêm ngoài nhà trường nhưng có thể tham gia dạy thêm ngoài nhà trường.

Việc dạy thêm, học thêm trong nhà trường không được thu tiền của học sinh và chỉ dành cho các đối tượng học sinh đăng kí học thêm theo từng môn học như sau: Học sinh có kết quả học tập môn học cuối học kì liền kề ở mức chưa đạt; Học sinh được nhà trường lựa chọn để bồi dưỡng học sinh giỏi; Học sinh lớp cuối cấp tự nguyện đăng kí ôn thi tuyển sinh, ôn thi tốt nghiệp theo kế hoạch giáo dục của nhà trường.

Tổ chức dạy thêm ngoài nhà trường có thu tiền của học sinh phải đăng ký kinh doanh... Công khai trên công thông tin điện tử hoặc niêm yết tại nơi cơ sở dạy thêm đặt trụ sở về các môn học được tổ chức dạy thêm; thời lượng dạy thêm đối với từng môn học theo từng khối lớp; địa điểm, hình thức, thời gian tổ chức dạy thêm, học thêm; danh sách người dạy thêm và mức thu tiền học thêm trước khi tuyển sinh các lớp dạy thêm, học thêm...

Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Phạm Ngọc Thường nhấn mạnh, Thông tư 29 quán triệt 5 nội dung: phù hợp với quy định của Luật Giáo dục 2019 và chương trình giáo dục 2018; hình thành khả năng tự học, xây dựng xã hội học tập suốt đời; học thêm không ảnh hưởng đến học chương trình phổ thông chính khóa trong nhà trường như không cắt xén, trùng

QUẢN LÝ DẠY THÊM, HỌC THÊM:

Thay đổi để trả lại giá trị thực cho giáo dục

● Việc dạy thêm, học thêm đang được "siết chặt" theo Thông tư 29. (Nguồn: MT)

● Ai cũng muốn con em mình vui vẻ khi đến trường. (Nguồn: NT)

Từ ngày 14/2/2025, Thông tư 29/2024/TT-BGD&ĐT (Thông tư 29) quy định về dạy thêm, học thêm đã chính thức có hiệu lực. Việc "siết" dạy thêm, học thêm có đưa giáo dục về đúng giá trị thật, giữ gìn sự tôn nghiêm của nhà giáo là những câu hỏi đang được đặt ra...

lắp; phù hợp lợi ích của học sinh, không ép buộc học sinh học thêm bất cứ hình thức nào; từng bước hình thành phương pháp tự học, thói quen tự học của học sinh. Quy định học thêm tại thông tư còn nhằm giữ gìn hình ảnh, đảm bảo sự tôn nghiêm của nhà giáo và ngành Giáo dục. Thầy cô tâm huyết, chân chính, đủ năng lực không bao giờ có hành vi ép buộc học sinh học thêm. Do đó, quy định minh bạch là bảo vệ tôn nghiêm của ngành và thầy cô.

Theo Thứ trưởng Phạm Ngọc Thường, lâu nay thầy cô vướng bận chuyện dạy thêm, học thêm phải theo luật đầu tư kinh doanh có điều kiện. Nhưng thực chất dạy thêm là hoạt động giáo dục liên quan đến nghề nghiệp của nhà giáo, liên quan đến học sinh nên Bộ GD&ĐT có trách nhiệm ban hành quy định quản lý hoạt động này theo luật chuyên ngành, phù hợp với quy định khác. Theo đó, Bộ GD&ĐT không cấm nhà giáo dạy thêm mà chỉ cấm những hoạt động dạy thêm không đúng quy định.

PGS.TS Nguyễn Xuân Thành khẳng định: "Thông tư 29 không cấm, mà định nghĩa rõ thế nào là dạy thêm, học thêm. Việc sử dụng sự liên kết đó ở đâu, ngoài nhà trường hay trong nhà trường đều phải có sự quản lý của pháp luật. Lưu ý rằng, trong nhà trường là tài sản công, được đầu tư để thực hiện các nhiệm vụ giáo dục".

Thứ trưởng Phạm Ngọc Thường chia sẻ, việc dạy thêm, học thêm thời gian qua có hiện tượng giáo viên dạy tốt, tâm huyết cũng bị mang tiếng, tổn thương. Thông tư mới ban hành, lại xuất hiện hiện tượng có nơi buông lỏng. Theo ông, trách nhiệm của Sở GD&ĐT, nhà trường là đảm bảo tất cả học sinh thi chuyên cấp, thi tốt nghiệp THPT phải đạt chuẩn kiến thức. Học sinh nào chưa đạt phải được bổ trợ để đạt.

Về học thêm, dạy thêm, ông Thường cho rằng cần có những giải pháp đồng bộ như: đổi mới kiểm tra đánh giá, chấm dứt tình trạng hỏi xoáy, đáp xoay; bố trí chất lượng giáo viên đồng đều giữa các trường, không tập trung giáo viên tốt về trường điểm (sẽ chấm dứt được tình trạng đi học thêm để thi vào trường điểm). Do đó, các địa phương cần đảm bảo đủ chỗ học cho học sinh học. Cùng đó là giải pháp thanh tra, kiểm tra...

Cần sự thay đổi của xã hội, thầy cô, phụ huynh, học sinh

TS. Nguyễn Tùng Lâm, Phó Chủ tịch Hội Khoa học tâm lý giáo dục Việt Nam cho biết, từng có nhiều văn bản về vấn đề học thêm trước Thông tư 29 do Bộ GD&ĐT ban hành, nhưng thực hiện chưa hiệu quả. Thầy Tùng Lâm khẳng định, việc học thêm làm xói mòn khả năng tự học, làm giảm đi sự phát triển của con người. Việc học vì điểm số, học vì bằng cấp, học để đối phó chứ không phải xuất phát từ mong muốn của học sinh.

Theo thầy Lâm, trước đây, học thêm dạy thêm xuất phát từ cách thi cử mọo mọc, đề thi đánh đố. Nhưng giờ đây, chương trình giáo dục phổ thông 2018 buộc học sinh phải tự rèn luyện, tự tìm ra kiến thức, từ đó biến kiến thức thành năng lực riêng. Cả ba đối tượng thầy cô, học sinh, phụ huynh cần nhìn lại Thông tư 29 vì lợi ích lâu dài của đất nước để thay đổi.

Thầy Lâm nhấn mạnh, việc kiểm tra đánh giá cần cải tiến như thế nào cho phù hợp với yêu cầu mới. Đề thi không kiểm tra kiến thức học thuộc lòng, không đối phó với sách giáo khoa. Muốn thế, đầu tiên nhà trường phải dạy học sinh biết cách tự học. Thứ hai là phụ huynh, không phải cứ đẩy con đến lớp học thêm là yên tâm. Thứ ba, trách nhiệm của giáo viên phải dạy học sinh đến nơi đến chốn. Khi

thầy cô giáo dạy vượt giờ chuẩn, lao động phải được trả công.

Có thể nói, khi dạy thêm, học thêm dường như đã ngấm sâu vào đời sống giáo dục thì việc ban hành một chính sách mới để quản lý chắc chắn khó lòng tạo được sự đồng thuận, nhất trí, ủng hộ ngay lập tức. Lý do khiến một bộ phận giáo viên, phụ huynh chưa đồng thuận với những quy định tại Thông tư 29 là Chương trình giáo dục phổ thông còn nặng, thời gian giảng dạy trên lớp không đủ để giáo viên có thể trang bị kiến thức đồng đều cho toàn bộ học sinh.

PGS.TS Nguyễn Xuân Thành cho rằng, đây là nhận định mang tính chủ quan. Chương trình giáo dục phổ thông 2018 được ban hành theo đúng tinh thần của Nghị quyết 29 của Trung ương; Nghị quyết 88 của Quốc hội. Hiện Chương trình cũng đã triển khai đến năm thứ 5. Vừa qua, Ủy ban Thường vụ Quốc hội có kỳ giám sát quá trình thực hiện và Nghị quyết 686 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội cũng đã khẳng định chương trình đáp ứng đúng quy định, chương trình đã được giảm nhẹ hơn rất nhiều, một chương trình phát triển phẩm chất, năng lực học sinh thay vì tập trung vào kiến thức như trước đây. Rất nhiều giáo viên khi thực hiện, triển khai chương trình thấy được tinh thần của sự giảm nhẹ.

Trước những lo âu của phụ huynh và thầy cô về việc xáo trộn giờ học, việc đưa đón trẻ, PGS.TS Nguyễn Xuân Thành cho biết: "Các trường phổ thông đang áp dụng Chương trình giáo dục phổ thông 2018, Bộ GD&ĐT đã quy định cụ thể số tiết/môn, đưa ra các yêu cầu cần đạt với từng môn học vừa sức với học sinh. Bộ GD&ĐT cũng giao

cho các trường quyền tự chủ xây dựng kế hoạch giáo dục để đảm bảo chất lượng giáo dục. Như vậy, về nguyên tắc, nhà trường, thầy cô thực hiện đúng giờ học theo quy định có thể đảm bảo cho học sinh lượng kiến thức và đáp ứng yêu cầu của chương trình giáo dục. Ngoài giờ học theo chương trình, các trường cần tổ chức nhiều hoạt động vui chơi, tập luyện thể thao, luyện vẽ, âm nhạc... để các em học sinh nhiệt tình tham gia. Tôi tin rằng, những người làm nghề, tâm huyết với nghề, với thế hệ trẻ sẽ thấy điều này là vô cùng cần thiết. Phụ huynh và xã hội cần hướng tới điều đó, để giúp học sinh không học thêm quá nhiều..."

Ông Thành cho rằng, có hai vấn đề đó là quy định pháp luật và nhận thức của người dân. Cơ quan quản lý có quy định cụ thể nhưng nhận thức người dân rất quan trọng. Đành rằng, đâu đó vẫn còn có áp lực về thi vượt cấp, tuyển sinh đại học. Ai cũng mong muốn con mình đỗ vào ngôi trường tốt và đó là nhu cầu chính đáng của mỗi người.

Theo ông Thành, với yêu cầu đề kiểm tra, đánh giá, thi cử hiện nay đều phải bám theo yêu cầu chung của chương trình giáo dục. Lâu nay, phụ huynh vẫn có tâm lý lo sợ con mình không học sẽ thua thiệt so với các bạn trong lớp nên cố theo đuổi dù không chắc việc học thêm này có hiệu quả hay không. Ngược lại, trong các kỳ thi cho thấy, nhiều thủ khoa, á khoa đến từ các vùng nông thôn, có điều kiện kinh tế khó khăn, hoàn toàn không đi học thêm.

Chưa kể, khi đã là quy định toàn quốc, các địa phương thực hiện một cách bình đẳng, công bằng và không cần quá lo lắng, đặt nặng vấn đề rồi xếp lớp để học sinh luyện thi sáng, trưa, chiều, tối. Chúng ta cần khắc phục tình trạng học sinh hằng ngày tới trường với lịch học từ sáng đến khuya, không có thời gian nghỉ ngơi, tự học, thẩm thấu, vận dụng kiến thức.

Cùng với đó, nếu không thuộc đối tượng cần học thêm trong nhà trường, em nào có nguyện vọng học thêm ở ngoài là hoàn toàn tự nguyện của bản thân. Khi đó, phụ huynh, học sinh sẽ tìm hiểu, cân nhắc việc học thêm mang lại giá trị gì, có giúp tiến bộ hơn, hiểu sâu sắc vấn đề hay không. Học để giỏi hơn, phát triển bản thân hơn là nguyện vọng chính đáng, do đó Bộ GD&ĐT không cấm. Tuy nhiên, tổ chức, cá nhân đã dạy thêm phải đăng ký kinh doanh và phải công khai địa điểm, môn học, thời lượng học, kinh phí... và phải thực hiện nghiêm quy định của pháp luật về thời giờ làm việc, thời gian làm việc, an toàn, an ninh, phòng, chống cháy nổ... Khi đó, nơi nào khiến học sinh, phụ huynh tin tưởng, đáp ứng được yêu cầu thì học sinh, phụ huynh sẽ lựa chọn, ông Thành nhấn mạnh... **UYÊN NA**

ĐỂ DẠY THÊM, HỌC THÊM KHÔNG "LÁCH LUẬT"

Học sinh hãy tự học, thay vì tâm thế chờ đợi

Thông tư 29/2024/TT-BGD&ĐT (Thông tư 29) quy định về dạy thêm, học thêm được áp dụng ngay trong học kỳ 2 năm học 2024 - 2025, thời điểm kỳ thi tốt nghiệp THPT và tuyển sinh lớp 10 đang đến gần gây nhiều lo lắng cho học sinh cuối cấp và phụ huynh...

● **Thí sinh tại Ngày hội tư vấn tuyển sinh 2025.**
(Ảnh minh họa: HUTECH)

● **Các thầy cô Hà Nội tại buổi làm việc về thực hiện Thông tư 29.** (Ảnh: minh họa MOET)

“Đừng đòi thầy cô dạy nhiều, hãy tự học nhiều hơn”

Từ ngày 14/2, thực hiện quy định tại Thông tư 29, hầu hết các trường tại Hà Nội tạm dừng dạy thêm, học thêm và xây dựng kế hoạch bồi dưỡng học sinh cuối cấp. Các thầy cô dừng dạy thêm ngoài nhà trường với học sinh mình đang dạy trên lớp; không dạy thêm với học sinh tiểu học... Trong khi chờ hướng dẫn, nhiều phụ huynh và học sinh cuối cấp đã tìm tới những “chiếc phao cứu sinh” từ các lớp học thêm online, các trung tâm luyện thi để giúp con em mình bồi dưỡng kiến thức. Tuy nhiên, việc đột ngột thay đổi giáo viên trong giai đoạn nước rút ít nhiều khiến học sinh cuối cấp khó thích nghi với phương pháp truyền đạt. Nhiều học sinh lớp 9 và cả phụ huynh bày tỏ trăn trở, lo lắng trước kỳ thi vào lớp 10 cận kề giữa bối cảnh có những thay đổi trong quy định về dạy thêm, học thêm.

Tại Ngày hội “Tự tin vào lớp 10” được tổ chức mới đây, một học sinh lớp 9 Trường THCS Nguyễn Du (Hà Nội) nêu vấn đề: “Thông tư 29 về dạy thêm, học thêm có mục đích bảo vệ học sinh bị ép buộc học thêm, song đó chỉ là số ít. Chúng em thấy nếu không được đi học thêm mà ở nhà tự học, ôn tập là một bất cập với học sinh cuối cấp. Giờ đây, học sinh cuối cấp chỉ học chính khóa nửa ngày (buổi sáng) quá ít thời gian và chúng em có thể không được tiếp cận nhiều kiến thức trong chương trình thi”.

Giải đáp vấn đề này, tại Ngày hội “Tự tin vào lớp 10”, ông Nguyễn Xuân Thành, Vụ trưởng Vụ Giáo dục Trung học (Bộ GD&ĐT) đặt câu hỏi ngược với học sinh: “Với một môn học chuẩn bị thi, các em thử cộng xem từ đầu năm đến giờ và xa hơn là cuối chương trình, các em đã làm bao nhiêu bài tập, trả lời bao nhiêu câu hỏi. Các em chia nhóm ra xem trong số đó có bao nhiêu bài dạng giống nhau, bao nhiêu bài khác nhau. Trong những bài khác nhau, bao nhiêu bài khác nhau ít, khác nhau nhiều? Việc thứ hai, trong môn đó, các em hãy thống kê có bao nhiêu công thức cần dùng để giải các bài tập và với từng ấy công thức bao nhiêu thứ phải nhớ. Nếu làm được những việc trên, các em sẽ rất tự tin bởi biết rằng môn học chỉ có từng đó công thức, chỉ

Bộ GD&ĐT đã có văn bản gửi UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương về việc thực hiện Thông tư 29, trong đó có việc đảm bảo công tác ôn tập cho học sinh lớp 9 và lớp 12. Bộ GD&ĐT cũng đề nghị các địa phương có cơ chế hỗ trợ cho các giáo viên trong việc ôn tập cho học sinh.

cần nhớ các dạng bài tập, không cần nhớ đến mấy trăm bài”. Ông Thành cho rằng, muốn có sự tự tin đó trước kỳ thi vào lớp 10, học sinh hãy chủ động tự học, tự xây dựng kế hoạch ôn tập. “Nếu như chúng ta cứ ngày nào cũng đến trường phải chờ thầy cô dạy rồi đưa phiếu học tập, các lời giải, làm xong chờ thầy chữa mới dám tin là mình đúng sẽ khó có sự tự tin. Học thêm đồng nghĩa việc nêu cao tính tự học, tự bổ sung kiến thức của học sinh. Nếu còn không gian, các trường sẽ mở cửa cho học sinh có thể đến tự học hoặc học cùng bạn... Khi làm bài, các em không hiểu có thể chủ động hỏi thêm và thầy cô chắc chắn sẽ trả lời. Đừng đòi thầy cô dạy nhiều nữa, hãy tự học nhiều hơn. Bởi trong từng ấy thời gian, thầy cô cứ dạy, cứ đưa bài mãi các em lấy đâu thời gian để học? Trong khi thứ các em cần là trong bản thân chứ không phải trong quyển vở mình cầm về”, ông Thành nói.

Về câu chuyện ôn thi và “làm gì để thi đỗ nếu không còn dạy thêm trong nhà trường”, thầy Lưu Văn Thông, Hiệu trưởng Trường THCS Dịch Vọng (quận Cầu Giấy, Hà Nội) chia sẻ: “Để ôn thi tốt, cần đặt ra và chia sẻ mục tiêu đối với từng môn học, trong đó hướng tới khắc phục những môn mình còn yếu, củng cố môn mình học tốt. Cần xây dựng kế hoạch chia nhỏ tuần này làm chuyên đề gì, tháng này làm nội dung nào đối với từng môn. Các em tránh việc ôm quá nhiều tài liệu một thời điểm và phải dành nhiều thời gian cho việc tự học, 2 - 3 tiếng trong ngày”. Theo thầy, tự học không có nghĩa là “ngát kết nối” với thầy cô. Các em vẫn có thể kết nối qua điện thoại để hỏi thầy cô về những vấn đề mình còn thiếu, cần quan tâm. Muốn tự học phải có tài liệu, có thể là phiếu học tập, đề kiểm tra do thầy cô đang giảng dạy trên lớp cung cấp liên quan tới các chuyên đề ôn tập.

Thầy Lưu Văn Thông cho rằng, quy định về dạy thêm, học thêm áp dụng trên phạm vi cả nước, không riêng với địa phương hay

trường nào. Học sinh hãy hạn chế bản khoăn bởi chỉ có sự thích nghi và tập trung vào việc tự học ngay từ bây giờ thì mới có kết quả tốt.

Trước mỗi thay đổi, thay vì than phiền, kêu ca, học sinh hãy tìm hướng đi, cách đi phù hợp với mình nhất. Trong quá trình tự học, nếu có thắc mắc gì liên quan đến bài tập, đầu tiên hãy tự tìm hiểu để trả lời, sau đó hỏi bạn bè; cuối cùng mới hỏi thầy cô. Muốn giành kết quả tốt, mỗi học sinh cần quyết tâm và có chiến thuật ôn tập phù hợp là lời khuyên của Hiệu trưởng Trường THPT chuyên Chu Văn An.

Ông Trần Đăng Nghĩa, Phó Trưởng phòng Giáo dục Trung học, Sở GD&ĐT Hà Nội cũng cho rằng, học sinh cần xây dựng kế hoạch cụ thể mỗi ngày: “Các phương tiện thông tin và kỹ thuật hiện đại rất quan trọng nhưng chúng ta phải cực kỳ nghiêm khắc với bản thân. Nếu không, các em có thể bị lệ thuộc, trở thành nô lệ của chúng. Trước những bài tập, câu hỏi, các em thay vì hỏi “thầy/cô ơi, làm như thế nào?” hãy đề cao vai trò chủ động hơn bằng việc tự làm trước và các câu hỏi sẽ là “em làm như thế này có ổn không/đã đúng chưa?”... Theo ông Nghĩa, muốn có sự tự tin, học sinh phải học, chuẩn bị trước thay vì tâm thế chờ đợi. Đây là bí kíp để các em thành công.

Chất lượng dạy và học từ nhà trường, chứ không phải học thêm

Theo ông Nghiêm Văn Bình, Phó Trưởng phòng phụ trách Phòng Quản lý thi và Kiểm định chất lượng giáo dục (Sở GD&ĐT Hà Nội), kỳ thi nào cũng có áp lực nên thay vì lo lắng, học sinh hãy nỗ lực tự học. Cha mẹ, thầy cô hãy đồng hành, động viên con chuẩn bị tốt kiến thức, tinh thần để vững vàng vượt qua kỳ thi.

Ông Trần Thế Cường, Giám đốc Sở GD&ĐT Hà Nội chia sẻ: “Quan điểm chỉ đạo của Sở GD&ĐT là học sinh cuối cấp tự nguyện đăng ký ôn thi tuyển sinh, ôn thi tốt nghiệp theo kế hoạch giáo dục của nhà

trường. Việc bảo đảm học sinh có đủ kiến thức, kỹ năng theo quy định là trách nhiệm của nhà trường, giáo viên. Hầu hết các trường học trên địa bàn Hà Nội đều nỗ lực hỗ trợ học sinh đáp ứng yêu cầu của chương trình mới, có nhiều mô hình, sáng kiến hay trong việc phụ đạo học sinh yếu, kém cũng như nâng chất lượng các kỳ thi”.

Trong giai đoạn này, giải pháp được nhiều thầy cô lựa chọn để hỗ trợ các em là cho thêm bài tập về nhà, định hướng các em ôn luyện online và tự học tại nhà. Học sinh cần đề ra nội dung ôn tập và phương pháp ôn tập bám sát với cấu trúc đề thi minh họa mà Bộ GD&ĐT đã công bố. Các em cần hệ thống hóa công thức, làm bài tập lý thuyết; làm đề nhanh, ghi nhớ cách giải nhanh; rèn kỹ năng kiểm tra phát biểu đúng/sai; tập giải đề theo thời gian quy định, kiểm tra sai sót, rút kinh nghiệm; rà soát những dạng bài dễ sai, thực hành nhiều đề tham khảo... là lời khuyên của các thầy cô dành cho học sinh ôn thi lớp 9, lớp 12.

Về định hướng ôn thi theo cách ra đề mới, PGS Nguyễn Xuân Thành cho rằng, Chương trình giáo dục phổ thông 2018 hướng đến việc hình thành năng lực, phẩm chất người học và đề kiểm tra, đề thi cũng nhằm mục đích này. Vì vậy ở ngay giai đoạn ôn tập, học sinh cần ý thức được ở mỗi chủ đề/bài học, chương trình yêu cầu người học đạt được điều gì và nội dung được học có thể ứng dụng để giải quyết những vấn đề gì trong thực tiễn. Các em cần lưu ý phải tự lực thực hiện việc hệ thống hóa kiến thức, chứ không sao chép của người khác hay nhờ người khác làm giúp.

Cũng theo PGS Nguyễn Xuân Thành, quá trình hệ thống hóa kiến thức chính là quá trình tự học để nắm vững kiến thức trong mối quan hệ với những kiến thức khác trong chương trình cũng như những ứng dụng của kiến thức thực tiễn. Từ đó giúp học sinh ghi nhớ sâu và cũng hiểu được phần nào mình hiểu chắc chắn, phần nào còn yếu, còn chưa rõ để tự ôn tập thêm hoặc nhờ thầy cô hỗ trợ, giảng giải thêm. Bên cạnh việc hệ thống kiến thức (lý thuyết), học sinh cần làm bài tập. Không cần làm số lượng quá nhiều, không làm những dạng bài nâng cao mang tính thách thức đó mà bám sát nội dung cốt lõi. Làm sao đảm bảo số lượng bài ít nhất có thể nhưng bao quát được tất cả các dạng/yêu cầu.

PGS Nguyễn Xuân Thành lưu ý: “Chất lượng giáo dục trong nhà trường phổ thông phải được duy trì từ việc dạy học và tổ chức hoạt động giáo dục trong chương trình chính khóa. Việc các nhà trường phải đảm bảo cho học sinh nắm vững kiến thức, kỹ năng theo yêu cầu của chương trình cần tách bạch với hoạt động dạy thêm, học thêm theo nhu cầu. Thầy, cô giáo cần hướng dẫn để học sinh biết cách tự học, tự ôn tập, hệ thống hóa kiến thức đã học. Việc học thêm ngoài nhà trường nhằm nâng cao hơn về kiến thức, kỹ năng thuộc nguyện vọng, nhu cầu chính đáng của học sinh do học sinh quyết định. Tuy nhiên, cần phải lưu ý dành nhiều thời gian cho việc tự học, tự ôn tập thì mới đạt được hiệu quả”...

Tại Chương trình tư vấn mùa thi năm 2025, ông Huỳnh Văn Chương, Cục trưởng Cục Quản lý chất lượng, Bộ GD&ĐT đã thông tin, đề thi không chỉ kiểm tra kiến thức mà tập trung hướng đến nhiều hơn vào đánh giá năng lực vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Theo đó, đề thi tốt nghiệp sẽ có nhiều câu hỏi được xây dựng từ các tình huống thực tế trong đời sống, khoa học, xã hội, giúp thí sinh thấy rõ mối liên hệ giữa kiến thức học được và thế giới xung quanh...
NGUYỄN MỸ

ĐỂ DẠY THÊM, HỌC THÊM KHÔNG "LÁCH LUẬT"

Muôn cách "lách luật" dạy thêm

● Việc kiểm soát, siết chặt học thêm, dạy thêm đem lại nhiều lợi ích cho các em học sinh.

● Không ít các trung tâm, giáo viên đang tìm cách "lách luật" tiếp tục công việc dạy thêm sai quy định. (Ảnh minh họa trong bài - Nguồn: PV)

Sau khi Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT (Thông tư 29) của Bộ GD&ĐT có hiệu lực từ ngày 14/2/2025, việc học thêm, dạy thêm ở Việt Nam hiện đang được siết chặt. Rất nhiều lớp học thêm đã tạm ngừng dạy, tuy nhiên, vẫn còn những giáo viên đang cố gắng "lách luật" để tiếp tục dạy thêm.

● Ảnh minh họa.

Đa dạng các hình thức "lách luật"

Khi Thông tư 29 của Bộ GD&ĐT có hiệu lực, nhiều lớp học thêm "tự phát" đã đóng cửa. Hàng nghìn giáo viên đăng ký kinh doanh ở địa bàn sinh sống, để tiếp tục công việc của mình. Tuy nhiên, vẫn còn đó, những giáo viên đang hoặc có ý định "lách luật" để tiếp tục tổ chức các lớp dạy thêm sai quy định.

Để hợp thức hóa việc dạy thêm, hàng loạt các hình thức "lách luật" đã được nghĩ ra. Lấy ví dụ, một trường hợp ở quận Bình Tân, TP HCM, có một lớp học thêm dành cho học sinh tiểu học "trá hình" lớp học ngoại khóa. Theo Thông tư 29, học sinh tiểu học không được học thêm các môn như Toán, Tiếng Anh, Tiếng Việt,... trừ 3 trường hợp gồm: bồi dưỡng về nghệ thuật, thể dục thể thao, rèn luyện kỹ năng sống. Lớp học "bồi dưỡng văn hóa" ở quận Bình Tân vẫn dạy thêm môn Tiếng Anh và được hàng loạt các phụ huynh gửi con.

Với nguồn thu lớn đến từ các em học sinh trên trường, việc các giáo viên đang giảng dạy ở những trường công lập, dân lập mong muốn được dạy thêm vô cùng nhiều. Nguồn học sinh chủ yếu đến từ những học sinh mà các giáo viên chủ nhiệm hoặc dạy trực tiếp ở các lớp. Hiện nay, để "lách luật" dạy thêm, nhiều giáo viên đã trực tiếp làm việc với các trung tâm dạy thêm.

Cô L, một quản lý trung tâm ở Hà Nội (xin phép được giấu tên và nơi làm việc) cho biết đã nhận được nhiều đề nghị của các giáo viên xin dạy thêm. Cô chia sẻ: "Để tiếp tục được dạy các em học sinh trên trường, nhiều giáo viên sẵn sàng chia lợi nhuận với các trung tâm. Có thể trung tâm 30%, giáo viên 70%. Tuy nhiên, chúng tôi đã từ chối. Ở các trung tâm uy tín, việc chấp hành đúng quy định, luật pháp được đặt lên hàng đầu. Một giáo viên được dạy ở trung tâm của tôi phải trải qua nhiều bước từ xem xét bằng cấp, làm trợ giảng, sau vài năm được trực tiếp dạy các lớp. Vài tháng một lần lại được đánh giá từ các buổi dự giờ, phản hồi của học sinh, phụ huynh,...".

Ngoài ra, còn nhiều thủ thuật "lách luật" tinh vi đang được nhiều giáo viên thực hiện. Lấy ví dụ, như việc "đôi chéo" học sinh giữa các lớp. Thông tư 29 của Bộ GD&ĐT quy định các tổ chức, cá nhân tổ chức dạy học thêm ngoài nhà trường phải đăng ký kinh doanh theo quy định của pháp luật. Giáo viên trường công lập có thể tham gia dạy thêm ở các trung tâm nhưng không được đứng ra tổ chức, điều hành việc dạy thêm ngoài nhà trường. Ngoài ra, giáo viên không được tổ chức dạy thêm đối với học sinh tiểu học và không được dạy thêm có thu tiền ngoài nhà trường với học sinh mình đang dạy.

Vi vậy, để "hợp pháp hóa" lớp học thêm, các giáo viên cùng trường có thể đôi chéo học sinh cho nhau tại các trung tâm. Như vậy, giáo viên vẫn đảm bảo việc dạy thêm, học thêm, đồng thời không vi phạm.

Hiện nay, có một số phụ huynh cho biết, không ít trường chuyển sang dạy thêm các lớp kỹ năng. Cụ thể, buổi sáng học sinh học những môn văn hóa, buổi chiều học kỹ năng sống, bồi dưỡng năng khiếu. Câu chuyện sẽ không có gì đáng nói, nếu những buổi học "bồi dưỡng năng khiếu" đem lại giá trị thiết thực cho các em học sinh.

Phụ huynh T.T.N.M (trú tại quận Cầu Giấy, Hà Nội) lo lắng chia sẻ: "Con trai tôi đang học cấp II ở một trường THCS tại Hà Nội, sau khi Thông tư 29 ban hành, thay vì tổ chức các lớp tăng cường Toán, Văn, Anh vào buổi chiều như trước kia, hiện nay, nhà trường đôi sang học lớp bồi dưỡng năng khiếu, cả chiều các cháu được hưởng dẫn ngồi cắt giấy, cắt vải. Tôi cảm thấy rất phí thời gian và tiền bạc". Chị N.M cho biết, thay vì cố gắng tổ chức lớp học "cho có" để hỗ trợ thu nhập cho giáo viên, nhà trường có thể cho học sinh về nhà nghỉ ngơi để các cháu có thời gian tự ôn bài, hoặc đến các trung tâm học thêm.

Cũng có những trường hợp, nhà trường tổ chức buổi học thêm cho học sinh với thông báo miễn phí. Tuy nhiên,

thực tế, phụ huynh vẫn phải viết giấy cam kết, đồng thời chi trả khoản tiền: điện, nước, băng, phấn,... ngang bằng với giá tiền học thêm.

Cần làm nghiêm minh để không còn trường hợp học thêm tràn lan

Ngày 21/2, Bộ GD&ĐT thông tin, đơn vị vừa quyết định thành lập đoàn kiểm tra thực hiện Thông tư 29 quy định về dạy thêm, học thêm. Đoàn kiểm tra có trách nhiệm kiểm tra việc thực hiện Thông tư số 29 của Bộ GD&ĐT quy định các nội dung về dạy thêm, học thêm theo chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ. Thời hạn các đoàn kiểm tra làm việc là từ ngày 20/2 đến ngày 20/3 tới. Trước đó, Bộ GD&ĐT ban hành Thông tư mới quy định các nội dung về dạy thêm, học thêm, áp dụng vào thực tế từ 14/2.

Phát biểu tại buổi kiểm tra việc thực hiện dạy thêm, học thêm tại Sở GD&ĐT Hà Nội, Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Phạm Ngọc Thường mong muốn giáo viên nhìn rõ hệ lụy của học thêm tràn lan và yêu cầu Sở GD&ĐT chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả sớm chấm dứt tình trạng này, không "đánh trống bỏ dùi", không thỏa hiệp, khoan nhượng.

Để chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả sớm chấm dứt tình trạng dạy thêm, học thêm tràn lan, Thứ trưởng đề nghị các cấp quản lý cùng quán triệt quan điểm "5 không" và thực hiện tốt "4 đề cao". Trong đó, 5 không là: Không "đánh trống bỏ dùi", không thỏa hiệp, không khoan nhượng, không biến tướng, không nói khó mà không làm. 4 đề cao gồm: đề cao vai trò cán bộ quản lý giáo dục các cấp; đề cao tinh thần tự tôn, tự trọng, tinh thần hết lòng vì học sinh của giáo viên, đồng thời đề cao tính tự giác, tự học của học sinh; đề cao vai trò mối quan hệ nhà trường - gia đình - xã hội.

Trao đổi với phóng viên Báo Pháp luật Việt Nam, thầy giáo Lưu Quang Vinh (giáo viên tự do, hiện đang học ThS Trường Đại học Sư phạm Hà Nội) cho biết, ngay khi Thông tư 29 được ban hành, thầy đã đi đăng ký kinh doanh để chuẩn bị tiếp tục công việc dạy học. Thầy Vinh chia sẻ: "Việc kiểm soát chặt chẽ việc học thêm, dạy thêm, giúp cho các em học sinh, phụ huynh có thể tự do lựa chọn giáo viên, trung tâm uy tín để theo học bổ trợ kỹ năng, kiến thức còn thiếu. Đặc biệt, việc đăng ký kinh doanh, đòi hỏi các giáo viên phải có bằng cấp chuẩn chỉnh, tư cách đạo đức nghề nghiệp, sàng lọc được những thầy, cô giáo "tự phong" không có chuyên môn sư phạm". Thầy Vinh cho biết, thầy rất ủng hộ quyết định của Bộ GD&ĐT.

Chị Trần Thị An (Cầu Giấy, Hà Nội), có hai con đang học khối THCS cho biết: "Trước đây, gia đình chúng tôi chỉ có hai buổi tối ngồi ăn bên nhau. Các con bận đi học thêm ở trường, tại trung tâm, thường xuyên về nhà lúc 9 - 10 giờ tối. Sau khi lớp học thêm tại nhà cô giáo (dạy trực tiếp các con trên trường) tạm thời đóng cửa, các cháu có thêm hai buổi tối nữa ăn cơm với bố mẹ".

Theo Bộ GD&ĐT, với mục tiêu học để giỏi hơn, phát triển bản thân hơn là nguyện vọng chính đáng, do đó Bộ GD&ĐT không cấm, tuy nhiên tổ chức, cá nhân đã dạy thêm phải đăng ký kinh doanh và phải công khai địa điểm, môn học, thời lượng học, kinh phí... và phải thực hiện nghiêm quy định của pháp luật về thời giờ làm việc, thời gian làm việc, an toàn, an ninh... **HƯƠNG NGỌC**

ĐỂ DẠY THÊM, HỌC THÊM KHÔNG "LÁCH LUẬT"

Các tỉnh thích ứng với quy định mới về học thêm, dạy thêm

● Nhiều tỉnh, địa phương đã lập tức triển khai kế hoạch ngay sau khi Thông tư 29 có hiệu lực.
(Ảnh minh họa trong bài - Nguồn: PV).

● Các tỉnh, địa phương đang siết chặt quy định về học thêm, dạy thêm.

● Một số trường đã tổ chức cho các em học sinh học 2 buổi/ngày.

Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT (Thông tư 29) có hiệu lực từ ngày 14/2/2025, trước những đổi mới trong việc dạy thêm, học thêm, các tỉnh, thành phố có những thay đổi để đảm bảo vấn đề học tập cho học sinh.

Nghiêm túc chấp hành, tạo điều kiện học sinh có môi trường học tập tốt nhất

Bước vào đầu năm 2025, cũng là lúc học sinh ở các trường tăng tốc chuẩn bị cho các bài thi giữa kỳ, cuối kỳ. Đặc biệt, đối với các học sinh cuối cấp, đây là khoảng thời gian các em ôn luyện, chuẩn bị cho kỳ thi chuyển cấp quan trọng trong đời học sinh.

Sau khi, Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT của Bộ GD&ĐT quy định về quản lý dạy thêm, học thêm có hiệu lực, bên cạnh Hà Nội, TP HCM, hàng loạt các tỉnh, thành khác đã có những văn bản chỉ đạo triển khai kế hoạch theo thông tư. Phần lớn, các tỉnh, thành phố đều hướng đến việc quản lý chặt chẽ, hiệu quả việc dạy thêm, học thêm ở các trường học, trung tâm.

Sở GD&ĐT tỉnh Nam Định ban hành Công văn 243/SGDĐT-GDTrH về việc thực hiện Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT. Trong đó, Sở GD&ĐT yêu cầu các nhà trường tổ chức tuyên truyền, phổ biến cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên, học sinh và cha mẹ học sinh chi tiết nội dung của Thông tư số 29. Đặc biệt, ngành giáo dục tỉnh Nam Định còn tổ chức cho cán bộ, giáo viên ký cam kết thực hiện nghiêm quy định về dạy thêm, học thêm. Thường xuyên theo dõi, kiểm tra, giám sát và xử lý những trường hợp vi phạm quy định về dạy thêm học thêm theo thẩm quyền hoặc đề nghị cơ quan có thẩm quyền xử lý vi phạm.

Chủ động xây dựng các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giờ dạy trong kế hoạch giáo dục của nhà trường; quan tâm hướng dẫn học sinh phương pháp học và tự học; chỉ đạo giáo viên giao, đôn đốc và kiểm tra học sinh trong việc thực hiện nhiệm vụ học tập ở nhà bảo đảm tính khoa học, vừa sức; khuyến

khích nghiên cứu, sử dụng các phần mềm, website ôn luyện, quản lý học tập.

Với một số tỉnh, trước kỳ thi vào 10, kỳ thi THPT quốc gia 2025 của các em học sinh, các sở giáo dục đã có những phương án để các trường THCS, THPT sắp xếp lịch ôn tập phù hợp với các em. Sở GD&ĐT tỉnh Vĩnh Phúc ban hành Công văn 194/SGDĐT-GDPT về việc thực hiện Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT. Qua đó, các đơn vị chủ động xây dựng kế hoạch, phân loại đối tượng học sinh, tổ chức ôn thi tốt nghiệp THPT và ôn thi vào lớp 10 bảo đảm hiệu quả. Điều chỉnh Kế hoạch dạy thêm, học thêm đã ban hành đầu năm học phù hợp với quy định tại Thông tư 29. Bổ sung các giải pháp tổ chức ôn tập cho học sinh lớp 9, lớp 12 theo năng lực bảo đảm đúng quy định tại Thông tư 29 (không thu tiền, đúng thời lượng, đủ hồ sơ).

Phân công giáo viên dạy bảo đảm ở mức tối đa tiết dạy theo định mức tiêu chuẩn, bố trí những giáo viên có năng lực tốt dạy các lớp cuối cấp và ôn thi tốt nghiệp, tuyển sinh. Thủ trưởng các đơn vị động viên, khuyến khích giáo viên xây dựng kế hoạch, chủ động phối hợp với phụ huynh học sinh để giúp đỡ học sinh ôn tập, quản lý học sinh ngoài giờ học, củng cố kiến thức, đồng thời chủ động cân đối nguồn ngân sách đã được cấp, điều chỉnh, bổ sung Quy chế chi tiêu nội bộ để hỗ trợ giáo viên dạy ôn thi tốt nghiệp THPT và tuyển sinh vào lớp 10 THPT.

Ngày 13/2, UBND TP Thanh Hóa đã có Công văn số 986/UBND-GDĐT về việc triển khai thực hiện Thông tư số 29/2024/TT-BGDĐT. Theo đó, UBND TP Thanh Hóa yêu cầu các phường, xã, tăng cường công tác tuyên truyền để người dân biết và thực hiện các nội dung

cơ bản của Thông tư 29. Đồng thời, thực hiện giám sát, kiểm tra việc tuân thủ quy định của pháp luật về thời giờ làm việc, giờ làm thêm và các quy định của pháp luật về an ninh, trật tự, an toàn, vệ sinh môi trường, phòng, chống cháy nổ của các tổ chức, cá nhân dạy thêm, học thêm ngoài nhà trường trên địa bàn. Ngoài ra, cần chỉ đạo các tổ chức, đoàn thể liên quan phối hợp với gia đình và nhà trường trong việc quản lý học sinh, đặc biệt là thời gian học sinh không đến trường.

Việc tổ chức dạy thêm, học thêm trong trường cần phải tuân thủ Thông tư 29, tuyệt đối không được thu tiền dạy các em. Tổ chức dạy thêm, học thêm trong nhà trường không được thu tiền của học sinh và chỉ dành cho các đối tượng học sinh đăng ký học thêm theo từng môn học như sau: học sinh có kết quả học tập môn học cuối kỳ liền kề ở mức chưa đạt... Hiệu trưởng các trường chịu trách nhiệm trước UBND thành phố nếu đề xảy ra tình trạng cán bộ, giáo viên dạy thêm trái quy định.

Tổ chức dạy học 2 buổi/ ngày

Sau khi Thông tư 29 có hiệu lực, cả nước hiện có khoảng 10 địa phương áp dụng thí điểm cho học sinh THCS, THPT học 5 ngày/tuần và nghỉ thứ Bảy, Chủ nhật gồm: Lào Cai, Lai Châu, Yên Bái, Phú Thọ (14 trường THPT và 22 trường THCS), thành phố Hà Tĩnh, thành phố Vinh (Nghệ An),...

Chia sẻ với truyền thông, PGS.TS Nguyễn Xuân Thành đã khẳng định hướng dẫn về dạy học 2 buổi/ngày được thể hiện tại Công văn 7291/BGDĐT-GDTrH hướng dẫn dạy học 2 buổi/ngày đối với các trường trung học do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành từ năm 2010. Trong đó, Bộ GD&ĐT quy định rất nhiều

hoạt động như: Đoàn đội, hoạt động trải nghiệm, đọc sách tại thư viện, hoạt động tự học... Ngoài ra còn có các hoạt động tại sân chơi, bãi tập, nhà đa năng với các trang thiết bị được đầu tư xây lắp.

Có nghĩa, trong một ngày, học sinh học môn văn hóa vào buổi sáng, còn buổi chiều có thể tổ chức hoạt động khác để sử dụng hiệu quả cơ sở vật chất của nhà trường. Lấy ví dụ như sinh hoạt câu lạc bộ, học lớp bồi dưỡng kỹ năng sống, làm bài tập, thí nghiệm,...

Với lịch học 2 buổi/ngày, học sinh sẽ chỉ học từ thứ Hai đến thứ Sáu, nghỉ thứ Bảy, Chủ nhật. Số tiết học, giờ học ở trên trường cũng được quy định rõ ràng, tránh ảnh hưởng đến sức khỏe tinh thần và thể chất của các em.

Tỉnh Yên Bái thực hiện thí điểm dạy học theo mô hình này từ đầu tháng 1/2025 đối với học sinh cấp trung học cơ sở trên địa bàn toàn tỉnh. Phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố Thanh Hóa cũng đã có đề xuất với Ủy ban nhân dân thành phố Thanh Hóa về việc được thực hiện học 2 buổi/ngày.

Sở GD&ĐT tỉnh Ninh Bình cho biết địa phương này đang triển khai thí điểm mô hình học hai buổi/ngày, 5 ngày/tuần. Thời gian thí điểm từ ngày 3/2 đến hết ngày 28/2. Theo quy định của Chương trình giáo dục phổ thông mới, các trường được chủ động trong kế hoạch dạy học. Do vậy, việc tổ chức học 2 buổi/ngày có nhiều thuận lợi và giúp việc học giảm áp lực về thời gian cũng như lượng kiến thức trong một buổi học.

Lấy ví dụ như học sinh được vào học muộn hơn có thể là 7 giờ 30 phút sáng thay vì 7 giờ vào học. Thay vì học 5 tiết/buổi, học sinh học 4 tiết/buổi, số tiết còn dư được phân bổ vào buổi chiều để các em có ôn tập bài cũ, tham gia các hoạt động thí nghiệm, lớp bồi dưỡng kỹ năng,...

Sở GD&ĐT Vĩnh Phúc có văn bản gửi UBND tỉnh đề nghị đồng ý chủ trương thí điểm dạy học 5 ngày/tuần. Đối tượng áp dụng là các trường THCS, THPT và cơ sở giáo dục thực hiện chương trình Giáo dục thường xuyên cấp THPT có đủ điều kiện về cơ sở vật chất, đội ngũ giáo viên. Thời gian đề xuất thực hiện thí điểm từ ngày 1/3 đến hết năm học 2024 - 2025. Theo đó, tổ chức dạy học và các hoạt động giáo dục 2 buổi/ngày từ thứ Hai đến thứ Sáu hàng tuần. Học sinh sẽ được nghỉ học ngày thứ Bảy và Chủ nhật. Mỗi ngày dạy không quá 7 tiết, mỗi tuần dạy không quá 35 tiết.

Đại diện Sở GD&ĐT tỉnh Yên Bái cho biết, chủ trương dạy học 5 ngày/tuần nhận được sự đồng tình, ủng hộ của giáo viên, học sinh, phụ huynh trên địa bàn. Mô hình này vừa giúp giảm áp lực, vừa giúp học sinh có thêm thời gian cho các hoạt động vui chơi, giải trí cũng như tự học, tự bồi dưỡng, tham gia hoạt động cộng đồng, xã hội. Các giáo viên cũng có thêm thời gian cho gia đình hay tham gia các hoạt động, khóa học để nâng cao nghiệp vụ.

Qua khảo sát của một số tỉnh cho thấy phụ huynh tương đối đồng thuận với việc học 2 buổi/ngày. Các em có hai ngày nghỉ cuối tuần để ôn tập bài cũ, thư giãn, vui chơi cùng gia đình, bạn bè. Đặc biệt, học 2 buổi/ngày giúp phụ huynh có thể an tâm làm việc, không cần lo lắng tìm lớp học kỹ năng, trung tâm học để đảm bảo các em không bị lôi kéo vào các tệ nạn, chạm bẫy trong xã hội.

ANH NHI

ĐỂ DẠY THÊM, HỌC THÊM KHÔNG "LÁCH LUẬT"

Khi học thêm không còn... nhọc nhằn

● Cô trò trường Tiểu học Ngô Tất Tố Hải Phòng cân bằng giữa học và các hoạt động ngoại khóa. (Ảnh minh họa: M.M)

● Học thêm nên là nhu cầu tự thân của mỗi học trò thay vì thực hiện ước mơ của người lớn. (Ảnh minh họa: FB)

Nhiều người lo lắng nếu bỏ dạy thêm thì con họ không thể học thêm. Không học thêm thì sợ không có điểm số cao, không bằng bạn bằng bè, không bằng "con nhà người ta", không có học bạ đẹp để cho bố mẹ tự hào mỗi dịp kết thúc năm học, không đỗ trường chuyên, lớp chọn...

Xin một vé đi tuổi thơ

Một đứa trẻ ở các thành phố lớn, thông thường bắt đầu được phụ huynh cho đi học "tiền lớp 1" từ khi 5 tuổi. Và từ đó, chúng quay cuồng với lịch học thêm kín mít suốt cấp 1 để chuẩn bị cho mục tiêu vào trường top đầu cấp 2, cấp ba, đại học... Còn nhớ hình ảnh cậu bé học sinh phổ thông mệt mỏi ngồi cô đơn trên chiếc ghế sofa lúc 11h đêm mà chưa kịp tháo chiếc balo trên vai một dạo đã làm nhói lòng bao nhiêu bậc cha mẹ có con đang tuổi đến trường? 11h đêm mới đi học thêm về. Và lại tiếp tục học bài, hoàn thành bài chữ chưa được nghỉ ngơi. Con mệt mỏi đến mức cái dáng ngồi cũng không thể giấu giếm nổi. Và có ai còn nhớ những học sinh đã trầm cảm đến mức phải tìm đến cái chết vì áp lực học hành?...

Nhiều thập kỷ qua, những biến tướng từ việc dạy thêm, học thêm là có thật và tạo ra sự bất công trong giáo dục giữa trẻ được đi học thêm và trẻ không đi học thêm. Đôi khi, cũng từ chính các phụ huynh tiếp tay với mong muốn con mình đi học thêm để có điểm số cao hơn. Nhiều đứa trẻ đi học thêm không phải cho mình mà là cho cha mẹ. Cho cả những kỳ vọng mà cha mẹ chưa làm được. Chạy đua thành tích để con mình hơn "con nhà người ta".

Là một giáo viên giỏi ở Hà Nội, anh K luôn tự hào vì mình có những phương pháp dạy học hay để đào tạo ra những học sinh xuất sắc. Chính anh cũng đã nghiên cứu ra một phương pháp dạy con trai mình. Con anh từ nhỏ đã học giỏi Tiếng Anh, Toán, đạt nhiều giải thưởng trong các cuộc thi quốc tế. Anh K rất tự hào về điều đó. Anh còn có kế hoạch để đưa con mình trở thành top những người thông minh nhất thế giới. Nhưng đến một ngày anh gần như chết lặng khi phát hiện con mình uống quá nhiều thuốc ngủ để tự tử. Với dòng thư tuyệt mệnh "Con xin lỗi, con không thể tiếp tục giấc mơ của bố". Rất may, cháu đã được đi cấp cứu kịp thời và không nguy hiểm đến tính mạng. Nhưng tinh thần của cháu không còn ổn định...

Với vai trò một phụ huynh, nhà văn Hoàng Anh Tú cho rằng, chúng ta trách giáo viên dạy thêm một thì cũng nên tự kiểm điểm lại mình một. Rằng bao nhiêu cha mẹ cho con đi học thêm hết môn này, môn nọ chỉ để các thầy cô... trông con giùm mình? Theo kiểu học thêm không bỏ đọc thì cũng bỏ ngang. Kể cả những lớp học thêm kỹ năng, nghệ thuật chứ không chỉ là học thêm các môn chính khóa. Hay nhiều cha mẹ chỉ chăm chăm muốn con mình Văn - Toán song toàn, Tiếng Anh đỉnh, vừa biết piano, vừa học làm MC, học hát, cầm - kỳ - thi - họa. Nhiều bậc cha mẹ chỉ thiếu thời gian dành cho con và con được học tất cả những gì trước đây cha mẹ không có...

Không ít cha mẹ nhịn ăn, nhịn mặc, dồn hết tiền đầu tư cho con đi học thêm cũng vì sợ con thua bạn thua bè, thấy nhà nhà đi học thêm, người người đi học thêm mà tự thấy xấu hổ. Những cuộc gặp mặt giữa các phụ huynh với nhau người này mách chớ học thêm cô A, người nọ rì tai bảo học thầy B rất tốt. Nghĩ là yêu con, đầu tư học hành cho con mà có đặt mình vào vị trí của con không? Có hiểu năng lực, sở trường, sở đoản của con không? Có những đứa trẻ học Toán dễ như ăn kẹo, thích học Toán. Nhưng cũng có những đứa trẻ đam mê Lịch sử, thích tìm hiểu Lịch sử sao cứ bắt đứa trẻ phải lù thông Toán, Lý, Hóa?... Dần dà đứa trẻ mất khả năng tự học khi cha mẹ cứ lăm lăm muốn con học thêm, bắt con đi học thêm để thầy cô huấn luyện chúng. Một đứa trẻ học thêm, học trước, biết trước rồi thì nó đâu còn khả năng tự học nữa?

Tất nhiên, chúng ta không thể chỉ đổ lỗi cho dạy thêm, học thêm làm lũ trẻ mất năng lực tự học. Mà về cách kiểm tra, đánh giá, các kỳ thi, phương pháp dạy học, sách giáo khoa và cả chất lượng giáo viên nữa. "Nhưng tôi nghĩ, Thông tư 29/2024/TT-BGDĐT là một chỉ dấu quyết liệt trong việc thay đổi giáo dục. Để không chỉ cắt đi những ung nhọt của việc dạy thêm, học thêm biến tướng, tiêu cực mà còn là để từng bước thay đổi tư duy, nhận thức trong việc dạy và học. Và phụ huynh chúng ta, xin hãy ngồi lại khi

chúng ta đều cùng một mục tiêu mong lũ trẻ được hạnh phúc mà, nhớ không?", nhà văn Hoàng Anh Tú bày tỏ.

Học hành chỉ là một phần của cuộc sống. Điểm số không thể là mục tiêu của cuộc đời. Mỗi người phải được sống cuộc đời của chính mình và không cần phải còng lưng gánh vác kỳ vọng của bất kỳ ai khác. Ngành Giáo dục cần thay đổi rất nhiều vấn đề. Nhưng, chính các phụ huynh cũng cần thay đổi tư duy của mình. Sự thay đổi phải đến từ hai phía...

Và tự gánh ước mơ của chính mình

Trong văn hóa giáo dục Việt Nam, người thầy từ lâu luôn được kính trọng, việc học sinh và phụ huynh tự tìm đến giáo viên để xin học thêm không chỉ là nhu cầu mà còn là sự ghi nhận, thể hiện niềm tin vào năng lực và đạo đức nghề nghiệp của họ. Giờ đây, nhiều giáo viên cảm thấy "sản phẩm giáo dục" của mình từng được xem là thiêng liêng đã bị hạ thấp thành một dịch vụ như bao sản phẩm thông thường khác. Chưa kể, với giáo viên tiểu học, họ mất luôn nguồn thu từ việc dạy kèm các môn cơ bản như viết chữ, Toán hay Tiếng Việt, những công việc đã từng là thu nhập chính của họ.

Nhiều ý kiến đồng tình với quan điểm các bé tiểu học dưới 10 tuổi, cần ưu tiên phát triển thể chất, chơi đùa, khám phá thế giới xung quanh thay vì suốt ngày cầm đầu vào sách vở. Việc ép con đi học thêm từ quá sớm không chỉ do nhu cầu về kiến thức, mà còn vì áp lực từ xung quanh, xuất phát từ nỗi lo sợ bị thua thiệt, sợ rằng nếu con mình không học, sẽ tụt lại phía sau so với bạn bè.

Khi tất cả bạn bè đều đi học thêm, phụ huynh khác dù không muốn cũng cảm thấy buộc phải cho con đi học vì sợ con mình sẽ bị tụt hậu. Theo thời gian, điều này trở thành một áp lực chung - một dạng "học thêm không được phép bỏ". Nhưng nếu tất cả mọi người đều không được cho con đi học thêm, nỗi lo ấy cũng không còn. Phụ huynh sẽ tập trung vào việc hỗ trợ con cái học tập tại nhà một cách tự nhiên hơn.

Lâu nay, phụ huynh thường ưu tiên cho con mình học thêm với chính giáo viên đang dạy con trên lớp. Tâm lý của họ là muốn cô trò quen biết nhau, nắm rõ tình hình học tập để dễ dàng điều chỉnh, địa điểm dạy của giáo viên cũng thường thuê gần trường. Ngược lại, giáo viên cũng quen dạy thêm cho học sinh lớp mình vì... tiện lợi, không mất công tìm học sinh khác. Có thể nói, đây là một "thói quen ngầm" mà cả hai bên đều đã chấp nhận từ lâu.

Giờ đây, một người đã quen làm thầy, luôn được người khác tìm đến, giờ phải chuyển sang vai trò "người bán hàng", đi thuyết phục phụ huynh, học sinh sử dụng dịch vụ dạy thêm của mình. Điều này là một cú sốc lớn đối với không ít giáo viên.

Thầy Nguyễn Minh Quý - Hiệu trưởng Trường THPT Mạc Đĩnh Chi (Hải Phòng) đã có tâm thư gửi học sinh và thầy cô trước sự "nóng" về câu chuyện này. Thầy viết: "Chỉ trong vài ngày tới, thói quen "học thêm" sẽ phải dừng lại. Chắc chắn có sự hụt hẫng, hoang mang, thậm chí là khó khăn lớn xuất hiện. Nhưng đây cũng chính là cơ hội để các em tìm lại sức mạnh nội tại: tinh thần tự học. Lúc đầu, tự học có thể khó khăn, mệt mỏi và kém hiệu quả. Nhưng làm quen và thuộc dần thì tự học sẽ trở thành một nguồn sức mạnh to lớn, giúp các em vững vàng đối mặt với thử thách và thành công trong tương lai.

Các em hãy tin mình sẽ có được các nguồn học liệu phù hợp, tự mình sẽ hệ thống hóa kiến thức và tìm được lời giải. Hãy tin vào mình sẽ làm được. Đừng sợ thất bại, vì mỗi lần vấp ngã là một bài học quý giá giúp các em trưởng thành hơn. Cùng đó, tự giác không chỉ giúp các em học tốt hơn, mà còn rèn luyện tinh thần trách nhiệm để thành công trong cuộc sống. Tự chủ giúp các em kiểm soát suy nghĩ, cảm xúc và hành động. Một người biết tự chủ sẽ không bị cuốn theo những ảnh hưởng tiêu cực từ bạn bè hay mạng xã hội. Khi tự học, có thể sẽ buồn ngủ, mệt mỏi, chán nản, nhưng nếu các em biết cách điều chỉnh bản thân, kiên trì với mục tiêu, thành công sẽ đến. Tự chủ sẽ cho chúng ta sự tự lập với ý chí vững vàng. Tự lập cho khả năng giải quyết vấn đề mà không phụ thuộc vào người khác. Nếu trước đây, bài toán khó có thể chờ thầy cô giảng lại trong buổi học thêm, thì giờ đây, các em phải tự tìm cách tháo gỡ. Khi các em chinh phục được tinh thần tự học, các em sẽ khám phá được sức mạnh vô hạn của bản thân.

Với thầy cô, sẽ không dễ dàng khi không dạy thêm. Trước đây, nhiều thầy cô đã tận dụng cả giờ nghỉ, giờ ăn để dạy kèm học sinh, vừa giúp trò tiên bộ, vừa đảm bảo cuộc sống cá nhân. Mỗi thầy cô đã thực sự lao động và nhận về những gì xứng đáng, trong đó có sự nhẫn nại, kiên trì, động viên, chăm chút cho học trò mà bản thân từ "dạy thêm" chưa bao giờ nói đủ. Nhưng hôm nay, chúng ta lại tiếp tục là những người làm gương, thể hiện sự thích nghi và quyết tâm. Dù không còn dạy thêm, chúng ta vẫn sẵn sàng giải đáp thắc mắc, hỗ trợ trực tiếp hoặc trực tuyến khi có thể. Chúng ta cũng cần có thêm thời gian để chăm sóc bản thân, gia đình và cơ hội luyện nghề hơn".

Có thể nói, học thêm là một nhu cầu có thật, đặc biệt trước những kỳ thi quan trọng. Thế nhưng, học thêm nên là nhu cầu tự thân của mỗi học trò, cần gì học đó, học theo khả năng và niềm say mê nâng cao kiến thức, chứ không phải là sự mặc nhiên đi học tràn lan vì thầy cô, vì phụ huynh. Mỗi đứa trẻ cần được sống với tuổi thơ và khát vọng của bản thân, từng bước chinh phục để trở thành một phiên bản tốt nhất của chính mình mà thôi. Không phải nhọc nhằn gánh ước mơ của bất kỳ ai khác... **MIỄN THẢO**

Hướng đi nào cho lễ hội có sử dụng động vật ở Việt Nam?

● Ảnh trong bài: Đỗ Lê Thủy Dương. (Tổ chức Động vật Châu Á)

Lễ hội là một phần không thể thiếu trong đời sống văn hóa của người dân Việt Nam. Tuy nhiên, khi nói đến những lễ hội sử dụng động vật như chọi trâu, chọi bò, rước lợn, đua voi, đua bò... thì có một câu hỏi đã được đặt ra bấy lâu nay nhưng vẫn chưa có lời giải đáp: "Liệu chúng ta có thể giữ lại bản sắc văn hóa này mà không làm tổn hại đến những sinh linh vô tội?". Những lễ hội vốn xuất phát từ niềm tin tâm linh và mong ước về một năm mới an lành, bội thu, giờ đây lại chứa đựng nhiều vấn đề về xã hội khiến chúng ta phải nhìn nhận lại...

"Lạm dụng" động vật - sự biến tướng của lễ hội?

Lễ hội chọi trâu, có thể nói, là ví dụ rõ rệt nhất của hiện tượng này. Mặc dù bắt đầu như một hình thức cầu nguyện cho mùa màng bội thu, nhưng theo thời gian, lễ hội đã trở thành một sự kiện thu hút du khách bằng những màn đấu chọi máu me giữa những con vật được huấn luyện để đánh nhau đến chết - với những miếng đòn có tính sát thương cao từ cặp sừng được vuốt nhọn. Hậu quả là, hàng chục con trâu trong lễ hội đã phải chịu đựng đau đớn, nhiều con bị thương tích nghiêm trọng, thậm chí là chết trong các trận đấu, trong số đó bao gồm cả trâu bị xẻ thịt để phục vụ du khách sau trận đấu theo thông lệ. Mới đây, tại lễ hội chọi trâu Hải Lựu, huyện Sông Lô, Vĩnh Phúc đã xảy ra sự cố liên quan đến trâu chọi buộc Ban Tổ chức phải áp dụng các biện pháp khống chế và sau đó rất nhiều luồng ý kiến dư luận đã lên tiếng về việc nên hay không tiếp tục tổ chức những lễ hội có sử dụng động vật ở góc độ như thế này.

Là người Việt Nam ai cũng rõ hình ảnh con trâu đã đi vào nền văn hóa Việt Nam như một linh vật quốc gia - một loài động vật

mang tính biểu tượng cho tinh thần can trường, bất khuất của dân tộc. Nhà nghiên cứu Nguyễn Đình Tư, người đã dành hơn 60 năm nghiên cứu về lịch sử Việt Nam nhận định, biểu tượng con trâu rất thích hợp với xu hướng phát triển "chậm mà chắc" với xu hướng coi trọng những giá trị tinh thần làm nền tảng của đạo đức xã hội như hiền lành, hài hòa, chất phác, chăm chỉ, cần cù lao động, tinh nghĩa thủy chung, kiên cường.

Những con trâu này từng được nuôi dưỡng trong tình yêu thương và chăm bẵm hết mực của người chủ, giờ đây bị đẩy vào những cuộc chiến không lối thoát, không phải vì mục đích sinh tồn mà chỉ vì những phút giây giải trí, cá cược. Trâu là một biểu tượng của sức mạnh và tinh nghĩa, chúng cũng đang đầy cảm xúc từ yêu thương, gắn bó, cho đến giận dữ, sợ hãi, hay uất ức khi phải một mình chiến đấu trong bạo lực và rồi phải đối mặt với thời khắc chia ly, từ biệt trong một hoàn cảnh bất công nhất.

Còn đối với nhiều người chủ nuôi, có những người vì phải tuân theo những tập tục của lễ hội, mà đã phải nếm những đau thương và tiếc nuối vào bên trong để tiễn biệt một thành viên trong gia đình, một

"bạn đồng hành" mà họ đã gắn bó trong suốt thời gian qua. Sự nhân văn ấy còn có ý nghĩa gì khi bị vùi dập dưới máu và nước mắt? Trâu, cũng như những loài động vật khác đã giúp cho chúng ta tồn tại và phát triển, xứng đáng được tôn trọng và đối xử công bằng cho tất cả sự cống hiến mà những sinh linh ấy đã mang đến cho con người trong sản xuất, mùa vụ.

Những lễ hội này không chỉ đối xử tàn nhẫn với động vật, mà còn có thể tác động một cách tiêu cực đến nhận thức của cộng đồng, đặc biệt là trẻ em. Những đứa trẻ chứng kiến cảnh động vật bị lạm dụng có thể dễ dàng phát triển khuynh hướng bạo lực, trở nên vô cảm thay vì trân trọng sự sống. Hơn nữa, yếu tố cá cược, việc đặt tiền vào các cuộc chọi trâu, chọi gà cũng khiến những giá trị của lễ hội bị méo mó, trở thành phương tiện kiếm tiền, thay vì là dịp để tôn vinh sự gắn kết giữa con người và động vật.

Rất cần một sự thay đổi

Trong bối cảnh xã hội hiện đại, khi nhận thức của cộng đồng về bảo vệ động vật đang ngày càng nâng cao, chúng ta cần phải đổi diện với thực tế rằng những lễ hội sử dụng

động vật, đặc biệt là những lễ hội mang tính bạo lực không còn phù hợp với những giá trị nhân văn và không đáp ứng được nhu cầu bảo vệ động vật của xã hội hòa bình. Điều này không chỉ là vấn đề về đạo đức mà còn phản ánh sự tiến bộ của văn minh nhân loại. Việc duy trì những hình thức lễ hội lạm dụng động vật không chỉ phản ánh sự lạc hậu mà còn có thể gây tác động tiêu cực đến hình ảnh văn hóa của đất nước.

Tại Việt Nam, mặc dù đã có những quy định pháp lý về bảo vệ động vật hoang dã, nhưng với động vật sử dụng trong lễ hội thì mới chỉ dừng lại ở quy định khung, chưa được tuyên truyền sâu rộng và nghiêm túc thực thi, dẫn đến tình trạng nhiều lễ hội vẫn không được kiểm soát chặt chẽ. Một số quy định nổi bật có thể kể đến như: Luật Chăn nuôi 2018 quy định về đối xử nhân đạo với vật nuôi trong giết mổ, theo đó, yêu cầu hạn chế gây sợ hãi, đau đớn cho vật nuôi; có biện pháp gây ngất vật nuôi trước khi giết mổ; không để vật nuôi chứng kiến đồng loại bị giết mổ; đối xử nhân đạo với vật nuôi trong nghiên cứu khoa học và hoạt động khác, yêu cầu phải tôn trọng, hài hòa với hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo, văn hóa truyền thống và được cộng đồng xã hội chấp thuận.

Ở góc độ văn hóa, theo Nghị định số 110/2018/NĐ-CP của Chính phủ ngày 29/08/2018 quy định về quản lý và tổ chức lễ hội, một trong những nguyên tắc tổ chức lễ hội được quy định là giáo dục, định hướng con người hình thành các hành vi, thái độ, nhận thức cao đẹp; loại bỏ xu hướng chạy theo lợi ích vật chất, lòng tham và các lợi ích cá nhân.

Thêm vào đó, trong Thông tư số 15/2015/TT-BVHTTDL của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ngày 22/12/2015 quy định về tổ chức lễ hội quy định yêu cầu về nội dung phần hội đảm bảo vui tươi, lành mạnh, đa dạng về hình thức, phù hợp với quy mô tính chất, đặc điểm của lễ hội; khuyến khích tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ dân gian truyền thống. Đồng thời, không tổ chức các lễ hội có nội dung kích động bạo lực, mô tả cảnh rùng rợn, kinh dị, cảnh thỏa mãn, khoái trá của kẻ gây tội ác...

Như vậy, quy định về đối xử nhân đạo với động vật cần được cụ thể hóa bằng các văn bản hướng dẫn cùng chế tài để tạo điều kiện cho công tác thực thi được rõ ràng và hiệu quả ở các cấp trung ương và địa phương, góp phần không chỉ bảo vệ phúc lợi động vật một cách hiệu quả, mà còn giữ gìn những giá trị văn hóa nhân văn của dân tộc.

Có thể khẳng định rằng, việc duy trì các lễ hội truyền thống là điều cần thiết để bảo tồn những giá trị văn hóa, lịch sử của dân tộc. Tuy nhiên, để tránh tình trạng lạm dụng động vật, chúng ta cần phải chuyển hướng tổ chức các lễ hội theo cách thức nhân văn hơn. Một hướng đi có thể được áp dụng chuyển đổi là tôn vinh những phẩm chất đặc biệt của động vật mà không cần phải khiến chúng phải chịu đựng đau đớn. Thay vì tổ chức chọi động vật, thì có thể tổ chức các cuộc thi về kỹ năng nuôi trồng, chăm sóc động vật, hoặc các hoạt động mang tính giáo dục, tuyên truyền về bảo vệ động vật, giúp cộng đồng hiểu được sự đóng góp của chúng đối với cuộc sống con người, đồng thời bảo vệ chúng khỏi những cuộc đấu chọi đẫm máu.

Ngoài ra, các lễ hội cũng có thể chuyển hướng sang các hoạt động thể thao, nghệ thuật hoặc các trò chơi dân gian khác, để tạo ra một không khí vui tươi, bổ ích mà không làm tổn hại đến bất kỳ sinh linh nào. Các tổ chức văn hóa, chính quyền địa phương và cộng đồng cần hợp tác chặt chẽ trong việc xây dựng các chương trình lễ hội nhân văn, vừa bảo vệ được động vật, vừa giữ được những nét đẹp văn hóa truyền thống...

TUẦN NGỌC - ĐỖ LÊ THỦY DƯƠNG

Bàn về hướng đi cho những lễ hội lạm dụng động vật ở Việt Nam, theo nhiều nhà văn hóa đó chính là sự chuyển đổi, từ những nghi thức bạo lực thành những hoạt động nhân văn, không chỉ gìn giữ, bảo tồn được giá trị văn hóa lịch sử, mà còn thúc đẩy một lối sống yêu thương - thuận tự nhiên. Nhà nghiên cứu văn hóa Trần Quang Đức nhận định: "Nhiều người có xu hướng níu giữ, bám chặt lấy phong tục, lễ hội gắn mác truyền thống. Đây không phải câu chuyện nhất thời đúng hay sai, mà là câu chuyện văn

minh hay không văn minh, mang tính chiến lược lâu dài. Cá nhân tôi cho rằng việc duy trì những lễ hội có chứa các yếu tố bạo lực như chọi trâu, đâm trâu, treo trâu... là không văn minh". Còn nhà nghiên cứu văn hóa GS. Trần Lâm Biền khẳng định: "Việc chọi trâu hiện nay không thể gọi là lễ hội truyền thống được. Đó chỉ còn là một thứ trò chơi "núp bóng" lễ hội cũ, mượn danh tự thượng vô để nhằm đạt được ý đồ khác. Trước đây, việc tổ chức trâu không phải với mục đích xẻ thịt "ông trâu" để bán như bây giờ".

Đang ngồi tiếp chuyện hai vị khách thì Tô đi qua, hắt hàm hỏi ông Quả: “Lão thấy ví tôi không? Đưa đây?”. Câu hỏi của hắn làm ông hàng nước giật thót. Ông lắc đầu. Chỉ thế thôi mà thằng Tô lần tới. Nó tìm cách gây sự, quấy phá chuyện mưu sinh của ông Quả. Lời qua tiếng lại ồm tỏi. Vài người nữa phải ào ra ủng Tô đi chỗ khác. Ông Quả sinh ra ở quê thời thanh xuân vào chiến trường cầm súng đánh giặc, xuất ngũ, lang thang tìm việc, đi bốc vác một thời gian rồi nhờ cơ duyên về góc đường ven làng Đông, dưới tán cây muôm ngồi bán nước trà, đến nay đã ngót ba mươi năm. Trước mặt ông là con đường nối với quốc lộ, dẫn về trung tâm thành phố lúc nào cũng mờ mờ vì bụi. Đoạn đường nhiều xe tải cây cối nên chỉ chít “ô gà”. Từ ngày bán nước ở đây, ông Quả rất hay nhặt được của rơi, bao giờ ông cũng chờ đợi hoặc nhấn chủ món đồ đến nhận lại. Ông tâm niệm thứ không phải của mình nên trả để nhận về quả phúc. Phần mình ông cứ sống đạm bạc bằng mấy đồng lãi từ quây nước nhỏ, thế đã đủ thành thoi, tươi vui.

Hơn chục năm trước, một lần ông nhặt được bọc tiền của chủ một lò gạch xã dưới đánh rơi. Hôm đó, chủ lò đi thanh toán tiền, dùng mảnh bao tải rách bọc số tiền treo ở xe máy, rồi đi uống rượu, lúc về vô tình đánh rơi. Chủ lò từng la cà vài bận ở quây nước, lạ gì. Ông tức khắc nhờ người báo đến nhận lại. Lúc nhận lại bọc tiền, chủ lò phốp pháp giọng lớn, rung rung cảm ơn, tặng một món nhưng ông từ chối. Cuối cùng ông cũng phải nhận lại một tờ gọi là tượng trưng để chủ lò vui.

Chừng một tuần sau, ông nhặt được gói đựng hơn ba cây vàng, rồi sau nữa là một gói tiền buộc ngang bằng dây rơm khô. Còn ví đựng tiền, đồng hồ đeo tay, dây chuyền, khuyên tai, khăn, mũ, tất tay, gói băng vệ sinh chưa bóc... thường xuyên xuất hiện trước mắt ông. Có ngày nhặt được vài lần. Người này truyền tai người kia đến hỏi han, xin lại đồ, ngồi lại chuyện trò dăm câu, ba điều, uống nước “chém gió”. Tính ông xởi lởi, không tham nên nhiều người quý. Câu chuyện và hành động của ông có một lực hấp dẫn kỳ lạ.

Thật thà, tốt tính nhưng ông cũng gặp không ít phiền toái. Ông đã sống đến bạc mái tóc, hít bao nhiêu bụi đường, phôi lọc biết bao cánh gió, thế mà có đêm ông nằm mơ về chuyện mình làm phúc mà giật mình thon thót. Ông mơ thấy người ta rơi nhiều quá, vung vãi đầy đường, như lá thu, nhặt

Dòng gió bụi

Truyện ngắn của NGÔ THỰC MIÊN

● Tranh minh họa. (Nguồn: Văn Học)

chẳng hết, không có thời gian mà tiếp người đến nhận lại đồ. Mỗi người một khuôn mặt, dáng vẻ, nhưng đều giãn nở hơn hờ khi được nhận lại. Có người ào đến rồi ào đi, lời cảm ơn cục cằn như ngói vỡ. Một người nhận lại cái ví có rất nhiều giấy tờ quan trọng, nói lời cảm ơn kỹ quá đến phiên hả, rồi buộc ông nhận một chục trứng vịt lộn. Lại có những kẻ tham lam, cố tình nhận nhầm đồ giá trị hơn, có kẻ không mất thứ gì cũng đến hỏi, rồi tỏ ra tức tối, rớt muện phiền cho ông. Như thằng Tô chẳng hạn. Nếu không vì lão Rõ, bỏ thằng Tô với ông từng là đồng đội thì ông đã cho nó nắm đấm rồi.

Lại nói về đồng đội cũ. Ông Quả bật tin lão Rõ từ ngày xuất ngũ, thế rồi tình cờ hai người gặp nhau tại làng Đông. Thi ra làng Đông là quê vợ lão Rõ. Quê lão ở mãi miền biển. Bố mẹ lão mất, năm đó tuổi đã khá nhiều nên khi lấy vợ liền gửi rê luôn. Lão Rõ muốn giới thiệu một cô em họ xa về đàng vợ cho ông Quả, gọi là giúp đồng đội cũ có người nâng khăn, sửa túi. Ông Quả cũng

nghĩ, mình sẽ ngày càng già đi, có một người làm bạn, đỡ đần nhau khi trái gió trở trời cũng tốt. Ông gặp người phụ nữ quá lứa nhờ thì đó một, hai lần, nói chuyện chùng chẵng, lại bị bên ngoài xì xèo đồn thổi nên chẳng đâu vào đâu. Ông rút lui. Lão Rõ phật ý, lại “đi buôn”, rằng ông đã nghèo còn chảnh. Chuyện vặt vãnh đó lọt vào tai, nhưng ông cố gắng làm nó trở nên bé tẻo teo để giữ mối quan hệ đồng đội. Song cây muốn lặng mà gió chẳng dừng, gia đình cô quá lứa cũng động lòng, thế là xảy ra cãi vã. Ông ôm mặt mấy ngày không mở hàng nước vì tổn thương. Điều lạ là từ ngày đó, thằng Tô như kẻ mất trí, chốc chốc lại ra quây ở quây nước.

Nhưng ông bị lôi vào một bi kịch lớn hơn nhiều. Ngày hè nọ, lúc trưa vắng ông đang nhắm đọc về người ta tặng mình thì có người phụ nữ xách theo một cái giỏ tiền đến, ngồi xuống gọi một chén nước trà. Trong giỏ có một đứa trẻ đang ngủ. Ông Quả xởi lởi: “Hai mẹ con định đi đâu, vậy xe ôm mà đi”. Cô gái cười, nhỏ nhẹ: “Nhà cháu chỉ đến ngã tư

phía trước, thăm bác họ, không cần đi xe”. Ông đứng lên, loay hoay đun thêm nước sôi, phòng lát nữa khách đông. Lúc ông quay ra thì cô gái đã biến mất, cái giỏ có đứa trẻ còn ở lại. Nhìn xung quanh không thấy, chừng nửa tiếng sau thì ông rờn rợn trong óc. Toi rồi. Chẳng lẽ... Ông nghĩ, cô ta cố tình bỏ rơi con? Mấy người uống nước lo thay cho ông. Ông ngó vào, đứa bé lim dim mắt, môi nhếch lên như chào. Dân xung quanh bắt đầu chạy ra, ngó nghiêng, xì xào. Có người đoán hay là con ông hàng nước, giờ mẹ nó đến trả? Ông lặng đi, suýt nữa đã mang nó đến gặp chính quyền để tìm cách nhờ vả nhà chùa. Ngồi thân một hồi, ông nghĩ, hay là mình cứ nuôi nó...

Quyết định nuôi đứa bé thật nhanh. Ông được những người vẫn ngồi ti tê nước nôi giúp đỡ hoặc tìm người giúp. Không có kinh nghiệm nuôi con trẻ, ông đành nghỉ bán nước, thành ông bỏ bím sữa bắt đực dĩ trong sự bao bọc của nhiều tấm lòng. Ông đặt tên con là Hạnh với mong muốn sau này nó trở

TIẾNG LÒNG

● Ảnh minh họa. (Nguồn: Internet)

Mỗi khi quay lại thăm trường cũ tôi lại bồi hồi đứng trước gốc gạo đỏ chói giữa trưa hè. Bao giờ cũng vậy, dù đi xa cách mấy tôi luôn cố gắng quay về vào ngày hoa gạo nở đỏ rực cả một khoảng sân trường chỉ để đắm chìm trong cái sắc đỏ ấy mà hồi tưởng, mà nhớ thương. Tôi nhớ lũ sinh viên sư phạm chúng tôi đã nghịch ngợm trèo lên cây chụp hình, tay này nắm tà áo dài, tay kia vịn gốc cây chực té; lại nhớ những “cặp đôi tuổi học trò” ngồi yên lặng đọc sách bên nhau dưới gốc cây; Nhớ những ngày học cuối cùng chúng tôi và giáo viên quyết định ghi lại kỉ niệm bằng những bức ảnh thay cho lời ly biệt... Và tôi còn nhớ đến anh, người con trai mà tôi đã tỏ tình cũng vào một ngày hoa gạo nở chói cây như thế...

Tôi không yêu hoa gạo nhưng người con trai có nụ cười rực rỡ loài hoa ấy, tôi đã yêu anh. Khi tôi nhận ra tim mình đang lồi những nhịp đầu tiên cũng là lúc tôi chợt nhận ra thế giới mà tôi và anh đang sống vốn là những mảng màu khác xa nhau. Chúng tôi học chung lớp và dường như đó là điểm chung duy nhất của hai người, tôi thích màu đỏ, anh thích vàng, tôi thích la cà, anh thích học, tôi ghét cay ghét đắng việc đọc sách, chỉ quan tâm mỗi cảm thụ thì

anh lại sống bằng nền tảng biến hóa lí thuyết trong sách thành cảm xúc của chính mình. Tôi nghịch ngợm, anh lại là người được thầy, cô giáo thương.

Vốn dĩ thế giới mà tôi đang sống sẽ chẳng bao giờ có bóng hình anh trong đó nếu không một lần, vào một ngày nắng chói, khi tất cả sân trường đã yên tĩnh trong giờ tan học và sinh viên dường như chìm vào giấc ngủ trưa, tôi bỏ quên đồ nên quay lại lấy và tôi đã thấy anh khóc. Chưa bao giờ tôi thấy nước mắt con trai nên không giấu nổi sự tò mò. Sân trường khi ấy vắng hoe, dưới gốc cây hoa gạo đang vương đầy những bông hoa như tô điểm cho sân trường đầy cô quạnh và anh ngồi dưới gốc cây, giọt nước mắt rơi không rõ vì gì. Khi tôi còn đang lưỡng lự giữa mặc kệ và quan tâm, đột nhiên anh quay lại nhìn thẳng vào tôi và chỉ thế thôi, tim tôi bỗng rung lên những nhịp vô cùng khê và khi anh bước lại phía tôi, tôi có cảm giác nó như muốn nổ tung ra. Anh nhẹ nhàng đưa tay lên miệng ra dấu hiệu im lặng và nói khê:

- Bí mật nhé.

Đột nhiên giữa tôi và anh có một bí mật. Từ khi thấy anh khóc, tôi mới bắt đầu chú ý đến anh, anh đọc ngồi một mình một góc lớp,

thành người tốt nết. Thằng Hạnh được một tuổi thì ông lại “nhặt” được một bé gái. Người ta đặt điều rằng ông hư thân, tăng tịu với người ta để giờ họ lại mang con đến trả. Ông chẳng còn hơi sức mà thanh minh. Cuộc sống đã vất vả, không thể đèo bồng thêm đứa bé đỏ hồng, ông báo chính quyền, rồi gửi vào chôn cửa Phật.

Khổ nỗi, sau vài ngày trụ trì chùa Đồng tiếp nhận bé gái thì ông lại “nhặt” được một bé nữa. Liên tiếp trong vài tháng, sáu đứa trẻ bị bỏ rơi ông bán nước. Ông lại mở lòng làm phúc, gọi người, đỡ dần cuu mang, với hy vọng tình người sẽ là bóng mát chờ che cho những thân phận cơ nhỡ, bị bỏ rơi giữa bụi đường. Bọn trẻ đâu có lỗi.

Nhoáng một cái thằng Hạnh đi mẩu giáo, mặt tươi như hoa, suốt ngày bị bỏ. Giờ ông cảm thấy ở bên nó là niềm phúc. Nó làm vui cửa, vui nhà. Trong sâu thẳm, ông cảm thấy nó là đứa trẻ trời ban cho mình để làm chỗ dựa sau này. Một vài đêm, vất tay lên trán, ông chợt lo sợ một ngày nào đó mẹ thằng bé tìm đến xin lại con. Lúc đó ông phải làm sao?

Cả chặng đường gà trống nuôi con thiên hạ, ông thấy mình đã thấm chữ nhẫn. Ông trải qua bao sương gió, vất vả, chịu điều tiếng để mang về cho nhà chùa hơn hai mươi đứa trẻ bị bỏ rơi ngoài đường.

Hôm ấy, ngoài quây nước, mấy tên xăm trở đầy mình, bụng phưỡn, đội mũ đen, đeo kính đen đến vờ vịt đòi đồ. Một luồng sát khí tỏa ra xung quanh. Chúng nói vừa làm rơi hôm qua, khôn hồn thì trả lại. Ông Quả ngó người, nghĩ đang gặp chuyện chẳng lành. “Các anh vừa bảo làm rơi mấy gói như bao thuốc lá à, tôi không nhặt được”. Bọn chúng vây quanh, bảo lão già tham của, không trả lại đồ sẽ cho biết mặt. Một thằng rút sẵn con dao nhọn, lăm lăm sát khí. Ổn lạnh chạy dọc sống lưng ông. Người đi đường không ai dừng lại. Làm sao bây giờ? “Điếc hay sao hả lão kia? Có nôn đồ ra không?”. “Tôi đã báo không nhặt được”. Thằng béo nhất hất hàm. Trong nháy mắt, thằng đeo dây chuyền vàng to như ngón tay đâm vào mặt ông Quả một cú như trời giáng, khiến ông ngã xuống, choáng váng. Những tên còn lại đập phá tan tành mọi thứ...

Sau khi xuất viện, ông đưa con về quê tá túc, nương nhờ lòng tốt của anh em, họ hàng. Một hôm, lão Rõ tìm về tận nơi ông Quả đường tâm để trò chuyện, nói lời xin lỗi, rằng trước đây đã có những hiểu lầm. Lão Rõ mang chuyện của nhóm xã hội đen đến nữa. Thì ra, bọn chúng cố

tinh vu vạ, đánh đập nhằm chiếm chỗ ông Quả bán hàng. Mấy tên xã hội đen cứ năm sáu tên túc trực, bán nước, quan sát, nhưng ở đường vẫn chỉ là cát sỏi và khói bụi. Lão Rõ tỏ ý muốn mời ông Quả tiếp tục đi bán trà, nhưng là một góc chợ ở quận trung tâm thành phố. Ông Quả nhận lời. Ông nhớ những mùa sương chùng chình qua đường. Việc bán nước trở thành định mệnh của cuộc đời, một niềm mê thích của ông.

Người phụ nữ ăn mặc sang trọng, nước hoa thơm nức tiền lại, ngồi xuống ghế. Chị ta nhìn ông, gọi một chén trà nóng. Ông Quả đưa nước cho chị, rồi thoáng giật mình. Đứng là đôi mắt năm đó, long lanh to đen. Đây chắc là mẹ đẻ của thằng Hạnh rồi. Sau vài hớp nước, chắc để định thần, người phụ nữ cất lời.

- Cháu chào chú. Hôm nay cháu gặp chú là xin thưa với chú một chuyện, mong chú thông cảm và bỏ qua cho cháu. Cháu chính là mẹ đẻ của thằng cu mà mười hai năm trước đã bỏ rơi ở quây nước của chú.

Ông không kìm được, chặn lại:
- Giờ chị đến đòi con chứ gì? Không được.

Người phụ nữ từ tốn, đôi mắt long lanh cầu khẩn:

- Dạ, không phải thế ạ. Chú cứ để cho cháu nói hết đã ạ. Lúc đầu thì cháu cũng định đến xin chú cho phép cháu đưa con về nuôi. Nhưng lúc ấy, hoàn cảnh của cháu không cho phép. Giờ cuộc sống đã ổn hơn. Cháu có hỏi về chuyện của chú. Mọi người cho cháu biết. Chính chú dày công nuôi thằng Hạnh, nhặt được nhiều đứa bé nữa, rồi bỏ tiền hàng tháng dành dụm được để trợ cấp cho bọn trẻ đang được nuôi ở chùa Đồng.

Ông Quả lặng đi. Người phụ nữ trước mặt khóc vì xúc động. Chị tiếp:

- Nghĩ về tấm lòng của chú, cháu chẳng dám xin thằng Hạnh nữa. Chú xứng đáng có nó. Nhưng cháu chỉ xin, thì thoảng cho cháu được đứng từ xa nhìn nó và gửi chút tiền trợ cấp hàng tháng.

Lòng ông được cởi mở, nhẹ nhõm...

- Chuyện đã như thế này thì tôi cũng chẳng từ chối được. Chị vẫn là mẹ nó. Thi thoảng, chị cứ gặp, đợi nó lớn lên chút nữa, chúng ta sẽ nói rõ sự thật, rồi để tự nó ứng xử. Tôi tin mọi chuyện sẽ tốt đẹp thôi.

Người phụ nữ trao ông một gói tiền, nói là góp một chút cho thằng Hạnh ăn học và để ông chu cấp cho bọn trẻ đang sống ở chùa Đồng. Ông hơi chần chừ, rồi cũng nhận lấy. Người phụ nữ quý phái bước lên chiếc xe con, rồi hẹn một ngày xin được gặp con. **N.T.M**

tai nghe nhạc và mắt chăm chú vào những quyển sách nghe tên đã thấy cao siêu. Anh không giao thiệp với một ai nhưng lúc nào con gái lớp tôi cũng thi nhau bàn tán về anh, con gái mà, lúc nào cũng bị về điển trai và hình tượng bí ẩn của cánh con trai thu phục.

“Sao cậu thích hoa gạo?” “Sao biết?” “Tôi hay thấy cậu ngồi dưới gốc cây và rồi còn chụp hình chúng nữa”. “Vi chúng đỏ rực như màu của trái tim vậy”. “Là con trai mà sến vậy?”. “Vi mẹ tôi bảo thế”. Lúc anh nói về mẹ, đôi mắt anh trở nên buồn hẳn và nó chợt đổi sang màu hoàng hôn như lần trước tôi thấy anh khóc: -Hôm đó mẹ tôi mất.

Sau này, tôi mới biết anh mồ côi cha từ nhỏ và mẹ là tất cả của anh, vậy mà... Rồi bỗng dưng tôi tự cho phép mình có cái lí do được quan tâm, lo lắng cho anh, những khi rảnh rỗi tôi hay ghé nhà anh nấu cơm cho anh ăn. Ban đầu, tôi lấy lí do là vì nhà tôi vắng người nên tôi qua nhà anh và vì tôi không có bạn... Sau dần, tôi bảo cứ mang qua mang lại cơm nguội hết nên tôi tới nhà anh nấu luôn, đáp lại anh vẫn vui đầu vào sách và hững hờ đáp: - Tùy cậu. Nhưng cơm cậu nấu dở tệ.

Vậy mà lúc nào tôi cũng thấy anh ăn hết. Tôi quyết định tỏ tình với anh vào những phút đầu tiên bắt đầu mùa hè. Ngày đó, tôi đã

hẹn anh ra khuôn viên sau trường, nơi những cây hoa gạo uy nghi đang đổ màu đỏ chói và tôi đã nói với anh rằng mình thích anh. Thực ra, lúc ấy tôi khá tự tin vì chúng tôi đã “thân nhau” một thời gian khá lâu và sau này, anh cũng bắt đầu đôi xử với tôi rất tốt, dù rằng chưa bao giờ anh nói thích tôi. Thế nhưng, đáp lại, chỉ là một gương mặt buồn, buồn nhất mà tôi từng biết của anh:

- Tại sao tỏ tình với tôi khi cậu không thích tôi? Tại sao lại nói thích hoa gạo khi cho rằng nó chỉ là loài hoa dành cho những đứa con trai ủy mị?

Tôi hơi đứng hình, phút lãng quên rồi chợt nhớ ra... Anh quay đầu bước đi, còn tôi đứng im giữa một trời biển hoa đang rực cháy.

Tình cờ, tôi gặp lại mấy cô bạn, rồi đột nhiên hơi e dè, một cô hỏi tôi:

- Mà với anh Huyền cuối cùng cũng không đến được với nhau à? Ngày đó mà nói với tụi tao mà không thích nên tụi tao mới nói lại với anh ấy, chứ lúc đó anh ấy nói với tao định tỏ tình với mà.

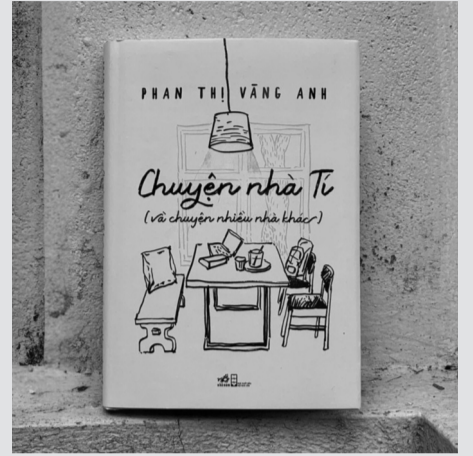
Tôi đứng hình, cảm giác lúc đó còn nuối tiếc hơn cả một biển trời hực hắng trước kia, ngoài sân, hoa gạo đỏ chói làm tê buốt cả trái tim tôi.

HUYỀN TRẦN

ĐỌC SÁCH

Chuyện nhà Tí và chuyện nhiều nhà khác

Nhà văn Phan Thị Vàng Anh là cái tên không còn xa lạ với độc giả Việt Nam. Chị được biết đến qua bài thơ quen thuộc của bao thế hệ: “Hôm nay trời nắng chang chang, Mèo con đi học chẳng mang thứ gì”. Sau đó, chị tiếp tục ghi dấu ấn với tập tản văn “Nhân trường hợp chị thỏ bông” và tập thơ “Gửi VB”. Dù không viết quá nhiều, mỗi sáng tác của Phan Thị Vàng Anh đều khẳng định dấu ấn riêng, không cầu kỳ nhưng thấm thía và gần gũi với người đọc.

Mùa xuân này, nhà văn Phan Thị Vàng Anh tái ngộ bạn đọc với tập truyện ngắn - tản văn đời thường đầy duyên dáng Chuyện nhà Tí (và chuyện nhiều nhà khác) do Nhã Nam và NXB Hội Nhà văn ấn hành.

Tập truyện ngắn - tản văn Chuyện nhà Tí (và chuyện nhiều nhà khác) vừa ra mắt, đánh dấu sự trở lại của một trong những cây bút được yêu thích nhất của văn chương Việt Nam đương đại. Đây là một tác phẩm nhẹ nhàng ghi lại những câu chuyện giản dị của đời sống thường nhật với một lối viết tinh tế và lạ hóa những điều quen thuộc.

Mỗi người đều có một "chuyện nhà" - những câu chuyện tưởng chừng nhỏ bé, vụn vặt, chẳng đáng để tâm. Nhưng dưới ngòi bút sắc sảo và duyên dáng của Phan Thị Vàng Anh, những điều tưởng như giản đơn ấy lại trở thành tấm gương phản chiếu hành vi và tâm lý con người trong xã hội hiện đại, phơi bày cách người ta sống với mình và sống với nhau.

Chuyện nhà Tí (và chuyện nhiều nhà khác) là một tựa sách khiêm nhường đúng như tinh thần nội dung nó thể hiện, ấy là những chuyện be bé trong mỗi góc nhà, mỗi góc phố, mỗi con người: ăn uống, du hí, chơi bời, bạn bè, đồng nghiệp, vợ chồng, con cái, thành phố, nhà quê... Tất cả toàn những chuyện ai cũng làm, ngày nào cũng gặp, tưởng bé xíu, vụn vặt.

Đời ai chẳng loanh quanh thu xếp hoặc nghe ngóng mấy việc về quê, lễ, Tết, kết hôn, ly hôn, làm dâu, dạy dỗ con cái, nịnh vợ, làm đẹp, sống thật, sống ảo, tán gẫu, giải trí, du lịch... Những thứ quen thuộc ấy khiến đa phần chúng ta lướt qua.

Nhưng Phan Thị Vàng Anh đã kể lại chuyện tưởng như không có gì như thế, bằng một giọng văn hơi phớt tình mà sắc lém, hài hước, hóa ra lại gọi đến những nỗi các cơ của đời.

Mở Chuyện nhà Tí ở bất cứ trang nào ta cũng bắt gặp một tình huống của cuộc sống. Một người mẹ chụp ảnh chiếc ba lô nặng trĩu của con lên mạng, kèm status: “Ăn hận quá cả năm không kiểm tra ba lô con trai. Chị vì quá tin vào nền giáo dục”, là vì thương con, hay là vì muốn tỏ ra sâu sắc? Tại sao người ta chê bai một cô con dâu xinh xắn, nhẹ nhàng, nhưng khi cô ấy gặp trắc trở, lại bỗng nhiên ngợi khen cô ấy từ tởm lắm? Tại sao những người lớn lao vào cười cợt một cậu thanh niên khi cậu đưa ra một câu hỏi nghiêm túc thật thà?

Phan Thị Vàng Anh có cách kể chuyện rất riêng: không triết lý, không lên lớp, không phán xét ai đúng, ai sai, nhưng Chuyện nhà Tí là một cuốn sách có thể khiến người đọc cảm thấy ngượng ngượng, cười thầm, chột dạ, vì trong những câu chuyện ấy, biết đâu lại có bóng dáng chính mình.

Không kịch tính, không cố ý gây sốc, Chuyện nhà Tí (và nhiều chuyện nhà khác) đơn giản là những câu chuyện đời thường nhưng lại mang đến nhiều suy tư. Đọc để thấy cuộc sống này vẫn còn nhiều thú vị ngay trong những điều nhỏ bé nhất. Nhưng trên hết, nó nhắc ta nhớ rằng, ai cũng vật lộn với những câu chuyện như thế mỗi ngày.

Nhà phê bình văn học Huỳnh Như Phương từng nhận xét về các sáng tác của Phan Thị Vàng Anh: “Vàng Anh biết cách lạ hóa những điều quen thuộc, biết làm cho da diết những điều tưởng như nhạt nhẽo”. Điều đó vẫn hoàn toàn đúng với tập sách mới này. Mỗi trang sách mở ra một tình huống đời thường, nhưng lại đặt ra những câu hỏi không hề nhỏ: Chúng ta có đang giả tạo không? Có đồ kị không? Có đang gồng mình để trở nên sâu sắc hay không? Chúng ta có nhỏ nhen, ti tiện không và có ác hay không?

Ngoài ra, điểm đặc biệt ở tập sách này là sự kết hợp giữa ngôn từ và hình ảnh. Cuốn sách được minh họa bởi tác giả Nguyễn Trương Quý. Những bức tranh đơn giản giúp câu chuyện thêm phần sinh động và gần gũi.

Phan Thị Vàng Anh sinh năm 1968 tại Hà Nội. Bà là con gái của nhà thơ Chế Lan Viên và nhà văn Vũ Thị Thường. Phan Thị Vàng Anh được biết đến với phong cách viết tinh tế, sâu sắc và thường khai thác những khía cạnh đời thường của cuộc sống. Tác phẩm đầu tay của bà, tập truyện ngắn Khi người ta trẻ, đã gây tiếng vang lớn và được dịch, xuất bản tại Pháp với tên "Quand on est jeune". Ngoài ra, bà còn sử dụng bút danh Thảo Hảo để viết tản văn và phê bình văn hóa trên các báo.

Phan Thị Vàng Anh đã nhận được nhiều giải thưởng văn học, trong đó có Giải thưởng Hội Nhà văn Việt Nam năm 1993 cho tập truyện Khi người ta trẻ và Giải thưởng của Hội Nhà văn Hà Nội năm 2007 cho tập thơ Gửi VB.

MIÊN THẢO

Hành trình chữa lành của những người phụ nữ kiên cường

Đối với phụ nữ, ung thư vú là một trong các loại ung thư phổ biến và có ảnh hưởng lớn đến sức khỏe sinh sản và tinh thần. Chính vì vậy, sự đồng cảm, động viên, truyền cảm hứng cho những phụ nữ không may mắc ung thư vú giúp họ vượt qua mặc cảm, thiếu tự tin để chiến thắng bệnh tật và hòa nhập trở lại với cuộc sống có ý nghĩa hết sức quan trọng.

● Lễ ký kết hợp tác chương trình “Nâng cao nhận thức và tăng cường hỗ trợ phụ nữ trong công tác phòng, chống mắc ung thư vú tại Việt Nam” của Hội LHPN Việt Nam và Novartis Việt Nam.

● Các thành viên CLB PNKC Hà Nội. (Ảnh trong bài: Báo PN)

Theo thống kê của Tổ chức ung thư toàn cầu Globocan 2022, ung thư vú là loại ung thư phổ biến nhất ở Việt Nam, với 24.563 ca mắc mới, chiếm 28,9% các ca ung thư ở nữ giới. Nghĩa là cứ trong 100.000 phụ nữ sẽ có 24,5 người được chẩn đoán mắc ung thư vú. Mỗi năm, căn bệnh này gây ra hơn 10.000 ca tử vong, chiếm 8,3% tổng số ca tử vong do ung thư tại Việt Nam. Mặc dù vậy, nhận thức về bệnh trong cộng đồng vẫn còn hạn chế.

Cố gắng chiến đấu và nhũ lòng phải chiến thắng

Ngày 23/2/2025 vừa qua, Câu lạc bộ phụ nữ kiên cường (CLB PNKC) Hà Nội tổ chức chương trình kỷ niệm 6 năm thành lập. Cách đây 6 năm, Nhóm hỗ trợ ung thư vú Hà Nội, là tổ chức tự nguyện của các bệnh nhân ung thư vú ở Hà Nội - CLB PNKC Hà Nội được thành lập với mục đích hỗ trợ sẻ chia, giúp đỡ nhau để cùng chống chọi căn bệnh quái ác. Đến thời điểm này, CLB PNKC Hà Nội đã là nơi sẻ chia âm áp của 630 thành viên là bệnh nhân ung thư vú trên địa bàn Hà Nội, sinh hoạt tại 13 tổ quận, huyện hoặc liên địa bàn quận, huyện.

Là một thành viên của CLB PNKC Hà Nội, bà Nguyễn Thị Bích Đông 73 tuổi (cư trú tại quận Đống Đa) đã trở thành hình ảnh của lòng quả cảm và là tấm gương đầy hy vọng cho những phụ nữ ung thư vú. Năm 1999, bà Đông phát hiện ung thư vú giai đoạn 3. Mổ cắt vú phải, vét hạch nách, trong đó có 5/20 hạch di căn, truyền hóa chất 12 mũi, uống thuốc nội tiết, đó là một cuộc hành trình dài đầy đau đớn và lo âu. Những ngày tháng bê bết trên giường bệnh khiến bà hiểu ra, muốn chiến thắng thì phải lạc quan và nâng cao thể lực. Vì thế sau đợt điều trị, bà bắt đầu tập thể dục và tăng cường làm kinh tế, song song với đó là

tham gia câu lạc bộ khiêu vũ để sống vui vẻ, lạc quan cùng bè bạn.

Nhưng điều không may không dừng lại ở đó, sau đó bà tiếp tục bị di căn và chịu đựng tác dụng phụ vì những lần điều trị hóa chất lâu dài. “Đôi lúc tôi thấy sống thật đau đớn và mệt mỏi, tôi muốn bỏ cuộc, yên bình nằm xuống, nhưng rồi tôi nghĩ bên mình còn có gia đình, chồng, con, những anh em, bè bạn và người thân luôn yêu thương, chăm sóc tôi. Vì thế, tôi nhất định phải cố gắng chiến đấu và nhũ lòng phải chiến thắng. Khi nào bác sĩ bó tay thì mình mới buông”, theo bà Đông.

Năm 2020, bà Đông tham gia CLB PNKC Hà Nội. Ở đây, bà đã chứng kiến nhiều tấm gương rất kiên cường và bản thân cũng nhận được nhiều lời động viên, chia sẻ từ chị em cùng cảnh ngộ để tiếp tục cuộc chiến với căn bệnh. Kể với truyền thông, bà Đông vui vẻ cho biết: “Tôi xúc lại tinh thần và tự nhủ hãy kiên định để điều trị. Có bác sĩ đã nói với tôi là “chính tinh thần lạc quan chiến đấu với bệnh tật và ý chí kiên cường của cô là động lực giúp chúng cháu trong công cuộc chữa bệnh và nghiên cứu khoa học để kéo dài thời gian sống cho bệnh nhân”. Không chỉ tự mình chiến đấu với căn bệnh, bà Đông còn đồng hành các thành viên CLB PNKC Hà Nội để hỗ trợ, chia sẻ với nhiều bệnh nhân ung thư gặp khó khăn.

Cùng viết nên những câu chuyện cổ tích giữa đời thường

Cần biết rằng CLB PNKC Hà Nội nằm trong mạng lưới CLB PNKC toàn quốc. Mạng lưới CLB PNKC là tổ chức tự nguyện của các bệnh nhân ung thư vú, được thành lập tháng 2/2014, nhằm quy tụ các bệnh nhân ung thư vú để sẻ chia kinh nghiệm với nhau về cuộc sống và quá trình điều trị và sống chung với bệnh. Chủ nhiệm

Mạng lưới là chị Hoàng Thu Hà và Phó Chủ nhiệm là chị Nguyễn Thị Ngọc - những người có kinh nghiệm hơn 10 năm chiến đấu với bệnh ung thư vú.

Mạng lưới CLB Phụ nữ kiên cường có các trang Facebook như: Đồng hành bệnh nhân ung thư vú (với hơn 13.000 thành viên); Chị em chia sẻ cùng nhau; Mạng lưới CLB PNKC; Thông tin sinh hoạt CLB PNKC. Những trang Facebook này giúp chị em liên hệ, trao đổi thông tin và gắn kết các thành viên trên cả nước. Mạng lưới còn có nhiều hoạt động thiết thực hỗ trợ các bệnh nhân thông qua các khối như: khối sự kiện truyền thông, khối tư vấn xã hội, khối văn thể mỹ, khối trợ lý thư ký, khối dự án cộng đồng, khối tài chính hậu cần... Đặc biệt, khối tư vấn xã hội có nhiệm vụ giải đáp các vấn đề liên quan đến quyền lợi chế độ BHYT cho các bệnh nhân ung thư vú.

Bà Bùi Thị Hợp sinh năm 1950 tại Hà Nội, một thành viên của CLB PNKC Hà Nội chia sẻ: “CLB đã giúp tôi cũng như chị em đồng bệnh có tinh thần tốt, hứng khởi với cuộc sống và luôn nghĩ đến những điều tích cực. Tại đây, chị em chúng tôi gặp nhau chia sẻ cả niềm vui, nỗi buồn và cùng động viên nhau tạo thêm động lực để sống một cuộc đời hạnh phúc và thật ý nghĩa”.

Phát hiện mình bị ung thư vú từ năm 2012, chị Lê Thị Ngọc Anh, thành viên CLB PNKC tỉnh Thanh Hóa vô cùng suy sụp. Tham gia Mạng lưới CLB PNKC ngay từ những ngày đầu, chính năng lượng tích cực từ những chị em cùng chung hoàn cảnh đã tiếp thêm nghị lực, khát vọng sống cho chị Ngọc Anh. Hiện tại không chỉ bản thân đã vượt qua bệnh tật, tự tin và lạc quan hơn trong cuộc sống, chị đã cùng các thành viên khác nỗ lực hoạt động, thu hút thành viên tham gia. CLB PNKC tỉnh Thanh Hóa hiện đã có hơn 200 thành viên...

Đẩy mạnh truyền thông và nâng cao kiến thức về ung thư vú trong cộng đồng
Tháng 10/2024, Hội LHPN Việt Nam và Công ty TNHH Novartis Việt Nam (một thành viên của Tập đoàn chăm sóc sức khỏe toàn cầu Novartis) đã ký kết thỏa thuận trong thực hiện chương trình “Nâng cao nhận thức và tăng cường hỗ trợ phụ nữ trong công tác phòng, chống mắc ung thư vú tại Việt Nam”.

Ưu tiên lấy phụ nữ làm trung tâm, chương trình dự kiến thực hiện đến tháng 12/2026. Với mục tiêu đẩy mạnh truyền thông và nâng cao kiến thức về ung thư vú trong cộng đồng, các hoạt động sẽ được xây dựng dựa trên nguyên tắc lắng nghe và thấu hiểu nhu cầu của phụ nữ, của chính bệnh nhân trong việc tiếp cận thông tin về bệnh với sự tham gia của các tổ chức bệnh nhân, trong đó có Mạng lưới CLB PNKC.

Chương trình bao gồm nhiều hoạt động truyền thông cộng đồng nhằm nâng cao nhận thức về bệnh ung thư vú và giảm kỳ thị liên quan đến các bệnh về sức khỏe sinh sản. Đồng thời, các hình thức truyền thông đa dạng trên các nền tảng mạng xã hội và kỹ thuật số sẽ được triển khai nhằm giúp phụ nữ tiếp cận kiến thức chăm sóc sức khỏe dễ dàng, thuận tiện hơn, từ đó hình thành thói quen khám sức khỏe định kỳ và tự khám vú nhằm phát hiện bệnh sớm. Chương trình còn cung cấp những thông tin hữu ích giúp phụ nữ mắc ung thư vú tuân thủ điều trị, mang lại cho họ chất lượng sống tốt hơn và phòng ngừa nguy cơ tái phát. Bên cạnh đó, chương trình cũng hướng đến việc tổ chức các sự kiện truyền cảm hứng và xây dựng mô hình mạng xã hội và kênh thông tin chăm sóc sức khỏe phụ nữ, trong đó có phòng, chống bệnh ung thư vú, do Hội LHPN Việt Nam quản lý. Những sự kiện này không chỉ giúp kết nối cộng đồng mà còn mang đến sự hỗ trợ và động viên cho những phụ nữ đang đối mặt với căn bệnh.

Cuối năm 2024, tại Hà Nội đã diễn ra lễ Tất niên năm 2024 của Mạng lưới CLB PNKC với chủ đề “Hiều biết, Sống khỏe, Sống đẹp”. Chương trình có sự tham gia của hơn 400 chị em là bệnh nhân ung thư vú.

Theo Phó Chủ tịch Hội LHPN Việt Nam Nguyễn Thị Thu Hiền, Hội LHPN Việt Nam đánh giá cao những nỗ lực của mạng lưới CLB PNKC trong suốt chặng đường 11 năm qua. Hiện nay, mạng lưới có 27 CLB với trên 1.500 thành viên tham gia, đã cho thấy sức lan tỏa ngày càng lớn mạnh với các hoạt động truyền thông, truyền cảm hứng được Mạng lưới tổ chức dưới nhiều hình thức phong phú, ý nghĩa như: Chương trình “Chúng ta tỏa sáng”, Talkshow truyền cảm hứng; Sự kiện “5.000 bước chân hạnh phúc”, “Chị đẹp hiện đại không ngại khó khăn”... Các thành viên trong mạng lưới đã trở thành những câu chuyện cổ tích giữa đời thường, không chỉ vượt lên số phận mà còn xây dựng nên một ngôi nhà chung cho các chị em mắc ung thư vú nhằm lan tỏa tinh thần lạc quan, ý chí kiên cường đến các đồng bệnh và trong cả cộng đồng.

“Vượt qua khó khăn, thử thách, ngôi nhà chung của các CLB PNKC vẫn là nơi ấm áp của sự sẻ chia của trên 1.500 chị em ung thư vú. Nơi đây, chúng ta nhận được sự đồng cảm yêu thương giữa những người đồng bệnh. Chúng tôi nhận được sự hỗ trợ, đồng hành của các nhân viên y tế và các tổ chức hỗ trợ bệnh nhân ung thư, của các tổ chức xã hội và các nhà hảo tâm, mang đến cho chúng tôi hơi ấm tình người. Chính những tình cảm và sự tin cậy ấy trở thành động lực cho chúng tôi vững bước tiến lên phía trước và tự hào về những gì chúng tôi đã đạt được cùng nhau”, theo bà Hoàng Thu Hà - Chủ nhiệm mạng lưới. **HỒNG MINH**

QUẢN LÝ DẠY VÀ HỌC THÊM:

Cân bằng giữa giáo dục và cuộc sống

Dạy và học thêm đã trở thành một hiện tượng phổ biến ở nhiều quốc gia, đặc biệt tại những nền giáo dục cạnh tranh cao và áp lực thi cử lớn. Quản lý hoạt động dạy và học thêm là một thách thức với các nhà quản lý, đòi hỏi sự cân bằng giữa nhu cầu nâng cao, hỗ trợ kiến thức ngoài giờ học chính quy và việc bảo vệ quyền lợi, giảm thiểu áp lực không đáng có cho học sinh.

● Các trung tâm dạy thêm tại Nhật Bản rất phổ biến. (Ảnh: Japan Today)

● Hàn Quốc nổi tiếng với nền giáo dục cạnh tranh khốc liệt, nơi dạy và học thêm trở thành một phần không thể thiếu. (Ảnh: Getty)

● Nền giáo dục các nước Bắc Âu chú trọng đến hạnh phúc của học sinh. (Ảnh: Daily Scandinavian)

Những nền giáo dục cạnh tranh khốc liệt phải giảm bớt gánh nặng

Ở các quốc gia như Hàn Quốc, Nhật Bản, Trung Quốc và các quốc gia Đông Nam Á, học thêm đã trở thành một phần quan trọng trong cuộc sống học sinh. Theo Tổ chức Hợp tác và Phát triển Kinh tế (OECD), khoảng 70% học sinh tại các quốc gia Đông Á tham gia các lớp học thêm ngoài giờ học chính thức. Nguyên nhân chính bao gồm áp lực từ chương trình học, kỳ vọng cao từ phụ huynh và mong muốn đạt thành tích xuất sắc trong học tập.

Việc dạy thêm không chỉ nhằm cải thiện kết quả học tập mà còn phản ánh những hạn chế của hệ thống giáo dục chính quy. Nhiều chương trình học chính thức không đáp ứng đủ nhu cầu của học sinh, dẫn đến việc các em phải tìm đến các lớp học thêm để theo kịp chương trình. Ngoài ra, yếu tố văn hóa cũng đóng vai trò quan trọng, khi học thêm được coi là một khoản đầu tư cho tương lai và là thước đo của sự thành công xã hội.

Hàn Quốc nổi tiếng với nền giáo dục cạnh tranh khốc liệt, nơi dạy và học thêm trở thành một phần không thể thiếu. Các trung tâm dạy thêm tư nhân, hay còn gọi là "hagwon", thu hút sự quan tâm lớn từ phụ huynh và học sinh. Theo dữ liệu từ văn phòng thống kê quốc gia, người Hàn Quốc đã chi 20,6 tỷ USD cho "hagwon" vào năm 2023, tăng 4,5% so với năm trước đó. Trung bình, mỗi học sinh tốn khoảng 419,59 USD/tháng cho việc học thêm, con số này tăng dần theo độ tuổi và cấp học. Chính phủ Hàn Quốc đã áp dụng các biện pháp nhằm giảm bớt áp lực từ việc học thêm. Cụ thể, các lớp học thêm chỉ được phép hoạt động đến 22h và bị cấm dạy trước chương trình trên

lớp. Tuy nhiên, những biện pháp này chưa thực sự làm giảm sự phổ biến của việc học thêm trong xã hội Hàn Quốc.

Trung Quốc đã thực hiện nhiều cải cách để kiểm soát việc dạy thêm, đặc biệt là chính sách "giảm bớt" từ năm 2021, nhằm giảm bớt áp lực giáo dục và tài chính cho phụ huynh và học sinh. Chính phủ cấm các trung tâm giáo dục tư nhân dạy các môn học chính thức và hạn chế thời gian tổ chức lớp học thêm, không cho phép diễn ra vào cuối tuần hoặc kỳ nghỉ. Giáo viên chính thức cũng bị cấm dạy thêm để đảm bảo công bằng trong giáo dục. Mục tiêu của những chính sách này là giảm bớt áp lực cho học sinh và nâng cao chất lượng giáo dục chính quy, giảm sự phụ thuộc vào các lớp học thêm tư nhân. Ngoài ra, việc huy động vốn từ các công ty dịch vụ giáo dục cũng bị cấm, cùng với việc sử dụng chương trình giảng dạy nước ngoài và thuê giáo viên nước ngoài giảng dạy từ xa. Tuy nhiên, đến năm 2024, Trung Quốc đã nới lỏng một số hạn chế này để thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, cho phép ngành công nghiệp dạy thêm hồi phục và phát triển trở lại.

Tại Nhật Bản, các trung tâm dạy thêm, được gọi là "juku" rất phổ biến. Mặc dù không có những biện pháp quản lý nghiêm ngặt như Hàn Quốc hay Trung Quốc, các lớp học thêm tại Nhật Bản được giám sát bởi các tổ chức giáo dục để đảm bảo chất lượng và hạn chế việc dạy thêm quá mức. Nhật Bản cũng chú trọng phát triển văn hóa tự học và tự giác ở học sinh, khuyến khích các em phát triển kỹ năng tự học từ sớm, giảm sự phụ thuộc vào các lớp học thêm.

Áp lực từ gia đình, hệ thống giáo dục và các kỳ thi tuyển sinh là nguyên nhân chủ yếu dẫn đến nhu cầu học thêm tăng

vọt. Tuy nhiên, việc học hành triền miên, căng thẳng không chỉ ảnh hưởng đến sức khỏe tinh thần và thể chất của học sinh mà còn đặt ra câu hỏi về sự công bằng trong giáo dục. Đơn cử, tại Anh, kỳ thi tuyển sinh "11-plus" đóng vai trò quyết định đối với cơ hội vào học tại các trường "grammar" - những ngôi trường có chất lượng giáo dục hàng đầu và mở ra nhiều cơ hội học tập cho học sinh. Do mức độ cạnh tranh cao, nhiều phụ huynh đã tìm đến các gia sư tư nhân với mức chi phí từ 1,5 - 4 triệu VND/giờ để đảm bảo con mình có cơ hội tốt nhất. Điều này tạo ra sự chênh lệch rõ ràng giữa học sinh từ các gia đình có điều kiện kinh tế tốt và những em không có đủ tài chính để theo học gia sư.

Giảm áp lực, đề cao hạnh phúc và sự phát triển toàn diện

Hệ thống giáo dục của các quốc gia Bắc Âu, bao gồm Phần Lan, Đan Mạch và Thụy Điển từ lâu đã được coi là một hình mẫu lý tưởng trong việc giảm áp lực học tập, hạn chế nhu cầu dạy thêm và hướng đến sự phát triển toàn diện của học sinh. Điểm chung của các quốc gia này là tập trung phát triển trong một môi trường giáo dục cân bằng, môi trường học tập thoải mái, ít cạnh tranh, giúp học sinh thực sự yêu thích việc học chứ không bị cuốn vào cuộc đua thành tích và có nhiều thời gian để khám phá sở thích cá nhân.

Phần Lan nổi tiếng với triết lý giáo dục tập trung vào chất lượng thay vì số lượng. Học sinh không bị đặt dưới áp lực thi cử quá mức và không cần học thêm ngoài giờ học chính khóa. Chính phủ tập trung đầu tư mạnh mẽ vào đội ngũ giáo viên, đảm bảo rằng chất lượng giảng dạy trong trường học đủ tốt để đáp ứng nhu cầu của tất cả học sinh. Những trụ cột

chính của nền giáo dục này là không có bài kiểm tra tiêu chuẩn hóa sớm, chương trình học linh hoạt, thời gian học tập hợp lý và giáo dục miễn phí.

Cụ thể, học sinh Phần Lan không phải trải qua những kỳ thi căng thẳng khi còn nhỏ. Bài kiểm tra toàn quốc đầu tiên mà học sinh phải làm chỉ diễn ra vào cuối cấp trung học (khoảng 18 tuổi), giúp giảm áp lực điểm số và thành tích. Giáo viên có quyền tự chủ cao trong việc thiết kế chương trình giảng dạy, thay vì áp dụng một chương trình cứng nhắc như ở nhiều quốc gia khác. Do đó, giáo viên có thể điều chỉnh nội dung phù hợp với từng học sinh, giảm thiểu nhu cầu học thêm. Trẻ em Phần Lan bắt đầu đi học muộn hơn nhiều nước (7 tuổi) và có thời gian học ngắn hơn trong ngày. Ngoài ra, học sinh có rất nhiều thời gian nghỉ giữa các tiết học để vận động và thư giãn, giúp cải thiện khả năng tập trung và tiếp thu kiến thức. Tất cả các cấp học, từ tiểu học đến đại học đều được miễn phí hoàn toàn, giúp đảm bảo công bằng trong giáo dục và loại bỏ nhu cầu tìm kiếm các lớp học thêm tốn kém.

Bên cạnh Phần Lan, Đan Mạch và Thụy Điển cũng áp dụng triết lý giáo dục tương tự, ưu tiên phát triển cá nhân, thúc đẩy tư duy sáng tạo và giảm thiểu áp lực điểm số. Hệ thống giáo dục Đan Mạch được xây dựng dựa trên sự tin tưởng giữa giáo viên, học sinh và phụ huynh. Chính phủ không đặt nặng thi cử và không có hệ thống đánh giá điểm số khắt khe đối với học sinh nhỏ tuổi. Học sinh không bị đánh giá bằng điểm số trong những năm học đầu tiên, giúp trẻ em học tập với tâm thế thoải mái, tập trung vào khám phá kiến thức thay vì lo lắng về điểm số. Đáng nói, học sinh Đan Mạch được khuyến khích đặt câu hỏi và tranh luận với giáo viên, thay vì chỉ tiếp nhận thông tin một chiều, giúp các em phát triển tư duy độc lập, khả năng phản biện và sáng tạo. Đan Mạch cũng thúc đẩy các chương trình giảng dạy linh hoạt, thay vì một chương trình học cứng nhắc để phù hợp với năng lực và sở thích của từng học sinh.

Nền giáo dục Thụy Điển cũng đề cao sự bình đẳng và hỗ trợ tối đa cho học sinh trong quá trình học tập. Mô hình giáo dục tại đây có một số điểm nổi bật như: tập trung vào kỹ năng mềm, môi trường học tập ít áp lực và tăng cường hoạt động ngoại khóa. Ngoài kiến thức học thuật, học sinh Thụy Điển được đào tạo nhiều kỹ năng thực tế như làm việc nhóm, quản lý thời gian, tư duy sáng tạo - những kỹ năng quan trọng giúp các em thành công trong cuộc sống sau này. Thụy Điển cũng không yêu cầu học sinh phải trải qua những kỳ thi quá căng thẳng. Hệ thống giáo dục tập trung vào quá trình hơn là kết quả, giúp học sinh phát triển theo nhịp độ riêng của mình. Cạnh đó, các trường học khuyến khích học sinh tham gia vào các hoạt động ngoại khóa như thể thao, âm nhạc, nghệ thuật để phát triển toàn diện và cân bằng giữa học tập và cuộc sống.

Thành công của mô hình giáo dục Bắc Âu là minh chứng rõ ràng cho thấy một hệ thống giáo dục không cần dựa vào dạy thêm vẫn có thể tạo ra những học sinh xuất sắc. Tuy nhiên, không thể phủ nhận rằng dạy và học thêm vẫn là một nhu cầu tồn tại ở nhiều quốc gia, đem đến những lợi ích nhất định. Do đó, các quốc gia cần tìm ra cách quản lý phù hợp để vừa đảm bảo công bằng trong giáo dục, vừa hỗ trợ học sinh phát triển toàn diện mà không tạo ra áp lực quá mức.

DIỆU BẢO

Khơi dậy niềm yêu thích lịch sử qua những tiết học thực tế

● Học sinh tham gia chương trình giáo dục lịch sử địa phương tại Thành cổ Xương Giang. (Ảnh: PV)

● Tiết học lịch sử ngay tại những "địa chỉ đỏ". (Ảnh: Trường TH Tân Tiến)

● Học sinh tham quan, trải nghiệm tại Khu Di tích Thành Cổ Loa. (Ảnh: Trường UMS)

Nhắc đến môn Lịch sử, nhiều người thường hình dung đến những trang sách dày đặc chữ và những con số khô khan nhưng thực tế lịch sử còn là những câu chuyện sống động, chứa đựng nhiều bài học ý nghĩa về quá khứ. Để thay đổi suy nghĩ và khơi dậy niềm yêu thích môn học này, những tiết học thực tế đã ra đời, giúp học sinh không chỉ hiểu rõ hơn về lịch sử mà còn nuôi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước, niềm tự hào dân tộc.

Đưa học sinh về miền lịch sử

Bắc Giang là vùng đất cổ với bề dày lịch sử gắn liền với quá trình dựng nước và giữ nước của dân tộc. Nơi đây sở hữu nguồn tài nguyên văn hóa phong phú với hơn 2.000 di tích lịch sử, trong đó 116 di tích được xếp hạng cấp quốc gia. Đáng chú ý, nhiều địa danh tại Bắc Giang đã in dấu những giai đoạn lịch sử quan trọng của đất nước, tiêu biểu như Khu Di tích lịch sử Địa điểm Chiến thắng Xương Giang, Khu Di tích lịch sử Hoàng Hoa Thám, Di tích lịch sử Đình Hà,... Những địa danh này không chỉ mang đậm dấu ấn lịch sử và văn hoá mà còn góp phần tái hiện những trang vàng chói lọi trong lịch sử dân tộc.

Nổi bật trong đó phải kể đến Địa điểm Chiến thắng Xương Giang hay còn gọi là Thành cổ Xương Giang - nhân chứng lịch sử cho những chiến thắng vang dội trong công cuộc giành độc lập dân tộc. Thành cổ này được quân Minh xây dựng vào thế kỷ XV (1407) nhưng đến năm 1427, nơi đây đã trở thành chứng tích của Chiến thắng Xương Giang lừng lẫy của quân khởi nghĩa Lam Sơn do Lê Lợi - Nguyễn Trãi lãnh đạo. Chiến thắng này đã góp phần chấm dứt 20 năm thống trị, đô hộ tàn bạo của triều đình nhà Minh, mở ra trang sử mới cho dân tộc Việt Nam. Với ý nghĩa lịch sử văn hóa to lớn và đặc sắc, Địa điểm Chiến thắng Xương Giang được xếp hạng là Di tích cấp Quốc gia đặc biệt vào ngày 31/12/2019.

Vì là khu di tích lịch sử nổi tiếng trên địa bàn TP Bắc Giang, Thành cổ Xương Giang thu hút đông đảo du khách đến tham quan, tìm hiểu và chụp ảnh lưu niệm. Đặc biệt, không chỉ là điểm đến hấp dẫn đối với du khách thập phương, nơi đây còn được nhiều trường học trên địa bàn TP và các tỉnh lân cận lựa chọn để tổ chức các hoạt động ngoại khóa, góp phần giáo dục truyền thống lịch sử và bồi dưỡng lòng yêu nước cho thế hệ trẻ.

Đặt chân đến Thành cổ Xương Giang, các em học sinh có cơ hội tham gia chương trình giáo dục lịch sử địa phương với nhiều hoạt động ý nghĩa và hấp dẫn. Chương trình bao gồm lễ dâng hương tưởng niệm các anh hùng dân tộc; lễ kết nạp Đoàn, Đội; buổi học tìm hiểu về Di tích lịch sử Xương Giang; trải nghiệm trò chơi dân gian; tham quan phòng hội trường chiếu phim và nhiều hoạt động bổ ích khác. Mỗi hoạt động trong chương trình đều mang nét đặc trưng riêng, góp phần giúp học sinh hiểu sâu hơn về lịch sử, truyền thống và giá trị văn hóa của quê hương.

Tiêu biểu như các hoạt động tại phòng hội trường chiếu phim, nơi có sức chứa từ 400 đến 500 học sinh và được chia thành hai khu vực riêng biệt. Một phần không gian được bố trí như bảo tàng thu nhỏ, trưng bày các hiện vật lịch sử của thành phố Bắc Giang, nhất là những tư liệu liên quan đến trận đánh tại Xương Giang. Phần

còn lại là khu vực chiếu phim, nơi học sinh có cơ hội thưởng thức bộ phim hoạt hình đặc biệt do TP Bắc Giang đặt hàng sản xuất riêng về trận đánh Chi Lăng - Xương Giang.

Với nội dung phong phú, kết hợp giữa học tập và trải nghiệm thực tế, chương trình giáo dục lịch sử địa phương giúp học sinh vừa được học, được chơi, vừa có cơ hội trực tiếp quan sát và tham gia các hoạt động thú vị. Dù diễn ra trong thời gian không dài nhưng những trải nghiệm này đã mang đến cho học sinh nhiều kiến thức bổ ích về truyền thống đấu tranh chống giặc ngoại xâm của cha ông, đồng thời giúp các em hiểu rõ hơn về Địa điểm Chiến thắng Xương Giang. Từ đó, các em thêm tự hào về mảnh đất quê hương yêu dấu Bắc Giang nói riêng và lịch sử dân tộc nói chung.

Chia sẻ với phóng viên Báo Pháp luật Việt Nam, chị Trần Thị Minh Trang - hướng dẫn viên tại Khu Di tích lịch sử Địa điểm Chiến thắng Xương Giang cho biết, từ năm 2017 đến nay, mỗi năm Khu di tích đón từ 50.000 đến 100.000 lượt học sinh đến tham quan đông nên chương trình giáo dục lịch sử địa phương luôn được chú trọng.

"Đây là một phần bài học lịch sử trong các tiết học lịch sử của các bạn. Nếu chỉ học trong sách vở, các bạn không hình dung được vị trí của thành Xương Giang ngày xưa và tại sao vào thời điểm đó lại bắt

buộc phải đánh thành Xương Giang. Vì vậy, khi chương trình được khu di tích đưa vào hoạt động và lồng ghép vào các tiết học lịch sử, học sinh không chỉ tiếp thu kiến thức trên ghế nhà trường mà còn được tận mắt chứng kiến những minh chứng lịch sử có thật", chị Minh Trang cho biết.

Giáo dục lịch sử ngày một đổi mới

Có thể thấy, lịch sử không chỉ đơn thuần là những câu chuyện của quá khứ, mà còn chứa đựng những bài học kinh nghiệm từ tiền nhân, giáo dục cho thế hệ trẻ biết rõ cội nguồn gia đình, dòng họ, quê hương, đất nước, biết quý trọng những giá trị của lịch sử để kế thừa và phát huy. Tuy nhiên, trong nhiều năm qua, thực tế cho thấy không ít học sinh vẫn tỏ ra thờ ơ, chưa thực sự hứng thú với môn học này.

Theo nhiều giáo viên giảng dạy lịch sử, nguyên nhân chủ yếu xuất phát từ phương pháp truyền tải kiến thức chưa thực sự hấp dẫn, chưa phù hợp với cách tiếp cận và tiếp thu của học sinh ngày nay. Việc học lịch sử vẫn còn mang nặng tính lý thuyết, thiếu sự gắn kết với thực tiễn. Học sinh ít có cơ hội tiếp cận phim tài liệu hay các tư liệu trực quan để hình dung rõ hơn về các giai đoạn và sự kiện lịch sử. Trong khi đó, giáo viên vẫn phụ thuộc nhiều vào sách giáo khoa, vốn được đánh giá là dài, nặng về nội dung và chưa thực sự hấp dẫn. Điều này

khiến các bài giảng trở nên khô khan, cứng nhắc.

Để tránh tình trạng học sinh chán học môn Lịch sử, thời gian qua, ngành Giáo dục đã tích cực triển khai nhiều hoạt động nhằm đổi mới phương pháp học lịch sử, từ đó khơi dậy niềm yêu thích lịch sử trong học sinh. Nếu như trước đây, lịch sử chỉ được khắc họa qua các sự kiện, ngày tháng, thời gian, không gian trong những bài giảng trên lớp. Giờ đây lịch sử còn được "mục sở thị" thông qua các tiết học thực tế tại các di tích lịch sử, mang đến những trải nghiệm sinh động, giúp học sinh tiếp cận lịch sử một cách trực quan và đầy hứng thú.

Minh Thư, học sinh một trường THPT trên địa bàn TP Hà Nội bày tỏ sự thích thú khi được tham gia các tiết học thực tế môn Lịch sử: "Mỗi học kỳ, trường em thường tổ chức từ 3 đến 5 tiết học thực tế tại các khu di tích lịch sử. Chúng em được tận mắt nhìn thấy những di tích, hiện vật và tham gia các trò chơi tìm hiểu lịch sử, giúp ghi nhớ kiến thức nhanh và lâu hơn về lịch sử". Theo Minh Thư, thay vì chỉ học qua sách vở, việc trực tiếp tham quan các địa danh lịch sử, lắng nghe câu chuyện từ hướng dẫn viên và tham gia các hoạt động tái hiện sự kiện khiến bài học trở nên hấp dẫn hơn.

Không chỉ Minh Thư, nhiều học sinh khác cũng có chung cảm nhận, những tiết học thực tế khiến các em có niềm yêu thích, đam mê với môn học này thay vì chỉ học cho có, học đối phó như trước kia. Đây chính là lý do nhiều trường học trên cả nước chủ động phối hợp với các đơn vị liên quan và ban đại diện cha mẹ học sinh để tổ chức các tiết học thực tế tại những "địa chỉ đỏ" - các di tích lịch sử, văn hóa quan trọng. Dù được triển khai với nhiều chương trình và hoạt động trải nghiệm khác nhau nhưng tất cả đều hướng đến một mục tiêu chung là nhằm mục đích để học sinh thay đổi cái nhìn về lịch sử, để lịch sử không còn là môn học được phần lớn học sinh xếp vào nhóm khó nhằn, khô khan.

Đáng mừng là sau một thời gian đổi mới phương pháp giảng dạy bằng việc lồng ghép các tiết học thực tế, nhiều em học sinh đã thay đổi suy nghĩ, nhận ra rằng lịch sử "không hề chán như em tưởng". Minh chứng rõ ràng nhất cho sự chuyển biến này, tại kỳ thi tốt nghiệp năm 2024, số lượng thí sinh tham gia môn lịch sử lên tới 706.229 em. Đáng chú ý, số bài thi đạt điểm 10 tăng mạnh, với 2.108 bài, cao hơn đáng kể so với năm 2023, khi chỉ có 789 bài thi đạt điểm tuyệt đối. Đây là dấu hiệu tích cực, cho thấy sự đổi mới trong giảng dạy đang phát huy hiệu quả, giúp học sinh thực sự yêu thích và đạt thành tích tốt môn lịch sử.

Những “người thầy” vô hình

Ngày nay, người học không còn bị ràng buộc vào một chương trình giảng dạy cố định mà có thể chủ động lựa chọn phương pháp học phù hợp với bản thân. Các thương hiệu sách mới nắm bắt xu hướng này và cung cấp các nội dung học tập mang tính cá nhân hóa cao hơn, từ những cuốn sách giúp cải thiện hiệu suất học tập, quản lý thời gian, đến các phương pháp học ngoại ngữ nhanh và hiệu quả.

Ngoài ra, nhiều thương hiệu còn đi kèm với các nền tảng hỗ trợ như ứng dụng học tập, khóa học trực tuyến và diễn đàn thảo luận. Khoảng hai năm gần đây, Substack nổi lên như một mô hình mạng xã hội kết hợp nền tảng xuất bản, cho phép các tác giả, chuyên gia và nhà báo độc lập cung cấp nội dung chuyên sâu qua hình thức bản tin trả phí hoặc miễn phí. Tính đến năm 2024, nền tảng này đã thu hút hơn 17.000 tác giả và có 2 triệu người đăng ký trả phí cho các bản tin.

Mera Cao, blogger nổi tiếng với hệ thống kênh substack với hơn mười nghìn người đọc, lý giải từ trải nghiệm của cô: “Ba năm qua, tôi quan sát thấy ngày càng nhiều bạn trẻ lao vào hành trình tự học, rèn luyện kỹ luật. Không hẳn chỉ vì họ thích, mà vì thế giới này không còn chỗ cho những ai chỉ biết ngồi chờ. Bằng cấp không còn là tấm vé an toàn, AI và tự động hóa đã có mặt, ta có nguy cơ bị bỏ lại. Giữa làn sóng short content, sự trở dậy của Substack cho thấy một điều rõ ràng: vẫn có những người không chấp nhận bị cuốn theo nhịp sống hối hả, mà chọn đầu tư vào tri thức bền vững. Sự bùng nổ của mạng xã hội thiên về đọc đang phản ánh xu hướng người dùng sẵn sàng chi trả cho những nội dung có giá trị, thay vì đắm chìm trong nội dung ngắn, hấp dẫn nhưng mau quên. Bản thân tôi cũng hay tìm đọc những đầu sách chủ đề thuận lợi để trau dồi phương pháp tự học và giới thiệu cho các độc giả”.

Các thương hiệu sách mới đã tận dụng cơ hội này để cung cấp những cuốn sách giúp người đọc tự học hiệu quả, từ sách hướng dẫn kỹ năng chuyên môn, tư duy phản biện, đến các phương pháp học tập sáng tạo. Chẳng hạn, nhà sách YMATE trong những năm qua đã xuất bản một cách có hệ thống cuốn sách theo các chủ đề như Rèn luyện tư duy, Phương pháp học tập, Kỹ năng sống, Phong cách sống, Kỹ năng làm việc, Hướng nghiệp... Những tựa sách như “Phương pháp học tập Feynman”, “Nếu không nỗ lực, ai sẽ chăm chỉ thay bạn?” được độc giả trẻ yêu thích. Sách đặt ra các vấn đề mới và gợi ý phương pháp hiệu quả, chứ không chỉ truyền cảm hứng chung chung như nhiều sách self-help trước đây.

Sách thúc đẩy trào lưu tự học ở người trẻ

● Sách là những “người thầy vô hình”. (Ảnh B.C)

● Sách thúc đẩy trào lưu tự học ở người trẻ. (Ảnh: TTXVN)

Một trong những lý do chính khiến sách học tập trở nên phổ biến hơn là nhu cầu tự học đang ngày càng mạnh mẽ, đặc biệt trong giới trẻ. Trong bối cảnh công nghệ phát triển nhanh chóng, những kỹ năng mà một người học được chỉ từ nhà trường có thể trở nên lỗi thời chỉ sau vài năm. Để tồn tại và phát triển, việc liên tục cập nhật kiến thức là điều bắt buộc.

Thói quen tự trau dồi kiến thức

“Phương pháp học tập Feynman” là một tựa sách rất đặc biệt: học cách... tự học. Tức bản thân việc tự học cũng cần được trau dồi như một kỹ năng suốt đời, chứ chưa nói đến đối tượng của tự học. Phương pháp học tập Feynman, được đặt theo tên nhà vật lý Richard Feynman, là một phương pháp học hiệu quả giúp cải thiện khả năng hiểu và ghi nhớ kiến thức. Phương pháp này bao gồm các bước sau: đầu tiên, người học chọn một khái niệm hoặc chủ đề mà họ muốn học. Sau đó, cố gắng giải thích khái niệm đó bằng những lời đơn giản nhất, như thể ta đang giảng dạy cho một người mới, một đứa trẻ. Việc này giúp người đọc làm rõ kiến thức và buộc phải hiểu chủ đề của mình một cách sâu sắc. Tiếp theo, trong quá trình giải thích, bạn sẽ nhận ra những điểm mình chưa hiểu rõ hoặc khó giải thích và đó là lúc ta cần quay lại nghiên cứu thêm để làm

sáng tỏ những phần chưa rõ. Sau khi nghiên cứu lại, người học tiếp tục viết lại giải thích của mình sao cho dễ hiểu hơn, loại bỏ những yếu tố phức tạp. Cuối cùng, bạn lặp lại quá trình này cho đến khi có thể giải thích một cách rõ ràng và mạch lạc mà không gặp khó khăn. Tóm lại, phương pháp này củng cố sự hiểu biết về chủ đề mình đang nghiên cứu thông qua việc kiên trì lặp đi lặp lại khâu diễn đạt kiến thức.

Eureka Books là thương hiệu sách mới của Linh Lan - một tên tuổi quen thuộc của dòng sách văn chương, trinh thám, kinh dị. Gần đây, Eureka Books đã mang lại những tựa sách về chủ đề tự học. Nhà văn Đức Anh - đồng sáng lập thương hiệu lý giải về chủ đề này: “Như ta đã thấy, sự phát triển của trí tuệ nhân tạo và xu hướng làm việc từ xa đang thay đổi con người. Nhiều công việc truyền thống dần bị thay thế,

trong khi các lĩnh vực mới đòi hỏi kỹ năng linh hoạt hơn. Trong bối cảnh đó, sách về phát triển bản thân, học tập suốt đời và các ngành nghề mới trở thành xu hướng cho người trẻ. Những thương hiệu sách xuất bản mới tập trung vào các chủ đề như khởi nghiệp, tài chính cá nhân, làm việc từ xa và kỹ năng mềm, giúp người lao động thích nghi với sự thay đổi.”

Như Eureka Books chủ trương, việc các tác giả Việt có thể đi vào chủ đề này là hoàn toàn có thể. Do bối cảnh thị trường lao động đặc thù, các tác giả am hiểu văn hoá và độc giả Việt sẽ dễ dàng tìm cách đi vào trái tim người đọc hơn. Chẳng hạn, cuốn sách “Manifesting 101 - Viết nên cuộc đời như ý” của Huyền Trang Mto tập trung vào việc tự học và trau dồi kỹ năng viết Tiếng Việt, sử dụng chính những câu chữ tiếng mẹ đẻ để kết nối với phần sâu thẳm bên trong mình. Nội dung xoay

quanh liệu pháp viết như một công cụ để giải phóng cảm xúc, tìm kiếm sự chữa lành và phát triển sức khỏe tinh thần. Các chủ đề chính trong sách “Yêu bản thân - Nuôi dưỡng tình yêu với chính mình” qua viết lách, chăm sóc sức khỏe tinh thần, chấp nhận những điểm chưa hoàn hảo và gieo hạt giống tích cực trong tâm hồn. Các bài tập thực hành như viết nhật ký buổi sáng, viết những bức thư không gửi đi, và các phương pháp khác nhằm củng cố mục tiêu và kết nối với cảm xúc sâu kín. Trong “Kỹ luật tập trung” của tác giả Đức Nhân, tác giả sẽ dẫn dắt bạn khám phá sức mạnh tiềm ẩn của sự tập trung - yếu tố giúp bạn vượt qua những cảm dỗ xao nhãng để đạt được hiệu suất làm việc tối ưu và thành công vượt trội. Do bối cảnh Việt Nam, các mạng xã hội đều “mờ” và “sần”, việc xao lãng của các bạn trẻ là rất khó tránh khỏi. Với những bài học thực tiễn và công thức kỹ luật dành riêng cho từng cá nhân, cuốn sách sẽ giúp bạn nhận ra rằng tập trung còn có thể là một “siêu năng lực” có thể thay đổi cuộc sống. Ai cũng có thể biến sự tập trung thành sức mạnh kỳ diệu và tạo lợi thế cạnh tranh trong môi trường làm việc ngày càng đòi hỏi tính chuyên môn hoá cao ở các đô thị ở Việt Nam.

Độc giả Phương Lan (25 tuổi), chuyên viên truyền thông của một hãng thời trang nữ cho biết: “Ngành nghề truyền thông của chúng tôi ngày nay thay đổi theo tuần và tháng. Riêng việc phải cập nhật kiến thức thường xuyên đã gây ra một áp lực rất lớn. Người trẻ như chúng tôi thường sẽ tìm các chủ đề gần gũi với cảm xúc trong công việc và học tập, nhiều khi là các kỹ năng khá lạ với thế hệ trước: như kỹ năng từ chối, như làm sao để bớt cả nể hơn, làm sao để nuôi dưỡng sự đều đặn trong công việc, hay làm sao để phản hồi cho người khác hiệu quả mà không mất lòng, nhất là những người làm sáng tạo... Và sẽ chẳng có ai mở lớp dạy mình những kỹ năng đó, buộc phải tự học qua sách vở hay các kênh mạng xã hội chuyên biệt”. Có thể thấy đó là những vấn đề của ngày hôm nay, khi trong thế giới chuyên môn hoá, mọi vấn đề được khái quát, đẩy lên thành kiến thức. Người học cũng có tâm lý sợ bỏ lỡ, sợ bị tụt hậu và càng ngày càng được thúc đẩy tự trau dồi.

Các thương hiệu sách học tập mới đang thúc đẩy tinh thần học tập suốt đời, giúp con người thích nghi với những thay đổi của thời đại. Điều này suy cho cùng là rất có giá trị trong bối cảnh hiện nay. Tuy nhiên, việc lựa chọn các tựa sách, các “người thầy” vô hình một cách hợp lý, phù hợp với công việc hay sự học của mình, nhằm tránh quá tải hay “cuồng kiến thức” lại cần một sự tinh táo, tham khảo, chọn lựa.

BẢO CHÂU - CÁT TIÊN

Ký ức vàng son về chương trình hài kịch đình đám một thời

● *Gặp nhau cuối tuần là bộ phóng cho nhiều nghệ sĩ nổi tiếng. (Ảnh: ST)*

Những ai thuộc thế hệ 9X trở về trước chắc hẳn vẫn còn nhớ khoảng thời gian cả gia đình quây quần bên chiếc tivi, cùng nhau đón xem chương trình **Gặp nhau cuối tuần**, cùng nhau cười đùa và bàn luận rôm rả. Đến nay, dù thời gian trôi qua và thói quen giải trí đã đổi thay nhưng mỗi khi nhắc lại, nhiều người vẫn không khỏi tương tư về một trong những chương trình hài kịch gắn liền với ký ức của biết bao thế hệ.

Chương trình hài kịch đình đám bậc nhất

Gặp nhau cuối tuần là chương trình hài kịch do Trung tâm Phim truyền hình Việt Nam (nay là Trung tâm Sản xuất Phim Truyền hình - VFC) phối hợp với Đài Truyền hình Việt Nam thực hiện, lần đầu lên sóng vào ngày 1/4/2000. Ban đầu, Gặp nhau cuối tuần phát sóng hai tuần một lần, nhưng nhờ sức hút mạnh mẽ, chương trình có thời lượng 40 phút này được phát định kỳ vào sáng thứ Bảy hàng tuần và trở thành một trong những chương trình hài kịch được yêu thích nhất thời bấy giờ.

Bồi hồi nhớ về ký ức một thời, anh T.Trường (38 tuổi, Hà Nội) chia sẻ: “Mỗi sáng thứ Bảy, đã thành thông lệ, tôi và cả gia đình cùng nhau ngồi lại, háo hức xem chương trình Gặp nhau cuối tuần. Khi giai điệu nhạc dạo quen thuộc vang lên, cả nhà lại túm tụm đoán xem tuần này sẽ có tiểu phẩm nào thú vị, nghệ sĩ nào xuất hiện. Những mâu chuyện hài hước, những màn tung hứng duyên dáng vừa mang lại tiếng cười sáng khoái, vừa mang lại những bài học sâu sắc về cuộc sống”. Anh T.Trường nói thêm, ngày ấy đây được xem là chương trình hài kịch đình đám bậc nhất với những câu thoại trở thành câu cửa miệng suốt thời gian đó.

Quả thực, Gặp nhau cuối tuần ngày ấy đã ghi dấu ấn trong lòng khán giả khi khéo léo tái hiện những câu chuyện đời thường, đồng thời phản ánh nhiều vấn đề xã hội như quan hệ gia đình, nạn đút lót, thói quan liêu... thông qua những tiểu

phẩm hài có nội dung nhẹ nhàng, gần gũi, văn minh. Từng mảng miếng hài duyên dáng không chỉ mang lại tiếng cười sáng khoái mà còn khơi gợi những suy ngẫm về cuộc sống, khiến khán giả cười đầy nhưng cũng ngẫm nghĩ đầy.

Vẫn còn nhớ các tiểu phẩm hài công sở với bộ đôi Phạm Bằng và Hương Tươi, những câu chuyện hài hước về đời sống vợ chồng qua diễn xuất duyên dáng của Vân Dung - Quang Thắng. Càng không thể quên những màn tung hứng đầy ẩn ý giữa Tự Long và Xuân Bắc, mang đến những tràng cười sáng khoái. Hay hình ảnh bộ ba trường thôn Văn Hiệp cùng Quang Tèo, Giang Còi với những câu chuyện nông thôn chân thực và gần gũi tạo nên dấu ấn khó phai. Quả thật, hiếm có chương trình nào phản ánh hiện thực xã hội một cách sâu sắc mà vẫn đầy duyên dáng như Gặp nhau cuối tuần.

Cùng với những tiểu phẩm hài khiến khán giả cười nghiêng ngả, Gặp nhau cuối tuần còn ghi dấu ấn với những MV chế đầy sáng tạo. Tận dụng những ca khúc nổi tiếng, chương trình đã khéo léo bỏ thêm những gia vị hài hước, biến chúng thành những phiên bản hoàn toàn mới, mang đậm màu sắc dí dỏm. Từ câu chuyện tình éo le giữa Vân Dung và Quang Thắng trong *Thôi Em nhớ về anh* phiên bản “bạo lực” với màn tung hứng duyên dáng của Công Lý - Vân Dung hay *Vẫn nhớ - bản hit đình đám* của Tuấn Hưng được làm mới với sự góp mặt của Xuân Bắc.

● *Những tiểu phẩm hài phản ánh hiện thực xã hội một cách sâu sắc mà vẫn đầy duyên dáng. (Ảnh: VTV)*

phẩm hài có nội dung nhẹ nhàng, gần gũi, văn minh. Từng mảng miếng hài duyên dáng không chỉ mang lại tiếng cười sáng khoái mà còn khơi gợi những suy ngẫm về cuộc sống, khiến khán giả cười đầy nhưng cũng ngẫm nghĩ đầy.

Thế nhưng, cuộc vui nào rồi cũng đến hồi kết. Gặp nhau cuối tuần phải dừng sóng do thiếu hụt kịch bản, dù trước đó đã có những cuộc thi sáng tác nhằm tìm kiếm nội dung mới nhưng không mang lại hiệu quả như mong đợi. Ngày 31/12/2006, chương trình chính thức khép lại với một số Gala đặc biệt mang tên “Con tàu của những tiếng cười” kể về một chuyến tàu năm sao chờ theo niềm vui, tiếng cười đến với mọi người nhưng chưa kịp cập bến thì bất ngờ đắm vào tảng băng trôi, khép lại hành trình đã gắn bó với khán giả suốt nhiều năm. Hình ảnh con tàu Titanic xuất hiện trên sân khấu, cùng sự góp mặt của nhiều nghệ sĩ hài hai miền Nam - Bắc, đã tạo nên một đêm chia tay đầy ấn tượng.

Có thể thấy, dù là số cuối cùng nhưng chất hài đặc trưng của Gặp nhau cuối tuần vẫn vẹn nguyên, để lại nhiều cảm xúc trong lòng khán giả như những ngày đầu tiên. Bấy năm gắn bó là một chặng đường đủ dài để chương trình tạo nên dấu ấn riêng, trở thành một phần ký ức đẹp của nhiều thế hệ.

Bộ phóng cho nhiều nghệ sĩ nổi tiếng

Trước những năm 2000, Gặp nhau cuối tuần không phải là chương trình hài kịch đầu tiên dành cho khán giả truyền hình. Thời đó đã có nhiều chương trình từng lên sóng và phần nào đặt nền móng cho sự ra đời của Gặp nhau cuối tuần, như Góc thư giãn, Gặp nhau và... cười (1998 - 2003), Những người thích đùa... Tuy nhiên, hầu hết các chương trình này đều không tạo

được tiếng vang lớn hay để lại dấu ấn sâu đậm trong lòng khán giả như Gặp nhau cuối tuần.

Để có được thành công như vậy, bên cạnh kịch bản hấp dẫn có lẽ còn là nhờ sự góp mặt của dàn nghệ sĩ tài năng đã gắn bó với chương trình ngay từ những ngày đầu tiên. Với lối diễn xuất duyên dáng, khả năng tung hứng ẩn ý, họ không chỉ mang lại tiếng cười mà còn khiến khán giả thán phục trước sự sáng tạo và biến hóa linh hoạt trong từng tiểu phẩm. Theo thời gian, Gặp nhau cuối tuần cũng trở thành bộ phóng giúp nhiều nghệ sĩ đến gần hơn với công chúng. Những cái tên như Minh Vương, Phạm Bằng, Văn Hiệp, Quốc Khánh, Xuân Bắc, Công Lý, Tự Long, Vân Dung... từ đây đã khẳng định được dấu ấn riêng, ghi đậm tên tuổi trong lòng khán giả truyền hình.

Đến nay, những nghệ sĩ gắn bó với chương trình cũng đã bước sang những chặng đường khác nhau trong cuộc đời. Có người tiếp tục gặt hái thành công trên sân khấu và màn ảnh, trở thành những tên tuổi lớn trong làng giải trí. Có người chọn lui về nghỉ ngơi sau quãng thời gian dài cống hiến và cũng có những nghệ sĩ tài hoa đã rời xa cõi tạm, để lại sự tiếc nuối trong lòng khán giả. Thế nhưng, khi nhìn lại, khán giả vẫn luôn nhớ đến họ với lòng trân trọng, bởi những tiếng cười mà họ mang lại vẫn còn đọng mãi trong ký ức của bao thế hệ.

Đặc biệt, nhắc đến Gặp nhau cuối tuần không thể không nhắc đến vai trò của NSND Khải Hưng

Sau gần 20 năm vắng bóng trên màn ảnh nhỏ, chương trình hài kịch huyền thoại Gặp nhau cuối tuần chính thức tái xuất từ ngày 1/3/2025 trên kênh VTV3, phát sóng vào 20 giờ tối thứ Bảy hàng tuần. Theo thông tin từ Đài Truyền hình Việt Nam, Gặp nhau cuối tuần trở lại với diện mạo hoàn toàn mới, hiện đại và bùng nổ tiếng cười với nhiều thay đổi táo bạo nhằm bắt kịp thị hiếu khán giả ngày nay. Khác với phiên bản cũ, Gặp nhau cuối tuần 2025 sẽ không theo một khuôn mẫu cố định, mà liên tục biến hóa, sáng tạo trong từng tập phát sóng. Điều này giúp mỗi số phát sóng đều mang đến trải nghiệm mới lạ, khiến khán giả không thể đoán trước nội dung của tuần tiếp theo.

Đặc biệt, chương trình quy tụ dàn nghệ sĩ hài gạo cội từng làm nên tên tuổi của Gặp nhau cuối tuần những năm 2000, mang lại sự hoài niệm và cảm giác thân thuộc. Đồng hành cùng họ là lớp diễn viên trẻ đang được yêu thích, góp phần “thổi làn gió mới” vào chương trình với phong cách diễn xuất hiện đại, gần gũi với thế hệ Gen Z. Sự kết hợp giữa hai thế hệ nghệ sĩ hứa hẹn mang đến những màn tung hứng thú vị, giao thoa giữa hài kịch truyền thống và hiện đại, tạo nên một Gặp nhau cuối tuần vừa thân quen, vừa mới lạ.

- người đã khởi xướng và xây dựng thương hiệu cho chương trình. Chia sẻ về cơ duyên tạo nên Gặp nhau cuối tuần, NSND Khải Hưng cho biết trong một lần đi ngang qua khu vực Lê Duẩn - Cửa Nam (Hà Nội), ông vô tình thấy băng rôn giới thiệu chương trình Gặp nhau và cười, quy tụ diễn viên hài hai miền. Từ hình ảnh ấy, ông nảy ra ý tưởng thực hiện một chương trình hài dài hơi, mang đến tiếng cười cho khán giả vào mỗi dịp cuối tuần.

Sau nhiều đêm trăn trở, ông hoàn thiện đề án và trình lên Ban lãnh đạo Đài Truyền hình Việt Nam. Nhận thấy tiềm năng của ý tưởng này, lãnh đạo Đài nhanh chóng phê duyệt và từ đó một chương trình hài kịch mang dấu ấn đặc biệt chính thức ra đời, trở thành món ăn tinh thần không thể thiếu của khán giả suốt nhiều năm. Không chỉ thành công rực rỡ, Gặp nhau cuối tuần còn là tiền đề cho những chương trình hài kịch “ăn khách” sau này của NSND Khải Hưng như Gala cười hay Gặp nhau cuối năm.

Giờ đây, dù đã gần hai thập kỷ đã trôi qua, sóng truyền hình không ngừng đổi mới, các chương trình của Đài Truyền hình Việt Nam cũng liên tục thay đổi để bắt kịp thị hiếu ngày càng đa dạng của khán giả. Thế nhưng, Gặp nhau cuối tuần vẫn luôn được nhắc đến là một trong những chương trình hài kịch đình đám một thời. **TUỆ ANH**

Các sự kiện nghệ thuật vì môi trường

Chương trình “Nghệ thuật vì khí hậu - Hạ Long 2025” diễn ra từ tháng 2 - 6/2025 với 20 hoạt động diễn ra tại TP Hạ Long (Quảng Ninh). Chương trình này là sự kết hợp giữa các hoạt động nghệ thuật và các hoạt động bảo vệ môi trường mang tầm ảnh hưởng toàn cầu; đồng thời tôn vinh và phát huy giá trị di sản thiên nhiên thế giới của Vịnh Hạ Long.

Chuỗi sự kiện gồm có: Triển lãm các tác phẩm nghệ thuật của các nghệ sĩ Việt Nam và thế giới, kết hợp bộ sưu tập từ Merea x Women Dior nhằm quảng bá giá trị của tác phẩm nghệ thuật đến từ nhiều nền văn hóa trên thế giới; hoạt động đấu giá 26 chiếc đồng hồ Patek Philippe và các tác phẩm nghệ thuật để gây Quỹ bảo vệ môi trường và Quỹ bảo vệ di sản; Cuộc thi sáng tạo nghệ thuật trực tuyến với chủ đề “Future on earth”; hoạt động kích hoạt chuỗi “University activation” nâng cao ý thức bảo vệ môi trường của học sinh, sinh viên toàn quốc; tọa đàm về sự kiện “Art for climate” nhằm giáo dục nâng cao trách nhiệm với việc bảo vệ môi trường; cuộc thi sáng chế công cụ, máy móc tái chế rác thải nhằm giảm thiểu lượng rác thải bằng cách tạo ra các giải pháp tái chế hiệu quả, thân thiện với môi trường.

Chuỗi hoạt động chính với lễ khai mạc “Art for climate HaLong Festival 2025” vào ngày 20/6/2025, hội thảo khoa học chuyên đề biến đổi khí hậu toàn cầu. Nội dung chính của hội thảo là phân tích dữ liệu bối cảnh và tác động về thay đổi khí hậu với toàn cầu và Việt Nam, định hướng chiến lược các dự án thu hút đầu tư, phát triển kinh tế - xã hội tại Việt Nam hướng tới mục tiêu Net Zero vào năm 2050, đối thoại giữa các nhà khoa học trong nước và quốc tế nhằm trao đổi thông tin một số vấn đề môi trường nổi bật trong thời gian qua...

Hội nghị xúc tiến đầu tư tỉnh Quảng Ninh năm 2025 là nơi giới thiệu môi trường đầu tư, cơ hội đầu tư đến các đại sứ quán, tổ chức quốc tế, doanh nghiệp tiêu biểu hàng đầu thế giới vào các lĩnh vực ưu tiên của tỉnh Quảng Ninh như công nghiệp xanh, năng lượng sạch... Sự kiện cũng thúc đẩy trao đổi hợp tác liên doanh, liên kết giữa các doanh nghiệp của Việt Nam, Pháp, Na Uy, Tây Ban Nha, Đức...

Bên cạnh đó còn có các hoạt động văn hóa, thể thao hưởng ứng như: Đại nhạc hội quốc tế “Art for climate concert, triển lãm “Tinh hoa di sản Việt Nam”, giao lưu âm thực quốc tế, giải pickleball, đêm diễn thời trang, hoạt động làm sạch môi trường biển tại Bãi Cháy, tham quan Di sản thiên nhiên Vịnh Hạ Long bằng du thuyền, trải nghiệm văn hóa, nghệ thuật; trồng cây - kiến tạo vườn tỳ phú tại Công viên hoa Hạ Long, hoạt động xã hội thu gom, tái chế rác thải lấy quà; giải chạy “Art for climate marathon Hạ Long 2025”, lễ bế mạc sự kiện tại Quảng trường Sun Carnival HaLong.

Khi nghệ thuật hành động để bảo vệ trái đất

● Chương trình Nghệ thuật vì khí hậu - Hạ Long 2025 diễn ra tại Quảng Ninh có tầm ảnh hưởng toàn cầu. (Ảnh: Thành Đạt)

Chương trình “Nghệ thuật vì khí hậu - Hạ Long 2025”, triển lãm “Những khung hình về biến đổi khí hậu” là sự kiện văn hóa, du lịch, truyền thông, nghệ thuật đặc biệt, lần đầu tiên được tổ chức tại Việt Nam, với mục tiêu nâng cao nhận thức, hành động của công chúng về bảo vệ môi trường, ứng phó biến đổi khí hậu trên quy mô toàn cầu.

Đặc biệt, sự kiện quốc tế Nghệ thuật vì khí hậu - Hạ Long 2025, sẽ đón khoảng 80.000 du khách từ khắp nơi trên thế giới, gồm các nhà hoạch định chính sách, quản lý địa phương, nghệ sĩ, nhà hoạt động vì môi trường, nhà đầu tư, sinh viên... và khoảng 200 tỷ phú thế giới.

Cũng tổ chức sự kiện vì khí hậu, giữa tháng 2 năm 2025, Tổng Lãnh sự quán Hà Lan phối hợp với UBND TP Thủ Đức và Hiệp hội Doanh nghiệp Hà Lan tại Việt Nam tổ chức Triển lãm “Những khung hình về biến đổi khí hậu” công viên Ven sông Sài Gòn.

Triển lãm kéo dài đến hết ngày 12/3/2025, khách tham quan được chứng kiến 12 câu chuyện từ 12 tác giả từ Việt Nam, Campuchia, Lào và Thái Lan với nội dung từ tác động của quá trình axit hóa đại dương cho đến sự sống đột ngột biến mất, nạn phá rừng và cháy rừng vẫn tiếp diễn, thiên nhiên bị tàn phá

● Tác phẩm Cánh chim bồ câu của tác giả Saobora Narin, đến từ Campuchia. Nhiếp ảnh gia ghi lại hình ảnh hạn hán do ảnh hưởng của khí hậu gây ra. (Ảnh: Nhật Thịnh)

Theo báo cáo của Ngân hàng Thế giới, Việt Nam được xếp hạng là quốc gia thứ 13 trong danh sách các quốc gia dễ bị ảnh hưởng nhất bởi biến đổi khí hậu. Ông Vũ Minh Lý, Phó Giám đốc Trung tâm Truyền thông Tài nguyên và Môi trường cho biết, tại Hội nghị COP26, gần 150 quốc gia đã cam kết đưa mức phát thải ròng bằng “0” (Net Zero) và Việt Nam cũng là một trong số những quốc gia đã có những hành động kịp thời với cam kết mạnh mẽ của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính. Tuy nhiên, để đạt được mục tiêu tham vọng này, các tổ chức, doanh nghiệp đồng vai trò chủ thể chính thực hiện với sự dẫn dắt kiến tạo của Nhà nước. “Chúng ta sẽ phải định hướng đồng bộ các giải pháp, thúc đẩy thị trường carbon, chuyển đổi mô hình công nghệ xanh, kinh tế tuần hoàn cũng như huy động các nguồn lực quốc tế để thúc đẩy nhanh chóng quá trình này”, ông Lý cho biết.

do khai thác tài nguyên quá mức... Các bức tranh tại triển lãm gửi tới thông điệp: sự biến đổi khí hậu đang ở đây, ngay trước cửa nhà chúng ta và cùng với đó là toàn bộ hệ sinh thái biến đổi, di cư và tuyệt chủng, cùng chuỗi sự sống đi kèm bị biến đổi không thể quay trở lại như ban đầu.

Trước đó, nhằm hưởng ứng “Chiến dịch làm cho thế giới sạch hơn” do Liên hợp quốc phát động, Trung tâm Truyền thông tài nguyên và môi trường phối hợp với nhạc sĩ Nguyễn Hải Phong đã ra mắt MV “Việt Nam hướng về

chiến dịch Trái đất”. MV mang thông điệp: Sự sống đang gặp nguy, cần lắm những hành động nhỏ, những lối sống xanh cùng chung tay, bao bọc và bảo vệ nguồn sống của muôn loài. Sản phẩm âm nhạc trên có sự góp giọng của các khách mời, nghệ sĩ Việt Nam nổi tiếng như: Ca sĩ Đông Nhi, Ông Cao Thắng, Trọng Hiếu, Trung Quân Idol, Suni Hạ Linh, Hoa hậu H’Hen Niê, Phương Khánh, MC Khánh Vy, Phương Thảo... và một số khách mời đến từ nhiều quốc gia trên thế giới. MV “Việt Nam hướng về chiến dịch Trái đất” còn

Ô nhiễm không khí gây ra khoảng 7 triệu ca tử vong trên toàn cầu mỗi năm và ít nhất 70.000 ca tử vong mỗi năm ở Việt Nam, khiến cho tuổi thọ trung bình bị rút ngắn 1,4 năm. Ô nhiễm không khí là mối nguy hiểm cho sức khỏe và điều này cũng là tin xấu đối với cộng đồng, xã hội và nền kinh tế Việt Nam. Ô nhiễm không khí làm giảm năng suất của người lao động, tác động tiêu cực đến năng suất cây trồng và chăn nuôi, giảm doanh thu du lịch

trong nước và quốc tế cũng như đầu tư quốc tế và gây thiệt hại cho các công trình di sản do mưa axit, làm suy thoái hệ sinh thái và đa dạng sinh học. Ngân hàng Thế giới ước tính ô nhiễm không khí gây ra thiệt hại về xã hội và kinh tế cho Việt Nam, bao gồm cả tử vong sớm và bệnh tật, lên đến hơn 13 tỷ USD mỗi năm, chưa bao gồm chi phí làm sạch trong tương lai. Con số này tương đương với 4% tổng sản phẩm quốc nội (GDP) của đất nước.

nhận được sự hưởng ứng tham gia, đồng hành tích cực của Đại sứ “Chiến dịch nói không với ống hút nhựa” Á hậu Phương Nga, các tổ chức quốc tế với những đóng góp nhất định và triển khai những hoạt động thiết thực hưởng ứng “Phong trào chống rác thải nhựa”.

Theo Bộ Tài nguyên và Môi trường, những giai điệu trong MV như một lời tâm sự tiếng lòng của Trái đất được cất lên thông qua tiếng hát của các ca sĩ, hy vọng sẽ góp phần lan tỏa hành động đẹp, cổ vũ các hoạt động, chiến dịch ra quân trong trạng thái bình thường mới; bảo vệ môi trường, phát triển bền vững, giảm nhẹ thiên tai và thích ứng với biến đổi khí hậu, vì một tương lai xanh - sạch - đẹp.

Nâng cao nhận thức trong cộng đồng

Ông Daniel Stork - Tổng lãnh sự Hà Lan tại TP HCM chia sẻ tại triển lãm “Những khung hình về biến đổi khí hậu”: “Đây không phải là những bức ảnh mang lại sự hứng thú khi chiêm ngưỡng, mà lại là những bức ảnh khá buồn, thể hiện rất rõ những sự thật tàn khốc do ảnh hưởng của biến đổi khí hậu mang tới. Vì thế, chúng tôi nghĩ việc tổ chức những sự kiện như thế này là rất quan trọng để nâng cao nhận thức trong cộng đồng, đặc biệt là giới trẻ”.

Á hậu Thế giới Việt Nam 2022 - Lê Nguyễn Bảo Ngọc chia sẻ: “Là người con của Đồng bằng sông Cửu Long, tôi cảm thấy hết sức lo lắng khi nơi tôi ở đang bị ảnh hưởng nặng nề từ biến đổi khí hậu. Tôi mong mọi người dân sẽ cùng chung tay thực hiện các giải pháp bảo vệ môi trường để nơi chúng ta sống trở nên tốt đẹp hơn”.

Tại cuộc họp báo Chương trình “Nghệ thuật vì khí hậu - Hạ Long 2025” do Bộ Nông nghiệp và Môi trường tổ chức, Công ty Cổ phần Đầu tư Thái An Holdings và một số công ty khác tổ chức tại Hà Nội, bà Sophie Maysonnave, Tham tán Hợp tác và Hoạt động Văn hóa, Giám đốc Viện Pháp tại Việt Nam (Đại sứ quán Pháp tại Việt Nam) cho biết: “Đây là chương trình chúng tôi kỳ vọng nhiều vào đóng góp tích cực cho vấn đề biến đổi khí hậu và thay đổi nhận thức của người dân với vấn đề này. Qua chương trình này, chúng tôi mong muốn truyền tải giá trị văn hóa, khí hậu, kinh tế tới nhiều người hơn.

Các sự kiện được tổ chức với mong muốn sự ủng hộ, chung tay hành động của các doanh nghiệp, đối tác trong nước và quốc tế sẽ truyền cảm hứng cho các bạn trẻ và cộng đồng tích cực tham gia vào các hoạt động góp phần giảm thiểu vấn đề ô nhiễm môi trường. Mọi người dân đều được thách thức, hậu quả to lớn mà nhân loại phải đối mặt từ biến đổi khí hậu. Từ đó, mỗi người sẽ nhận thức được mức độ nghiêm trọng chưa từng có và cùng nhau đoàn kết, thay đổi hành động để bảo vệ Trái đất.

THUỖ DƯƠNG

Những điểm đến có không gian xanh, sạch

Báo cáo mới nhất của Tổ chức Y tế thế giới cho thấy, Việt Nam là một trong 15 nước có số người hút thuốc lá nhiều nhất thế giới và là quốc gia đứng thứ 3 trong khu vực ASEAN có số người trưởng thành hút thuốc lá. Hút thuốc lá gây ô nhiễm môi trường bằng cách thải các khí và rác độc hại vào bầu khí quyển cùng môi trường đất, nước, gây ảnh hưởng hệ lụy lâu dài đến sức khỏe con người.

Ngành Du lịch từng nhận được nhiều phản hồi của du khách khi đến thăm Việt Nam có sử dụng dịch vụ lưu trú về việc không mong muốn ở trong một căn phòng có mùi hôi của khói thuốc lá. Không những thế, khói thuốc lá dễ ám mùi và làm xỉn màu, hôi đồ đạc trong phòng như rèm, thảm, ga, gối, máy điều hòa, khăn trải bàn... khiến người lưu trú cảm thấy không gian không đủ sạch sẽ, thoải mái. Nhiều du khách, đặc biệt những người không hút thuốc cũng mong muốn được hít thở bầu không khí trong lành, không bụi bặm hay khói thuốc lá tại các khu du lịch, điểm tham quan. Đầu mẩu thuốc lá rơi vãi ở khu vực lưu trú hay khuôn viên của điểm du lịch thường tạo nên hình ảnh nhếch nhác, mất vệ sinh. Khói thuốc lá có thể ảnh hưởng lớn đến ấn tượng, tâm lý và mức độ hài lòng của du khách về một điểm đến.

Trong nhiều năm qua, những hoạt động thiết thực trong công tác phòng, chống tác hại thuốc lá của ngành Du lịch đã và đang góp phần xây dựng một môi trường du lịch chuyên nghiệp, ngày càng văn minh, thân thiện, lịch sự.

Tại Thủ đô Hà Nội, các nhà quản lý đã triển khai mô hình du lịch không khói thuốc tại nhiều điểm du lịch, di tích lịch sử văn hóa tại quận trung tâm Hoàn Kiếm. Trong đó, có nhiều điểm đến nổi tiếng như đền Ngọc Sơn, chùa Quán Sứ, Bảo tàng Lịch sử quốc gia, Bảo tàng Phụ nữ, Thư viện Quốc gia, Nhà hát Lớn, Nhà thờ Lớn, Nhà tù Hỏa Lò, Nhà hát Múa rối nước Thăng Long... Ngoài ra, quận này cũng đặt chỉ tiêu 70% nhà hàng, khách sạn từ 3 sao trở lên trên địa bàn quận thực hiện mô hình bảo đảm an toàn thực phẩm và không khói thuốc. Các biển báo cấm hút thuốc lá được treo đặt ở những vị trí dễ quan sát để nhắc nhở người dân và du khách.

Nhận thức rõ tác hại của thuốc lá, tỉnh Quảng Ninh đã sớm triển khai quyết liệt các hoạt động giảm thiểu, tiến tới cấm hút thuốc lá. Một trong những địa phương của Quảng Ninh thực hiện tích cực việc giảm thiểu ảnh hưởng từ thuốc lá TP Hạ Long với Đề án "Xây dựng Hạ Long - Thành phố du lịch không khói thuốc". Quảng Ninh yêu cầu các khách sạn, nhà hàng, các điểm du lịch trên

● Nhiều điểm du lịch không khói thuốc. (Ảnh: Thủy Nguyễn)

● Các sơn nữ với điệu múa dân tộc Mông và lồng ghép tuyên truyền gìn giữ môi trường xanh, không khói thuốc. (Ảnh: Báo Châu)

Môi trường du lịch không khói thuốc góp phần nâng cao tính chuyên nghiệp, phát triển du lịch bền vững gắn liền với bảo vệ, giữ gìn tài nguyên thiên nhiên, tạo nên những điểm đến "xanh" khiến du khách có những trải nghiệm thoải mái, dễ chịu nhất và lựa chọn mảnh đất hình chữ S này là điểm du lịch an toàn, thân thiện.

toàn tỉnh, đặc biệt là tại vùng trọng điểm du lịch Hạ Long có biển báo cấm hút thuốc lá treo/đặt tại những vị trí dễ quan sát; bố trí nơi dành riêng cho người hút thuốc. Riêng tại khách sạn, nghiêm cấm hiện tượng mua, bán thuốc lá, hoặc không trưng bày, sử dụng tên, nhãn hiệu, biểu tượng thuốc lá, không quảng cáo, khuyến mại, tiếp thị các sản phẩm thuốc lá.

Ninh Bình đã và đang triển khai xây dựng môi trường không khói thuốc, hướng tới thực hiện môi trường du lịch không khói thuốc tại các khách sạn, nhà hàng. Tại đây, đã có nhiều đơn vị tham gia ký cam kết với Sở Du lịch trong thực hiện các quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá, tiêu biểu là các đơn vị: Khách sạn Hoàng Sơn Peace, Khách sạn Legend, Vườn Quốc gia Cúc phương, Khách sạn The Vissai, Nhà hàng Dê Thành Long, Khu du lịch Tam Cốc, Cơ sở bảo tồn gấu Ninh Bình, Khu du lịch sinh thái động Thiên Hà...

Không chỉ ở các điểm du lịch tinh, thành phố, những bản làng không khói thuốc đề phát triển du lịch bền vững đang được nhân rộng. Nằm dưới chân núi Sơn Bạc Mây, huyện Phong Thổ, Lai Châu có một bản người Mông độc đáo với 5 không: không uống rượu, không khói thuốc, không cờ bạc, không ma túy và không đồ

rác bừa bãi... Từ bản trước đây một số người dân hút thuốc lá, ma túy, giờ đây, Sin Suối Hồ trở thành bản du lịch cộng đồng thu hút khách du lịch nhất. Khởi đầu chỉ có 2 gia đình làm homestay, nhờ huyện Phong Thổ và tỉnh Lai Châu hướng dẫn bà con cách làm, tổ chức các dịch vụ đón khách giới thiệu về văn hóa, về các điểm tham quan cũng như giới thiệu cho khách các món ăn truyền thống của đồng bào dân tộc Mông, đến nay, cả bản có trên 10 hộ làm homestay. Những homestay thân thiện với môi trường, không khói thuốc lá, sắp xếp rất gọn gàng, sạch sẽ, mang lại cảm giác ấm áp, yên bình cho du khách. Du khách được cùng ăn, cùng ở với chủ nhà đầy thân thiện, du khách thêm hiểu về cuộc sống, con người và giá trị truyền thống dân tộc.

Bản Huổi Chát, xã Nậm Manh (huyện Nậm Nhùn), với 100% đồng bào dân tộc Mông sinh sống là một trong những ví dụ điển hình về quyết tâm xây dựng môi trường sống không khói thuốc. Với vai trò, trách nhiệm của mình, trường bản, già làng, người có uy tín đã gương mẫu đi đầu thực hiện việc từ bỏ thuốc lá. Theo thời gian, người này nhìn người kia học tập, đến nay bản Huổi Chát đã không còn một ai hút thuốc lá. Hiện, bản Huổi Chát từng bước giúp người dân thoát nghèo bền vững. Bên cạnh việc

xây dựng, nâng cấp cơ sở hạ tầng, bảo tồn và phát huy các giá trị, bản sắc của đồng bào dân tộc thiểu số, thì việc tạo ra một môi trường sống trong lành, không khói thuốc được xác định là một giải pháp đúng đắn để thu hút khách du lịch.

Cần nêu gương cho du khách

Bộ Y tế đã xây dựng tài liệu hướng dẫn xây dựng khách sạn, nhà hàng, các điểm du lịch không khói thuốc lá với các tiêu chí và các bước xây dựng. Theo đó, đối với tiêu chí xây dựng khách sạn không khói thuốc lá, cơ sở khách sạn phải có biển báo cấm hút thuốc lá tại các địa điểm cấm hút thuốc như sảnh khách sạn, phòng nghỉ, hành lang, cầu thang, phòng ăn, phòng làm việc, các khu vực trong nhà khác của khách sạn. Biển báo cấm hút thuốc cần rõ ràng, treo/đặt tại những vị trí dễ quan sát; có nơi dành riêng cho người hút thuốc đảm bảo các điều kiện: có phòng và hệ thống thông khí tách biệt với khu vực không hút thuốc lá; có dụng cụ chứa các mẫu, tàn thuốc lá; có biển báo tại các vị trí phù hợp, dễ quan sát; có thiết bị phòng cháy, chữa cháy. Đối với các khách sạn không đủ điều kiện bố trí khu vực dành riêng cho người hút thuốc theo đúng quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá thì cần cấm hút thuốc hoàn toàn tại các khu vực trong nhà của khách sạn.

Các địa phương có điểm du lịch đã tuyên truyền nâng cao nhận thức của cộng đồng về tác hại của thuốc lá, lợi ích của môi trường không khói thuốc, các quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá và các văn bản hướng dẫn thực hiện. Đồng thời, tăng cường việc thực hiện quy định về môi trường không khói thuốc, cai nghiện thuốc lá, cấm quảng cáo, khuyến mại và tài trợ của các công ty thuốc lá; tăng cường năng lực cho các cán bộ thanh tra, công an và tăng cường các hoạt động kiểm tra, giám sát, đánh giá tình hình thực hiện các quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá.

Bên cạnh đó, xây dựng các tiêu chí đánh giá để xét thi đua hàng năm, tuyên dương, khen thưởng các tập thể, cá nhân có mô hình hay, cách làm hiệu quả, sáng tạo trong công tác phòng, chống tác hại thuốc lá; Tổ chức các đợt thanh, kiểm tra và xử phạt các vi phạm về buôn bán, kinh doanh, sử dụng thuốc lá trên địa bàn. Giám sát việc thi hành các quy định cấm hút thuốc lá tại các nơi có quy định cấm hút thuốc lá theo quy định hiện hành; tăng cường kiểm tra và xử lý nghiêm các hành vi nhập lậu thuốc lá, buôn bán thuốc lá giả, thuốc lá nhái nhãn mác và kinh doanh trái phép các sản phẩm thuốc lá; xử phạt nghiêm các cá nhân, tổ chức vi phạm.

Đáng mừng hơn là nhận thức của người dân, doanh nghiệp lĩnh hành, du khách về hoạt động phòng, chống tác hại của thuốc lá đã được nâng cao hơn, số người hút thuốc lá và bị ảnh hưởng bởi thuốc lá đã giảm, thay vào đó là những không gian xanh, sạch, không khói thuốc lá ngày càng được mở rộng hơn.

Nhiều du khách hút thuốc có thể vui vẻ chấp hành quy định và vẫn cảm thấy được tôn trọng khi nhân viên nhắc nhở một cách khéo léo, lịch sự; vẫn có nhiều du khách hút thuốc không hợp tác, gây trở ngại cho người làm du lịch. Dù vẫn có những khó khăn nhất định, nhưng các mô hình điểm đến du lịch không khói thuốc được xem là giải pháp thiết thực để thu hút du khách, phát triển du lịch một cách bền vững, đáng được nhân rộng. Theo đó, mô hình du lịch "xanh" này không chỉ giúp nâng cao chất lượng dịch vụ, giảm thiểu các vụ cháy, nổ ở các địa điểm du lịch, mà còn giảm các tác động tiêu cực của khói thuốc lá với sức khỏe người dân, du khách.

Để thực hiện quy định hiệu quả trên thực tế, một yếu tố được ngành Du lịch nhấn mạnh là việc đào tạo, nâng cao kỹ năng xử lý tình huống cho nhân viên, người lao động khi thông báo cho du khách; đồng thời chính họ cũng phải tự giác tuân thủ chặt chẽ các quy định để nêu gương cho du khách.

Những người truyền cảm hứng STEM cho trẻ em

● Chuyên gia chia sẻ về bình đẳng giới trong giáo dục STEM. (Ảnh: CEPEW)

● Buổi lễ trao giải Cuộc thi ảnh "Câu chuyện về phụ nữ và trẻ em gái trong giáo dục STEM và chuyển đổi số". (Ảnh: CEPEW)

Họ là những nhà giáo, nhà khoa học, chuyên gia công nghệ không ngừng nỗ lực đưa STEM (Khoa học, Công nghệ, Kỹ thuật, Toán học) đến gần hơn với trẻ em Việt Nam. Từ ngôi nhà, giảng đường đến các lớp học vùng cao, họ không chỉ truyền đạt kiến thức mà còn thắp lên đam mê khám phá, giúp thế hệ trẻ tiếp cận, làm chủ tri thức về khoa học, công nghệ và đưa ra quyết định cho tương lai.

● Trẻ em được tiếp cận STEM từ cấp mầm non tại một số trường. (Ảnh: Kidspace)

Cô giáo người Mông "gieo hạt mầm" STEM ở vùng cao

Ở vùng núi cao nguyên đá Hà Giang, nơi điều kiện dạy và học còn nhiều khó khăn, cô Vàng Thị Dính - một giáo viên người Mông tại Trường Phổ thông Dân tộc Nội trú Trung học cơ sở và Trung học phổ thông huyện Đồng Văn - vẫn kiên trì theo đuổi ước mơ mang lại phương pháp giáo dục tiên tiến cho học sinh dân tộc thiểu số. Với cô, STEM không chỉ là một phương pháp giảng dạy mới, mà còn là cánh cửa mở ra tương lai tươi sáng cho các em. Câu chuyện này đã truyền cảm hứng đến rất nhiều bạn trẻ với đam mê theo đuổi khoa học công nghệ.

Cô Dính tốt nghiệp ngành Toán - Tin của Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Giang năm 2007. Cơ duyên đến với robot, STEM và trí tuệ nhân tạo (AI) bắt đầu năm 2023 là khi cô được cử tham gia cuộc thi giáo viên giỏi Robotics do Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Hà Giang tổ chức. Từ một người hoàn toàn xa lạ với STEM, robot, AI hay lập trình, thuật toán, cảm biến..., cô lao vào tìm hiểu, tự tra cứu tài liệu, xem các video hướng dẫn và thử nghiệm lắp ráp robot với tinh thần học hỏi, nỗ lực không ngừng. Kết quả, cô và đồng nghiệp đạt giải Ba với dự án Robot quân sinh - một sản phẩm có thể giám sát và báo hiệu tiếng ồn trong lớp học.

Thành công ban đầu đã thay đổi hoàn toàn cách nhìn của cô giáo vùng cao về giáo dục. Chẳng hạn như, tại sao không áp dụng STEM vào môn Toán để giúp học sinh dễ hiểu hơn. Điều truyền cảm hứng hơn nữa đến giới trẻ khắp nơi là cô Dính đã biến môn học Toán khô khan thành những trải nghiệm thực tế đầy thú vị. Ví dụ, khi dạy về lũy thừa,

thay vì chỉ giảng lý thuyết, cô cho học sinh đếm hạt đậu - một nông sản quen thuộc, rồi nhân đôi số lượng sau mỗi lần đếm, giúp các em hiểu khái niệm một cách trực quan. Khi giảng về hình học không gian, cô sử dụng phần mềm mô phỏng 3D để học sinh có thể quan sát các hình khối từ nhiều góc độ khác nhau. Không chỉ dừng lại ở đó, cô còn khuyến khích học sinh tự lập trình robot để giải quyết các bài toán thực tế. Các em có thể điều khiển robot đo khoảng cách, tính toán vận tốc di chuyển, hay lập trình để robot vẽ hình trên mặt phẳng. Những hoạt động này không chỉ giúp học sinh hiểu Toán nhanh hơn, mà còn kích thích tư duy logic và sáng tạo.

Nhận thấy STEM có thể thay đổi tư duy và cách học của học sinh, cô Dính đã thúc đẩy việc thành lập Câu lạc bộ STEM và Robotics trong trường vào đầu năm học 2024 - 2025. Chỉ trong một thời gian ngắn, câu lạc bộ đã thu hút được 24 học sinh tham gia. Với sự hướng dẫn của cô, nhóm học sinh đầu tiên của trường đã tham gia Chung kết cuộc thi Việt Nam STEM, AI và Robotics 2024, giành giải Ba ở hạng mục Robot Vex VR.

Đây là minh chứng rõ ràng cho việc học sinh vùng cao hoàn toàn có thể tiếp cận và làm chủ công nghệ hiện đại nếu được tạo điều kiện. Dù việc đưa STEM vào giảng dạy tại vùng cao luôn đối mặt nhiều thách thức, từ thiếu thiết bị, tài liệu đến rào cản ngôn ngữ; nhưng chỉ cần nhiều giáo viên tâm huyết như cô Dính, với niềm tin mạnh mẽ vào quyết tâm của mình, luôn nỗ lực không từ bỏ, thì tri thức sẽ không còn bị giới hạn bởi địa lý hay hoàn cảnh. Những "hạt mầm" STEM không chỉ giúp học sinh vùng cao học tốt hơn, mà còn trao cho các em

niềm tin, động lực và bản lĩnh để viết tiếp ước mơ, vươn xa đến những chân trời tri thức mới.

Phá vỡ rào cản bình đẳng giới trong giáo dục STEM

Giáo dục STEM không chỉ là trách nhiệm của nhà trường mà còn phải bắt đầu từ gia đình. "Để nuôi dạy một đứa trẻ, cần cả một ngôi làng", chính từ những hạt nhân nhỏ như gia đình, một môi trường giáo dục tốt mới có thể được hình thành. TS. Dương Tuấn Hưng, Trưởng phòng Hóa môi trường, Viện Hóa học, Học viện Khoa học và Công nghệ Việt Nam (VAST), chia sẻ góc nhìn về bình đẳng giới trong giáo dục STEM tại buổi lễ trao giải cuộc thi ảnh "Câu chuyện về phụ nữ và trẻ em gái trong giáo dục STEM và chuyển đổi số" do Liên minh Thúc đẩy Giáo dục STEM, Trung tâm Thúc đẩy giáo dục và Nâng cao năng lực Phụ nữ (CEPEW) và Trung tâm Nghiên cứu và Ứng dụng Giáo dục STEM - Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh phối hợp tổ chức.

Theo ông Hưng, quá trình giáo dục cũng giống như trồng cây. "Nếu phụ nữ và trẻ em gái là những hạt mầm, thì môi trường sống chính là đất, nước, ánh sáng, không khí và dinh dưỡng. Một hạt mầm chỉ có thể phát triển tốt khi được nuôi dưỡng trong điều kiện đầy đủ và thuận lợi". Là một người cha của hai bé gái, ông tin rằng rào cản đầu tiên đối với trẻ em gái đến từ chính gia đình. Nếu cha mẹ vẫn còn quan niệm rằng con gái không phù hợp với khoa học, công nghệ, thì những rào cản đó sẽ theo các em suốt đời. "Tôi và vợ rất chia sẻ trong quan điểm về nuôi dạy con cái. Tôi luôn suy nghĩ làm sao trong lúc nuôi dạy các con từ nhỏ có thể tạo môi trường cho các con phát triển

và vượt qua được tất cả định kiến, rào cản về giới để phát triển được đầy đủ những năng lực cốt lõi; quyền tự quyết khi đến tuổi trưởng thành với tương lai của mình; cũng như được tìm hiểu về cơ hội, nghề nghiệp, đam mê trong cuộc sống để phát triển phù hợp với năng lực mình nhất", TS. Hưng cho hay.

Quan điểm này cũng được TS. Tô Thị Mai Hương, Phó Trưởng Ban Nghiên cứu, Đổi mới và Chuyên gia Công nghệ, Trường Đại học Khoa học và Công nghệ Hà Nội (USTH) chia sẻ. Bà kể lại câu chuyện của chính mình, từ những ngày đọc những cuốn sách khoa học đầy cảm hứng đến hành trình trở thành một nhà khoa học. "Tôi luôn tin rằng khoa học không phải là thứ xa vời, mà chính là cách chúng ta hiểu và giải quyết những bài toán trong cuộc sống", TS. Hương cho hay. Giáo dục STEM không chỉ dành cho những ai muốn trở thành nhà khoa học. Tri thức này dạy trẻ em tư duy logic, khả năng phân tích và quan trọng nhất là tinh thần khám phá. Những kỹ năng này có thể áp dụng ở bất cứ lĩnh vực nào, từ công nghệ, kinh doanh đến nghệ thuật. Giáo dục STEM không chỉ là câu chuyện của từng cá nhân, mà còn là "chìa khóa" để Việt Nam phát triển.

Bà Đậu Thúy Hà, Giám đốc Công ty Đào tạo Quản lý Trực tuyến OMT, cố vấn Công ty KidsEdu cũng chia sẻ niềm tin mãnh liệt rằng công nghệ là tương lai của đất nước. Bà nhấn mạnh, nếu muốn thay đổi giáo dục, chúng ta nên bắt đầu từ cấp mầm non - nơi những viên gạch đầu tiên của nhận thức và tư duy được hình thành.

Theo bà Hà, giáo dục STEM cho trẻ không bao giờ là quá sớm. Singapore đã bắt đầu chiến lược "Smart Nation" (tạm dịch: Quốc gia thông minh) từ năm 2012, và Việt Nam cũng không thể chậm trễ hơn nữa. Hiện có khoảng 500.000 giáo viên mầm non, trong đó hơn 99% là phụ nữ, đang chăm sóc và giáo dục hơn 5 triệu trẻ nhỏ. Bà Hà cho rằng, nếu chúng ta trao quyền, trang bị cho họ kiến thức về STEM cho các cô giáo mầm non, họ sẽ là những người lan tỏa và đưa STEM đến với trẻ em sớm nhất.

Như chia sẻ của cô giáo Tổng Thị Mến - Trường Mầm non Kim Chung, Hà Nội: "Minh biết đến STEM như một cái duyên - một phương pháp giáo dục hiện đại và sáng tạo. Là một giáo viên mầm non, cũng là người thích tìm tòi cái mới, mình đã tiếp cận với phương pháp này với mục đích để thỏa mãn sự tò mò. Mới đầu mình nghĩ rằng chỉ có các bạn trai mới có sự tò mò và thích thú với những đồ chơi mới. Nhưng mình đã lầm, các bạn cái cũng có sự thích thú và sáng tạo không kém. Các con hòa mình vào những hoạt động trải nghiệm như đang được thỏa mãn sự tò mò của chính mình. Minh thấy được giá trị mà STEM mang lại. Nó không chỉ giúp cho người lớn định hướng đúng được cách giáo dục thông minh mà còn giúp cho các con có một sự phát triển toàn diện. Minh đã yêu STEM và muốn gắn bó với công việc này nhiều hơn".

Tuy nhiên, bà Hà cũng chỉ ra những định kiến khiến việc triển khai STEM ở bậc mầm non chậm hơn so với các cấp học khác. "Nhiều người lo ngại về ảnh hưởng của công nghệ đến sự phát triển của trẻ nhỏ, đặc biệt là về thị lực, khả năng vận động, giao tiếp xã hội. Nhưng thay vì tránh né, chúng ta cần tìm ra cách hướng dẫn trẻ sử dụng công nghệ một cách đúng đắn từ đầu", bà Hà cho hay.

ĐỖ TRANG

Việt Nam có nhiều dư địa cho đầu tư giáo dục chất lượng cao

● Một nhóm học sinh Hà Nội tham gia Ngày hội Công nghệ thông tin. (Ảnh: TTXVN)

● Học sinh trung học phổ thông của Việt Nam. (Ảnh minh họa)

Kết quả nghiên cứu của Saville Việt Nam tại Thành phố Hồ Chí Minh, Hà Nội và Bình Dương được công bố năm 2023 cho thấy một bức tranh về sự phát triển của các trường tư thục và những thách thức của hệ thống giáo dục hiện tại trong bối cảnh nhu cầu về giáo dục chất lượng ngày càng tăng.

Học tập là nền tảng của văn hóa Việt Nam

Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội (giai đoạn 2021 - 2030) ưu tiên phát triển nguồn nhân lực có chất lượng và Chính phủ đang nỗ lực nâng cao kỹ năng của lực lượng lao động để đảm bảo lực lượng lao động có năng suất lớn trong tương lai. Trước nhu cầu đó và yêu cầu xã hội hóa hoạt động giáo dục - đào tạo, giáo dục tư có sự tăng trưởng đáng kể. Kể từ năm 2018, số trường quốc tế và song ngữ tại Hà Nội tăng 4%, Thành phố Hồ Chí Minh 2% và Bình Dương 6%. Nhu cầu về giáo dục chất lượng cao ngày càng tăng và các trường tư thục thu hẹp khoảng cách giữa chương trình giảng dạy quốc tế và văn hóa Việt Nam.

Các trường mẫu giáo có số lượng nhiều nhất ở cả hai khu vực. Năm 2022, có 1.342 trường ở Thành phố Hồ Chí Minh, 1.155 trường ở Hà Nội và 434 trường ở Bình Dương. Hầu hết các trường tư thục ở Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh đều là trường liên cấp (từ mẫu giáo đến lớp 12). Ở Bình Dương, trường mẫu giáo có tỷ trọng lớn nhất.

Trường trung học phổ thông là trường tư đắt nhất trong ba khu vực được nghiên cứu với hơn 20.000 USD mỗi học sinh mỗi năm. Đối với các trường quốc tế ở cả ba khu vực, trường mẫu giáo có chi phí phải chăng nhất nhưng vẫn đạt mức trung bình 10.794 USD/học sinh/năm. Học sinh trường quốc tế đa số là người nước ngoài, nhưng trường song ngữ chủ yếu là học

sinh Việt Nam. Các trường song ngữ có chi phí phải chăng hơn nhưng vẫn cung cấp nền giáo dục chất lượng cao.

Trong Chỉ số đổi mới toàn cầu (GII) năm 2024, Việt Nam đứng thứ 44/133 quốc gia, nền kinh tế, tăng 2 bậc so với năm 2023, nhưng Chỉ số về nguồn nhân lực chỉ đứng thứ 73, giảm 2 bậc so với năm 2023. Theo Tổng cục Thống kê, Việt Nam tính đến hết năm 2023 có 52,4 triệu lao động từ 15 tuổi trở lên. Trong đó, lao động qua đào tạo có bằng, chứng chỉ: 14,1 triệu người, chiếm 27,6%; lao động chưa qua đào tạo: 38 triệu người, chiếm 72,4%.

Theo các chuyên gia, nếu Việt Nam muốn trở thành một nền kinh tế công nghệ cao, công cuộc đổi mới đạt mục tiêu thì cần phải tránh tình trạng lực lượng lao động thiếu hụt kỹ năng trong tương lai. Do đó, Chính phủ đang cải thiện hệ thống giáo dục. Chiến lược phát triển đến năm 2030 có mục tiêu cải thiện chất lượng và khả năng tiếp cận, đồng thời giáo dục sẽ sử dụng các công cụ khoa học, công nghệ và kỹ thuật số cùng với nguồn nhân lực có chất lượng để thúc đẩy năng suất và tăng trưởng kinh tế trong tương lai.

Phát triển hệ thống giáo dục tư sẽ tăng nguồn cung nhiều hơn các sản phẩm giáo dục chất lượng cho xã hội. Tuy nhiên, vẫn còn tiềm ẩn nhiều rủi ro khi số tiền đầu tư vào giáo dục không phải lúc nào cũng được xử lý hiệu quả. Vào tháng 10 năm 2022, các bậc phụ huynh đã đệ đơn khiếu nại một trung tâm tiếng Anh nổi tiếng về việc hoàn lại

khoảng 29.000 USD sau khi dịch vụ của Trung tâm này không đáp ứng được các yêu cầu cơ bản. Trong và sau dịch COVID-19, nhiều trường ngoại ngữ đóng cửa không dấu vết, khiến khách hàng trắng tay.

Thu hút đầu tư xã hội vào giáo dục

Theo trang Asia Briefing, Chính phủ Việt Nam đặt mục tiêu thúc đẩy sự tham gia của khu vực tư nhân vào ngành Giáo dục. Năm 2019, Chính phủ đã ban hành Nghị quyết 35/NQ-CP ("Nghị quyết 35"), tập trung huy động các nguồn lực xã hội đầu tư phát triển giáo dục và đào tạo từ năm 2019 đến năm 2025. Theo Nghị quyết này, Việt Nam đặt mục tiêu cơ sở giáo dục ngoài công lập chiếm 8,75% tổng số cơ sở giáo dục vào năm 2020 và 13,5% vào năm 2025.

Để đạt được mục tiêu này, Chính phủ đã vạch ra các bước nhằm cải thiện môi trường đầu tư vào giáo dục, bao gồm tạo điều kiện thuận lợi cho các thủ tục cấp thị thực và giấy phép lao động để thu hút trí thức, doanh nhân và doanh nghiệp nước ngoài, cả trong nước và quốc tế. Tuy nhiên, các chuyên gia hiện đang kêu gọi đẩy nhanh việc thực hiện để đạt được các mục tiêu chỉ còn chưa đầy hai năm nữa là đến thời hạn. Ví dụ, theo Bộ Giáo dục và Đào tạo, đến đầu năm 2022, Việt Nam có 67 cơ sở giáo dục đại học tư thục, chiếm 27,68% tổng số - thấp hơn 0,32 điểm phần trăm so với mục tiêu năm 2020. Dữ liệu này không bao gồm các trường đại học và học viện trong lĩnh vực an ninh và quốc phòng.

Ngành giáo dục phổ thông của Việt Nam có tiềm năng đầu tư nước ngoài mạnh mẽ, được thúc đẩy bởi nhu cầu ngày càng tăng, các chính sách hỗ trợ và ưu đãi thuế. Nghị định số 124/2024/NĐ-CP ngày 05/10/2024 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều

của Nghị định số 86/2018/NĐ-CP ngày 06 tháng 6 năm 2018 của Chính phủ quy định về hợp tác, đầu tư của nước ngoài trong lĩnh vực giáo dục và Nghị định số 125/2024/NĐ-CP ngày 05/10/2024 của Chính phủ quy định về điều kiện đầu tư và hoạt động trong lĩnh vực giáo dục (có hiệu lực từ ngày 20/11/2024), tăng cường giám sát cũng như cân nhắc về hoạt động và đầu tư.

Giáo dục tư nhân được cho là góp phần mang lại nhiều cơ hội học tập và đào tạo nguồn lao động chất lượng. Nó cung cấp các lớp học có quy mô nhỏ hơn (ít học sinh hơn), giáo viên nước ngoài và các chiến lược giáo dục nhằm thúc đẩy phát triển học thuật và thể mạnh của từng cá nhân. Hệ thống giáo dục tư hướng tới các phương pháp Socrates, trong đó nhấn mạnh tư duy phê phán và đặt câu hỏi, tạo sự chủ động và cung cấp nhiều cơ hội linh hoạt cho người học. Nhu cầu du học ngày càng tăng và các trường tư thục mang lại cơ hội tiếp cận nhiều hơn với các trường đại học nước ngoài.

Tỷ lệ dân số trong độ tuổi đi học ở Việt Nam chiếm tỷ lệ cao cho thấy nhu cầu giáo dục - đào tạo rất rộng lớn. Năm 2019, người trong độ tuổi từ 0 đến 24 chiếm 39% dân số ở Hà Nội, 36% ở Thành phố Hồ Chí Minh và 38% ở Bình Dương. Bên cạnh đó, hoạt động đầu tư nước ngoài tại Việt Nam vẫn phát triển mạnh mẽ, kéo theo việc người nước ngoài đến làm ăn, sinh sống tại Việt Nam tăng lên. Từ đó, nhu cầu học tập tại các trường quốc tế của người nước ngoài và người Việt Nam cũng tăng nhanh. Khảo sát cho thấy, hơn 50% học sinh tại các trường quốc tế là người nước ngoài. Như vậy, dòng vốn FDI ổn định sẽ hỗ trợ nhu cầu, mở ra cơ hội đầu tư vào giáo dục ở Việt Nam. Hơn nữa, Việt Nam tiếp tục hoạt động kinh tế tốt, có tầng lớp trung lưu đang phát triển nhanh chóng, được dự báo sẽ có thêm 36 triệu người vào năm 2030. Do đó, mức thu nhập khả dụng đang được cải thiện và người tiêu dùng có nhiều tiền hơn để chi tiêu cho các dịch vụ như giáo dục tư nhân, các lớp học ngôn ngữ và đào tạo.

Giang Huynh, chuyên gia của Saville Việt Nam nhận xét: "Nhu cầu mạnh mẽ về giáo dục chất lượng cao tại thị trường trong nước thu hút sự chú ý của các nhà đầu tư giáo dục tư nhân, đặc biệt là các doanh nghiệp nước ngoài có kinh nghiệm trong khu vực. Có rất nhiều doanh nghiệp mong muốn đầu tư vào giáo dục ở Việt Nam".

Để Việt Nam trở thành một nền kinh tế đổi mới và hiện đại, phải ưu tiên giáo dục. Mặc dù chi tiêu cho giáo dục đã được cải thiện trong những năm gần đây nhưng vẫn còn nhiều việc phải làm. Trong đó, thu hút nguồn vốn tư nhân đầu tư vào giáo dục là rất cần thiết để giảm gánh nặng đầu tư của ngân sách mà vẫn nâng cao chất lượng giáo dục của Việt Nam, đáp ứng nhu cầu về chất lượng lao động trong kỷ nguyên mới. **HUY ANH**